

T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
BÜTÜNLEŞİK KIYI YÖNETİMİ: GİRESUN ÖRNEĞİ
INTEGRATED COASTAL MANAGEMENT: GİRESUN CASE

YÜKSEK LİSANS TEZİ
CEMİL GÜR SOY

AKADEMİK DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi LEVENT MEMİŞ

GİRESUN 2019

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Cemil GÜRSOY'un Bütünleşik Kıyı Yönetimi: Giresun Örneği başlıklı tezini incelemiş olup aday 27/09/2019 tarihinde, saat 13:30'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye (Başkan)		
Üye		
Üye		
Üye		
Üye		

ONAY

...../...../2019

Prof. Dr. Güven ÖZDEM

Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Bütünleşik Kıyı Yönetimi: Giresun Örneği” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../...
Cemil GÜRSOY

ÖN SÖZ

Tarih boyunca kıyılar suya kaynaklık etmesi bakımından insanlar için çok değerli olmuştur. Evrenin yaratılışından günümüze kadar kıyılar tarım, sanayi, konut, ulaşım vb. durumlar için kullanılmıştır.

İnsanların kıyıda yaşama arzusu artıkça buna bağlı olarak kıyılarının değeri artmıştır. Sanayileşmenin ve kentleşmenin artmasıyla bu alanlarda yapılar da çoğalmıştır. Kıyılar, günümüzde devletin hüküm ve tasarrufu altında alınmasına rağmen yeterince korunamamış ve kişiler diğer kurumlardaki yetki kargaşasından faydalanarak mülkiyet edinebilmişlerdir.

Kıyılarla ilgili çalışmalar dünya genelinde 1970’li yıllarda başlamıştır. Türkiye’de ise 1980 yılına kadar kıyılarla ilgili doğrudan bir düzenleme bulunmamaktadır. Fakat aynı yıllarda Türkiye “Akdeniz’in Kirliliğe Karşı Korunması Konvansiyonu”na taraf olmuştur. İlk mevzuatsal çalışma olan 6785 sayılı İmar Kanunu’nun 7. ve 8. maddelerinde kıyılarla ilgili hususlar yer almaktadır. 3621 Kıyı Kanunu ise 1984 yılında çıkarılmıştır.

Kıyı yönetimi ile ilgili çalışmalarda sürdürülebilirlik konusu önem oluştururken; kirliliğin giderilmesi, bu alanların korunması ve sosyo ekonomik durumunun iyileştirilmesi üzerinde durulmuştur.

Kıyılarla ilgili geniş çapta programın oluşturulması 3621 sayılı Kıyı Kanunu ile mümkün olmuştur. Bu kanun çevresinde Türkiye’de birçok ilde Bütünleşik Kıyı Alanları (BKA) planları oluşturulmuştur. Bu çalışmaların kıyılarda uygulanması ile bu alanların sürdürülebilirliği ve korunması sağlanmaya çalışılmıştır.

Her araştırmacının ya da çalışmayı yapmaya karar verenlerin yaşadığı gibi ben de konu seçiminde zorlandım. Uzun bir araştırma sürecinden sonra “Giresun İli Kıyı Kullanımı” hakkında bir çalışma yapmaya karar verdim.

Tez çalışmam 2018 yılında Prof. Dr. Derya ALTUNBAŞ danışmanlığında başlamış, 22 Mayıs 2019 tarihine kadar danışmanlığı sürmüştür. Bu tarihten sonraki süreci ilk danışman hocamın kurum değiştirmesinden dolayı, Dr. Öğr. Üyesi Levent MEMİŞ üstlenmiştir. Bu zorlu geçiş döneminde, akademik açıdan engin bilgi ve donanım sahibi olan, deneyimleriyle her daim zihnimi aydınlatan tezimi her zaman bir

adım öne çıkarmaya çalışan kıymetli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Levent MEMİŞ'e sonsuz teşekkür ederim.

Kendisinden akademik tahsilim sırasında ders almasamda tez yazım sürecinde ufkumu açan farklı düşünme teknikleriyle Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi konusunu kavramamı sağlayan, değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Ahmet YAZAR'a, akademik düşünme ve tezinin yönetsel olarak daha anlaşılır olması açısından bana yol gösteren değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Cenk ÖZGEN'e, teşekkürü borç bilirim. Tezin başlangıcında çizilen yol haritasında, tezin bilimsel yöntemlerle belli bir temele oturmasında bana yol gösteren kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Mehmet DAĞ'a sonsuz teşekkürler.

Eğimin hayatım boyunca beni destekleyen, seçimlerimde beni özgür bırakan annem ve babama, hayatta tecrübelerinden faydalanğım değerli abilerim Kenan, Özgen GÜRSOY'a tezimi ithaf ediyorum.

ÖZET**BÜTÜNLEŞİK KIYI YÖNETİMİ: GİRESUN ÖRNEĞİ**

Kıyı kentleri sahip oldukları potansiyel açısından insanların geçmişten günümüze kadar tercih ettikleri alanlar olmuştur. Sanayi ve turizm gibi iş alanları kıyılara göçü hızlandırmıştır. Kıyılarla ilgili toplum yararı gözönünde bulundurularak doldurma çalışmaları yapılmış, bu çalışmalar ile doğal çevreye büyük ölçüde zarar verilmiş, kıyılardaki doğal yaşamın dengesi bozulmuştur. Ayrıca şehirleşme, sanayileşme ve taşımacılıkla birlikte denizlerde çevre kirliliği meydana gelmiştir

Bütünleşik kıyı çalışmaları, dünya ülkelerinde olduğu gibi Türkiye’de de yakın zamanda ortaya çıkan çalışmalardandır Bu bağlamda Türkiye’de uluslararası anlaşmalar çerçevesinde; ulusal stratejinin geliştirilmesi, yasal mevzuatın oluşturulması bütünleşik kıyı alanlarının yönetimiyle ilgili plan ve projeler geliştirilmesi gibi bir çok çaba gösterilmiştir.

Bu çalışmada kıyıları, bütünleşik kıyı yönetimi yaklaşımı çerçevesinde inceleme konusu yapılmıştır. Genelden özele doğru bir çalışma izlenmiş, ülkelerin BKAY projelerinden ve çalışmalarından örnekler verilmiştir. Türkiye ile dünya ülkelerinin kıyı politikaları karşılaştırılması yapılmıştır. Özelde ise Doğu Karadeniz Bölgesi’nin tipik bir kıyı kenti olan Giresun Merkez İlçesi’nin kıyı kullanımı BKAY açısından inceleme konusu yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kıyı, Giresun, Bütünleşik Kıyı Yönetimi

ABSTRACT**INTEGRATED COASTAL MANAGEMENT: GIRESUN CASE**

Coastal cities have been preferred by people from the past to the present in terms of their potential. Businesses such as industry and tourism have accelerated migration to the coast. Taking into account the public interest in the coasts, filling activities have been carried out and the natural environment has been damaged to a great extent and the balance of natural life on the coasts has been changed. In addition, environmental pollution occurred in the seas with urbanization, industrialization and transportation.

Integrated coastal studies, as well as countries in the world, Turkey also recently emerged among the study in this regard within the framework of international agreements in Turkey; efforts have been made to develop national strategy, to create legal legislation and to develop plans and projects related to the management of integrated coastal areas.

In this study, coasts have been examined within the framework of the BKM approach. A general-to-private study was followed and examples of the RDA projects and studies of the countries were given. These samples were compared with Turkey with the policies of the coastal countries of the world. In particular, the use of coasts in the central district of Giresun, a typical coastal city of the Eastern Black Sea Region, is the subject of the study.

Key Words: Coastal, Giresun, Integrated Coastal Management

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	I
ÖZET.....	III
ABSTRACT.....	IV
İÇİNDEKİLER	V
KISALTMALAR	VIII
FOTOĞRAFLAR.....	IX
TABLolar.....	XI
ŞEKİLLER.....	XII
GİRİŞ	
BİRİNCİ BÖLÜM	
1. KİYI YÖNETİMİNİN GENEL YAPISI VE DÜNYADAKİ KARŞILIĞI....	6
1.1. Bütünleşik Kıyı Programında Avrupa	9
1.2. Bütünleşik Kıyı Programında Karadeniz	12
1.3. Bütünleşik Kıyı Programında Akdeniz Eylem Çalışması	16
1.4. Dünya Ülkeleri Kıyı Yönetimi Planlanması ve Örnekleri	19
1.4.1. ABD Kıyı Kullanımı ve Mevzuatı	20
1.4.2. Fransa Kıyı Kullanımı ve Mevzuatı	25
1.4.3. Almanya Kıyı Kullanımı ve Mevzuatı	27
1.4.4. İtalya Kıyı Kullanımı ve Mevzuatı.....	28
1.4.5. Yunanistan Kıyı Kullanımı ve Mevzuatı.....	30
1.4.6. Birleşik Krallık Kıyı Kullanımı ve Mevzuatı.....	32
İKİNCİ BÖLÜM	
2. TÜRKİYE’DE BÜTÜNLEŞİK KİYI ALANLARI YÖNETİMİ.....	37
2.1. Türkiye Hukuk Sisteminde Kıyılar	40
2.1.1. Kıyı Mevzuatının Genel Esasları	40
2.1.2. Kıyıyla İlgili Tanımlar	43
2.1.3. Kıyıların Kamu Malı Niteliği	44
2.1.4. Kıyılarda Mülkiyet Hakkı	46
2.1.5. Kıyı Bölgelerinde İmar Mevzuatı ve Yaptırımları	47
2.1.6. Doldurma Yoluyla Arazi Elde Etme	51

2.1.7.	Kıyı Alanlarının Kirliliği	53
2.2.	Kıyı Yönetimine Beş Yıllık Kalkınma Planlarının Bakışı	56
2.2.1.	İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972)	56
2.2.2.	Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1977)	57
2.2.3.	Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983).....	57
2.2.4.	Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1983-1985).....	59
2.2.5.	Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994).....	59
2.2.6.	Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)	60
2.2.7.	Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005).....	61
2.2.8.	Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2007-2013)	62
2.2.9.	Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2014-2018).....	62
2.2.10.	Onbirinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2019-2023).....	63
2.3.	Bütünleşik Kıyı Alanlarının Yönetimi Bağlamında Türkiye'nin Dâhil Olduğu Uluslararası Sözleşmeler	64
2.4.	Türkiye'de Bütünleşik Kıyı Yönetimi Çalışmaları ve Örnekleri.....	65
2.4.1.	Antalya Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetim Planı.....	66
2.4.2.	İzmir Bütünleşik Kıyı Kullanımı.....	69
2.4.3.	Bursa Bütünleşik Kıyı Yönetimi Planı.....	71
2.4.4.	Samsun Bütünleşik Kıyı Alanı planlaması.....	72
2.4.5.	Balıkesir-Çanakkale Bütünleşik Kıyı Alanı Planlaması.....	74
2.4.6.	İskenderun Körfezi (Adana-Mersin-Hatay) BKAY Planı	75
2.4.7.	İzmit Körfezi (Kocaeli – Yalova) Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetim ve Planlama Projesi.....	76
2.5.	Türkiye Kıyı Alanları Yönetim Politikası ve Sorunları	78
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM		
3.	GİRESUN ÖRNEĞİNDE BÜTÜNLEŞİK KIYI YÖNETİMİ: BİR ALAN ARAŞTIRMASI.....	81
3.1.	Araştırmanın Amacı ve Önemi	81
3.2.	Araştırmanın Kapsamı	82
3.3.	Araştırmanın Yöntemi.....	85
3.4.	Araştırmanın Bulguları	88
3.4.1.	Belgelerden Elde Edilen Bulgular.....	88

3.4.2. Gözlemlerden Elde Edilen Bulgular	107
3.4.2.1. Giresun Limanı.....	107
3.4.2.2. Rekreasyon Faaliyetleri.....	110
3.4.2.3. Fındık Büfeleri.....	117
3.4.2.4. Balıkçı Barınakları.....	119
3.4.2.5. Giresun Aksu Çöplük Alanı.....	123
3.4.2.6. Kıyı Mezarlığı.....	124
3.4.2.7. Özel Mülkiyet Alanları.....	125
3.4.2.8. Restorant ve Otel İşletmeleri.....	128
3.4.2.9. Kumsal ve Plajlar.....	129
3.4.3. Mülakatlardan Elde Edilen Bulgular.....	133
3.4.3.1. Giresun Belediyesinin Kıyıya Yönelik Yaklaşımları ve Faaliyetleri	133
3.4.3.2. Giresun İl Özel İdaresi'nin Kıyıya Yönelik Yaklaşımları ve Faaliyetleri	137
3.4.3.3. Giresun Milli Emlak Müdürlüğü'nün Kıyıya Yönelik Yaklaşımları ve Faaliyetleri.....	139
3.4.3.4. Giresun'da Plaj İşletmelerinin Kıyıya Yönelik Yaklaşımları ve Faaliyetleri	141
4. DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA.....	145
SONUÇ	148
KAYNAKÇA	151
ÖZGEÇMİŞ	160

KISALTMALAR

AEP	: Akdeniz Eylem Planı
AKÇT	: Avrupa Kömür Çelik Topluluğu
AR-GE	: Araştırma Geliştirme
ATAK	: Akdeniz Ege Turizm Altyapısı ve Kıyı Yönetimi Projesi
BKY	: Bütünleşik Kıyı Yönetimi
BKAY	: Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi
CZMA	: Coastal Zone Management Act
CZMP	: Coastal Zone Management Programme
ÇDP	: Çevre Düzeni Planı
EPA	: Environmental Protection Agency
GAP	: Güney Doğu Anadolu Projesi
GEF	: Global Environment Facility
ICZM	: Integrated Coastal Zone Management
KAY	: Kıyı Alanları Yönetimi Türkiye Milli Komitesi
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
MARPOL	: International Convention For The Prevention Of Pollution From Ships
METAP	: Mediterranean Environment Technical Assistance Programme
MED POL	: Programme for the Assessment and Control of Marine Pollution in the Mediterranean
MSP	: Maritime Spatial Planning
NOAA	: National Oceanic and Atmospheric Administration
OCRM	: Ocean and Coastal Resource Management
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
UÇEP	: Ulusal Çevre Eylem Programı
UNEP	: United Nations Environment Programme
Yay	: Yayınevi

FOTOĞRAFLAR

Fotoğraf 1: Eski Giresun Fotoğrafı- Kokar Plajı, Şuanki Kale Mahallesi ve Atatürk Meydanının Bulunduğu Alan.....	82
Fotoğraf 2: 1970’li Yıllar Giresun Sahil Yolu.....	83
Fotoğraf 3: Giresun Aksu Sahil Şeridi Planı	91
Fotoğraf 4: 1998 Yılı Giresun Aksu Sahil Şeridi Planı	91
Fotoğraf 5: 2008 Yılı Giresun Çöp Atık Toplanma Alanı Planı.....	92
Fotoğraf 6: 2008 Yılı Giresun Aydınlar-Torburnu Kıyı Şeridi Planı	92
Fotoğraf 7: Bölge Trafik Rekreasyon alanı Torburnu Planı	93
Fotoğraf 8: Hizmet Kurumlarının Bulunduğu Alan Planı	93
Fotoğraf 9: 2008 Yılı Çıtlakkale Kıyı Şeridi Planı	94
Fotoğraf 10: 2008 Yılı Batlama Kıyı Şeridi Planı	94
Fotoğraf 11: Giresun Erikliman ve Teyyaredüzü Kıyı Şeridi Planı	95
Fotoğraf 12: 2008 Giresun Güre Mevki Planı	95
Fotoğraf 13: 1910 Yılı Giresun Sahil Şeridi	98
Fotoğraf 14: 1960 Yılı Giresun Kıyı Şeridi	98
Fotoğraf 15: 1975 Yılı Giresun Sahil Şeridi	99
Fotoğraf 16: 1980 Yılı Giresun Sahil Şeridi	99
Fotoğraf 17: 1990’lar Giresun Kıyı Şeridi.....	100
Fotoğraf 18: 2019 Yılı Giresun Kıyı Şeridi	100
Fotoğraf 19: Giresun Eski Limanı	107
Fotoğraf 20: 2019 yılı Giresun Limanı	109
Fotoğraf 21: Giresun Cumhuriyet Parkı Rekreasyon Alanı.....	111
Fotoğraf 22: Kıyıda Yer Alan Plansız Dolgu Alanları	113
Fotoğraf 23: Kıyıda Yer Alan Plansız Dolgu Alanları	114
Fotoğraf 24: 2019 Yılı Kaçak Dolgu Çalışmaları.....	114
Fotoğraf 25 Giresun İl Özel İdaresi Gençlik Merkezi	115
Fotoğraf 26: Giresun 15 Temmuz Milli İrade Parkı	115
Fotoğraf 27: Giresun Botanik Bahçe	116
Fotoğraf 28: Fındık Büfesi Örnekleri	117
Fotoğraf 29: Dinlenme Alanları Örnekleri	118

Fotoğraf 30: Dinlenme Alanı Örnekleri.....	119
Fotoğraf 31: Giresun Gemilerçekeği Balıkçı Barınağı	120
Fotoğraf 32: Giresun Balıkçı Barınağı Örneği	121
Fotoğraf 33: Aksu Balıkçı Barınağında Kanuna Aykırı Yapılaşmalar.....	122
Fotoğraf 34: Giresun Aksu Çöp Alanı.....	123
Fotoğraf 35: Kıyıda Bulunan Kabristanlıklar	124
Fotoğraf 36: Torburnu Leb-i Derya Evleri	125
Fotoğraf 37: Doğu Kıyı Bölgesinde Yer Alan Evlerin Yapısı.....	126
Fotoğraf 38: Batı Kıyı Bölgesinde Bulunan Evler	127
Fotoğraf 39: Özel Mülkiyet Girilmez	128
Fotoğraf 40: Kıyı Bölgesinde Bulunan Otel ve Restoranlar.....	129
Fotoğraf 41: Giresun Merkez Kumsal ve Plajları	129
Fotoğraf 42: Giresun Merkez Plaj Yapıları	130
Fotoğraf 43: Giresun Merkez Plaj Yapıları.....	131
Fotoğraf 44: 2019 Yılı Ağsak Durağının Yıkımı.....	132

TABLolar

Tablo 1: Dünya’da BKAY Çalışmaları.....	20
Tablo 2: Dünya Ülkelerinde Kıyı Alanları Yönetimi.....	37
Tablo 3: Türkiye’de Kıyı Alanları İle İlgili Yetkili Kuruluşlar.....	43
Tablo 4: Kurumlara ve Mütешеbbislere yöneltilen sorular.....	88
Tablo 5: Giresun Kıyılarının Kullanım Alanları.....	104

ŞEKİLLER

Şekil 1: Ordu-Trabzon- Rize-Giresun-Gümüşhane-Artvin Planlama Bölgesi.....	13
Şekil 2: Kıyı Çizgisi, Kıyı Kenar Çizgisi, Dar Kıyı, Kıyı, Sahil Şeridi Tanımlarını Gösterir Kroki.....	45
Şekil 3: Antalya Bütünleşik Kıyı Alanı Planı Hazırlanma, Uygulanma ve İzleme Süreci.....	69

GİRİŞ

Kıyılar, ilk çağlardan bu yana insanların en önemli yaşam alanları arasında yer almıştır. Su kaynağına yakınlık, yeme ve içme gereksinimlerinin karşılanması, doğal güzellikler, özgürce hareket edebilme, avlanma gibi özellikler, kıyıları cazibe alanı haline getirmiştir. Teknolojinin gelişmesiyle kıyılar insan hayatında daha etkili hale gelmiş, dayanıklı gemilerin yapılmasıyla kıyıların önemini daha fazla arttırmıştır. Bu sayede tonlarca yük, besin, sanayi maddesi, araç gereç, deniz yolu ile ülkeden ülkeye, daha ucuz maliyetle taşınabilmektedir. Ulaşım maliyetlerinin düşmesi, ürün çeşitliliğinin artması ve güvenlik ihtiyacı gibi durumlar kıyı bölgelerine göçleri arttırmıştır. Bu durum zamanla kıyılarda nüfus artışına neden olmuştur.

Bölgelerin ekonomik, tarihsel, jeolojik ve ekolojik özellikleri göz önünde bulundurularak kıyıların önemi ve kullanım şekli değişmektedir. Bu değişimlerle kıyılarda sosyal ve ekonomik fayda sağlamak amacıyla düzenlemelere gidilmiş ekonomiye katkılarından dolayı turizm ve rekreasyon çalışmalarına kıyılarda fazlaca yer verilmiştir. Bu açıdan kıyıların kendine özgü bir yönetsel anlayışla yönetilmesi zaruri görünmektedir.

KAY tanımı, oldukça kapsamlı bir yönetsel alanı ve çeşitli faaliyetleri kapsamaktadır. Bu yönde Narlı (1998: 551) tarafından KAY, *“coğrafi açıdan büyük çeşitlilik gösteren deniz ve kara ortamlarının oluşturduğu, doğal, kültürel, ekolojik ve ekonomik alanda öneme sahip, kaynakların korunması ve kullanılmasına yönelik uzun vadede kullanımları sağlayan politikaların üretilmesi, planlaması ve programlaması ilkeleri ile uygulama tekniklerinin çok katılımlı bir entegre ile belirlenmesi”* olarak tanımlanmıştır.

Atik (2011: 481) ise Bütünleşik Kıyı Alanı Yönetimini (BKAY), kıyı ve etkileşim alanını bir bütün olarak ele alan ve kıyıyı etkileyen tüm doğal, yapay yapı ve etmenleri, bunların birbirleri ile etkileşimini kavrayan bir yaklaşım olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda BKAY belirli bir coğrafi kesimde; kıyı alanlarında doğal kaynaklara olan talepleri gözeterek ve değişik eylemler arasındaki nedensellikleri ve etkileşimleri kavrayarak, sürdürülebilir ekolojik gelişmeyi

başarabilmek üzere, ilgi alanları farklı olan ancak ortak hedeflerle hareket eden yönetimler, sektörler ve topluluklar için kurumsal yapılanmayı amaçlamaktadır.

Çalışmamızda Dünyada ve Türkiye’de bütünlüklü kıyı alanlarının yönetimi, kıyı planlamalarının, programlarının geçmişi ve bugünkü durumu incelenerek Giresun Merkez İlçedeki kıyı alanlarının planlanması ve bu alanlardaki uygulamalar araştırma konusu yapılmaktadır. Çalışmamızın alanı Giresun merkez İlçedir. Merkez ile birlikte Giresun ili 16 tane ilçeye sahiptir. Bu ilçeler Piraziz, Bulancak, Çanakçı, Alucra, Doğankent, Çamoluk, Dereli, Espiye, Eynesil, Görele, Güce, Keşap, Şebinkarahisar, Tirebolu, Yağlıdere, Merkez’dir. Giresun ilinin doğusunda Trabzon ve Gümüşhane, güneydoğusunda Erzincan, güney ve güneybatısında Sivas, batısında Ordu; kuzeyinde ise Karadeniz bulunmaktadır.

Araştırmanın temel amacı, Giresun Merkez İlçesi kıyılarının BKAY çerçevesinde değerlendirilmiştir. Giresun özelinde kıyıların mevcut durumu analiz edilerek öneriler sunulmuştur.

Giresun kıyı alanlarını BKAY bağlamında ele aldığımız çalışmamızda; şehrin kıyı kullanımı, kıyıda yapılaşma, kıyı şeridindeki tesisler, karayolları, balıkçı barınakları vb. yapılar kamu yönetimi açısından ele alınmıştır.

Çalışmamızda kıyıda çarpık kentleşme ve kamusal çıkara uygun olmayan kıyı kullanımına dikkat çekilerek, bazı önerileri gündeme getirmek amaçlanmıştır, bu sayede de çalışmamızın Giresun için sürdürülebilir bir kıyı kenti oluşumuna katkı sağlaması beklenmiştir.

Araştırmanın sorunsalı Giresun kıyılarının dönüşümüdür. Araştırmanın sorunsalına yönelik varsayımlar ise şu şekildedir:

- Giresun kıyılarında kamu yararı ikincil planda kalmakta olup, kıyıyı bir bütün olarak içine alan ve geleceğe yön verecek bir planlama anlayışı yoktur.
- Merkezi yönetimin kıyıları üzerinde aldığı karar yerel yönetimlere oranla daha etkilidir
- Kamunun kıyıda tasarrufu ve yaptırımından kaynaklanan boşluğu, özel sektör kendi menfaati doğrultusunda kullanmıştır.
- Kamu otoritelerinin kıyıda bazı girişimleri yasadışı oluşumları teşvik etmiştir.

- Kıyılardaki planlar BKAY planlarına uygun olmayıp sadece sınırlı alanlar için plan yapılmış, kıyı bütün olarak ele alınmamıştır.
- Kıyıda meydana gelen nüfus artışı kıyının mekânsal dönüşümünü hızlandırmıştır.

Çalışmamızda, altyapı sorunu olmayan, ekolojik yapının korunduğu, ekonomik kaygı uğruna kıyıların tahrip edilmediği, ekonomik, siyasi ve askeri güce sahip olanların dışında kıyıların herkes tarafından eşit olarak hakça kullanılması gerektiği öne çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu konuda tespitler oluşturulmuş ve ortaya koyduğumuz problemlere çözüm önerileri sunulmaya çalışılmıştır. Giresun şehrinin kıyı kullanımı, kıyıların turizm potansiyelinin en az tahribatla düzenlenmesi, ekonomik ve ekolojik bir kentin nasıl ortaya konulabileceği hakkında öneriler çalışmamızda yer almaktadır.

Çalışmamızda dünyadaki kıyı kullanımlarının mevzuatının çıkış noktası olan uluslararası sözleşmeler, ülkelerin kendilerine özgü kanunlarının uygulanışı ile ortaya çıkan sonuçlar değerlendirilmiştir. İncelenen sözleşmelerin ve planların kamu yönetimi açısından bilime katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Giresun özelinde, kamu yönetimi açısından kıyı kullanımı ve kıyıların yönetimi daha öncesinde incelenmemiştir. Çalışmamızla şehrin geleceğine katkı sağlamak ve Giresun şehrinin kıyı kullanımına dikkat çekmek amaçlanmıştır. Giresun ilinin kıyı şehri olma potansiyelinin farkına varılması için hukuksal ve yönetsel olarak kıyıları ele alınmıştır.

Çalışmanın amacına uygun olarak tümdengelim yönteminde kıyı ile ilgili tanımlamalar, kıyının kötü kullanımdan dolayı meydana gelen sorunlar; kamu kavramı, mülkiyet hakkı ve kıyı mevzuatı gibi konular ele alınmıştır. Dünyadan ve Türkiye’den BKAY ile ilgili literatür ve örneklerden elde edilen bilgiler çerçevesinde incelenmiş Giresun Merkez İlçe kıyılarındaki kullanım uygulamaları incelenmiştir.

Alan araştırması niteliksel yöntem kapsamında gerçekleştirilmiştir. Verilerin elde edilmesinde, farklı kaynaklardan yararlanmıştır. Bu bağlamda dokümanlardan, yarı yapılandırılmış mülakatlardan ve gözlem yönteminden yararlanılmıştır.

Bütünleşik Kıyı Yönetimi: Giresun Örneği başlıklı çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kıyı yönetimi, alanında söz sahibi örnek ülkeler üzerinden BKAY çerçevesinde incelenmiştir. Çalışmamızda ülke örneklerinde BKAY

çalışmalarının çıkış noktası Amerika Birleşik Devletleri'ni takip eden, plan ve projelere katılım sağlayan diğer ülkeler seçilmiştir. Stratejik yaklaşımın belli bir düzeyde olduğu bütüncül bir yaklaşımın uygulandığı Fransa, stratejik yaklaşımın önemli ölçüde uygulandığı, bölgesel politikalar nedeniyle bütüncül bir yaklaşımından bazı noktalarda uzaklaşmış Yunanistan, bütüncül bir yaklaşımın büyük oranda kullanmış İngiltere, stratejik ve bütüncül yaklaşımın yanında bölgesel politikaların tamamıyla uygulandığı Almanya, yerel ölçekte kıyı yönetiminin bölgesel bir şekilde uygulandığı İtalya, bölgesel ve karmaşık bir yaklaşımın sürdürüldüğü Birleşik Krallık örnek olarak seçilen ülkelerdir.

Hızlı ve düzensiz yapılaşmanın sonucu olan plansız kentleşme, ekolojik dengenin bozulması teknik ve sosyal alt yapı yetersizliği, arazi işgali ve dolgu çalışmaları kıyı alanları için büyük tehlike oluşturmaktadır. Bütünsel ve sürdürülebilir bir yaklaşımla 1980 yılında çok sektörlü yaklaşımın benimsenmesi ile ülke koşulları dikkate alınarak yönetim planlaması ile kıyı alanlarının korunması için plan ve projeleri ortaya çıkmıştır. Gerçekleştirilen proje ve planlarda biyolojik çeşitliliğin korunması, kıyı alanlarının en iyi şekilde kullanılması ve sürdürülebilirliğinin artırılması önemli amaçlar arasında yer almıştır. Bu sebeple ikinci bölümde Türkiye'de kıyı kullanımı ve BKAY'na yer verilmiş bu çerçevede düzenlenen planlar ve projelere örnek şehirler seçilerek bu çalışmalar hakkında bilgi verilmiştir. Antalya İzmir, Bursa, Samsun, Balıkesir-Çanakkale, İskenderun Körfezi, İzmir Körfezi seçilen örnek şehirlerdir. Bu şehirlerin seçilmesinin amacı BKAY planlarının olmasıdır. Bu bölümde kıyıları hukuksal açıdan incelenmiş, kıyıların sosyoekonomik durumu ve değişen şartları beş yıllık kalkınma planları ele alınarak incelenmiştir. Yine bu bölümde kıyı kirliliği ve kıyıların birçok alanda beraber incelenmiş olmasından kaynaklı, Türkiye kıyılarında bulunan kirlilik üzerinde durulmuş, kıyılarla ilgili sorunlar ele alınmıştır.

Bu bölümde kıyıları, etkileşim içinde bulunduğu alanlar ve sektörlerle birlikte bütünlük bir yaklaşımla ele alınmıştır. Sosyal ve ekonomik hususları içinde barındıran bütünlük planları kıyıların kullanma dengesini sağlarken kıyıların koruma işlevini de üstlenmektedir. BKAY çerçevesinde düzenlenen planları uluslararası yükümlülüklerle sürdürülmekte ve yerel talepleri dikkate almaktadır. Uygulamaya koyulan planları ile kıyılarda gerçekleştirilmek istenen rekreasyon çalışmaları

yatırımlarının hızlandırılması ve çevre düzenini sağlaması da çalışmamızın bu bölümünde yer almıştır.

Türkiye’de kıyıyı içeren alanların denetim yetkisi belediyelerdedir. Mücavir sınırlar içinde bulunan alanlar belediyelerde, bu sınırların dışındaki alanlar ise valiliklerin denetim yetkisi altındadır. Bu idareler, kıyı alanlarını kontrol altında almak ve kıyıları korumak zorundadır. İmar Kanunu’nun 1985’te yürürlüğe girmesi ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın bu alanlar üzerinde müdahale yetkisi kalkmıştır. Bu sebeple birçok yerel idare kıyıların düzenlenmesi ve korunmasında sorun yaşamıştır. Mevzuattan ve uygulamadan yaşanan sorunlar bu bölümde incelenmiştir.

Üçüncü bölümde, Giresun Merkez İlçe kıyılarının BKAY çerçevesinde incelenmiştir. Kıyıların güncel hali tespit edilmiş, sorunlar ortaya konulmuş, BKAY bağlamında öneriler sunulmuştur. Giresun ilinin kıyıları bu bölümde geçmişten günümüze fotoğraflarla somutlaştırılmıştır. Yine bu bölümde kıyılarda yer alan rekreasyon alanları, özel mülkiyet, oteller, plajlar, kurumsal yapılar, vb. üzerinde durulmuş, bu yapıların Kıyı ve İmar Kanunu ile uygunluğu üzerinde tartışılmıştır.

Değerlendirme ve tartışma kısmında ise BKAY ve kıyılar hakkında genelden özele doğru bir değerlendirme yapılmış ve bu alanda yapılacak olan çalışmaların gereksinimleri hakkında tespitlere yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KIYI YÖNETİMİNİN GENEL YAPISI VE DÜNYADAKİ KARŞILIĞI

Kıyılar, nüfus artışıyla birlikte en çok işgal edilen ve kullanılan alanlardandır. Bu bölgelerde daha çok alan elde etmek amacıyla doğal ve beşeri unsurlara bağlı olarak önemli değişimler meydana gelmiştir. Teknolojinin gelişmesi, ulaşım, turizm, sanayi gibi sektörler kıyının kullanım olanaklarını artırmış, insanlar istedikleri gibi kıyıya yön vermeye başlamışlardır. Bu gelişmeler yaşanırken, *“kıyılar devletin hüküm ve tasarrufu altındadır ve kıyılardan herkes eşit bir şekilde faydalanabilir”* yaklaşımı öne çıkmaya başlamıştır.

Kara ve deniz arasındaki sınır, haritalar üzerinde genellikle net bir biçimde tanımlanmamıştır. Bunun sonucu olarak aşama aşama bir geçiş bölgesi oluşmuştur. Bu geçiş bölgesi genellikle kıyı şeridi veya kıyı alanı olarak adlandırılır. Kıyıyı biçimlendiren doğal oluşumların dinamiği, yerine ve zamanına göre değişse de hayli yüksektir. Böylece kara ile denizi birleştiren çizgi, kum yığılmalarının, gelgit olaylarının, fırtınaların etkileriyle kara ve deniz arasında etkileşimli bir bölge oluşmakta ve bu bölge kararlı bir şekilde değişmeye devam etmektedir (Sesli, 2003: 758). Duru (2001), kıyı kavramını en genel anlamıyla, kara ve denizin, bir başka deyişle toprak ile suyun buluştuğu yer olarak tanımlamıştır.

Günümüzde beşeri ve küresel faktörlerden kaynaklı kıyı kenar çizgisinde çok fazla değişim meydana gelmektedir. Kıyılarda insan eliyle gerçekleştirilen müdahaleler ile kıyı kenar çizgisi değişmekte ve kıyının kullanım potansiyeli artmaktadır. Kıyı kullanım potansiyelini arttıran en önemli etmen bu alanlarda yapılan doldurma ve kurutma çalışmaları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kıyı yönetimi, sadece fiziksel ve biyolojik ortamı bünyesinde barındırmaz, toplumsal çevre de bu alanın içerisinde yer alır. Kıyı yönetimi, kıyının korunmasından ve kıyı alanının düzenlenmesinden daha geniş anlama sahiptir. Sahil yönetimi ise, kıyı yönetiminin bir ögesi ve başka bir aşamasıdır, sadece sahillerin korunmasını gözetlemektedir (Bird'den aktaran Duru, 2003).

Kıyı yönetimi doğal ve beşeri alanların en iyi şekilde korunmasını sağlamak amacıyla hareket etmektedir. Bu koruma kıyıların bütünlüğüne ve karakterine bağlı plan ve proje çalışmaları gerçekleştirerek sürdürülmektedir. Doğal kaynakların zamanla azaldığı ve kıyıların kirletildiği günümüzde kıyı yönetimi çalışmaları bu olumsuzlukları aşmaya çalışmaktadır.

Kıyı alanlarının tarihsel anlamda 1970’li yıllarla birlikte bir yönetsel alan olarak görülmeye başlandığı ifade edilebilir. Kıyı yönetimi, farklı disiplinlerin ışığı altında günümüzde devam etmektedir. Kıyı alanları yönetiminde ilk girişimler gelişmiş ülkeler tarafından başlatılmış, ilk kez Amerika Birleşik Devletleri’nde bu konu konuşulmuştur. 1972 yılında gündeme gelen ‘Kıyı Alanları Yönetimi Yasası’ çerçevesinde alınan tedbirler geleneksel yaklaşımlara göre başarılı olmuştur” (Post ve Lundin’den aktaran Kaypak, 2012). Kıyı yönetimi etkisi 20. yüzyılın başlarında imar planı uygulamasının yaygınlaşmasına da etki etmiştir. Bu çalışmalar kamuya açık alanlar, rekreasyon çalışmaları ve sağlık önlemlerinde etkisini göstermiştir. Daha sonra şehirleşmenin kıyılara kadar uzanması olumsuz sonuçlar doğurmuştur. “Çevrebilimsel yönetim”, “kaynak yönetimi” gibi isimlerle şehirlere yönelik ve endüstriyel aşamaları gözlemlemek amacıyla geliştirilen yaklaşımlar bağımsız bir şekilde yaşama geçirilmiştir (Kay ve Alder’den aktaran Kaypak, 2012).

İfade edilenler çerçevesinde Akyarlı, vd. (2002: 67) kıyı yönetimi “*önemli bir doğal zenginlik kaynağı olan kıyılardaki bozulmaların önlenmesini ve kıyıların olanaklarından dengeli ve sürdürülebilir biçimde yararlanılmasını amaçlayan, kıyı alanlarından sorumlu olan, varılması beklenen hedefleri tutarlı bir şekilde tanımlayan, gerekli kullanım kararlarını alarak uygulayan ve yapılan faaliyetlerin alınan kararlara uygunluğunu denetleyen güçlü uzman kuruluşlar oluşturulmak suretiyle gerçekleştirilen, böylece karar, uygulama ve denetim süreçlerinde bütünlüğün, etkinliğin ve bilimselliğin sağlanmasına olanak veren çağdaş bir yönetim modelidir*” şeklinde açıklamaktadır.

Diğer taraftan kıyı yönetimi, kıyı kuşağının coğrafi ve siyasal sınırlarını da içeren tüm yönlerini kapsayan bir yönetim anlayışı olup, kıyıların korunması ve kıyı kaynaklarının değerlendirilmesini içerir. Kıyı yönetim programları artan nüfus ve gelişimin baskısı altındadır. Bu nedenle kıyı yönetimi çevresel, ekonomik, insan

sağlığı ve aktivitelerinin bir dengesi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda kıyı yönetimi insanlığın geleceği açısından önemli bir konudur (Erkal, 2015: 24).

Kıyı yönetiminin yanında, kıyı alanlarının bilinçli ve sürdürülebilir bir şekilde düzenlenebilmesi için ülkeler BKAY'ı uygulamaya başlamışlardır. BKAY, kıyı ve etkileşim alanını bir bütün olarak ele alan ve kıyıyı etkileyen tüm doğal, yapay yapı ve etmenleri, bunların birbirleri ile etkileşimini kavrayan bir yaklaşımdır. Bu çalışma ile kıyının planlanması yönetimi, dinamik ve çok yönlü bir süreç olarak görülmüştür (Atik, 2011: 492).

1992 BM Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda ve bu konferansta kabul edilen belgelerde, BKAY yaklaşımının kıyı alanlarının korunması ve sürdürülebilir gelişmesinin sağlanmasına yönelik bir araç olarak benimsenmesi, küresel anlamda bu alandaki çalışmalar için bir dönüm noktası olmuştur. BKAY nin ana ilkelerinin ve bu ilkelerin gerektirdiği yönetim modelinin belirlendiği, *“münhasır ekonomik bölgeler de dahil olmak üzere kıyı alanlarının bütünleşik yönetimi ve sürdürülebilir gelişimi”* başlığı altındaki düzenleme, kıyı devletlerini kendi ulusal yetki alanlarına giren kıyı ve deniz kaynaklarının bütünleşik yönetimi ve sürdürülebilir gelişimini sağlamakla görevlendirmektedir. Bu amaçla her ülke, kıyı alanlarına ilişkin olarak tüm sektörleri kapsayan bütünleşik bir politika ve karar alma süreci oluşturmayı, kullanım kararlarının etkilerine ilişkin koruyucu ve ihtiyati önlemler almayı, kaynak ve çevre muhasebesi gibi yöntemleri kullanmayı, ilgili tüm tarafların bilgiye erişimi ile planlama ve karar alma süreçlerine katılımının sağlanacağı koşulları yerine getirmeyi, taahhüt etmektedir (Görer ve Duru, 2001: 26).

Kıyıların önemli noktalar olmasından kaynaklı ülkeler BKAY'a ihtiyaç duymuşlardır. Alanın büyüklüğüne ve elverişliliğine göre de BKAY çalışmaları ülkeler tarafından sürdürülmüştür. Etkili bir çalışmanın meydana geldiği örnekler kıyı şehirlerinde gelecek çalışmalar için öncülük etmiştir. *“dünya ülkeleri için kıyı kaynaklarının önemi, kıyı uzunluğunun ülkenin toplam yüz ölçümü, ülke sınır uzunluğu oranına bağlıdır. Kıyı uzunluğunun yüzölçümüne vurulması ve kıyı uzunluk oranında çıkan sonucun yüksek olması ülkeler için birçok avantaj sağlamaktadır. Özellikle kıyıların ülkeler için turizmin ekonomisine katkıları azımsanamayacak kadar büyüktür. Bunun yanında liman ve sanayi kenti olma özelliğini de bünyesinde barındıranlar çok büyük avantaja sahip olmuşlardır”* (Ünal, 1997: 120).

Kıyı çizgisinin işlevliliğinin yüksek olduğu ülkelerde, yerel yönetimler bu durumu daha çok ekonomiye katkı getirebilme özelliği açısından bakmaktadırlar. Bu durumun sonucu olarak da kıyılarda birçok tahribat meydana gelmekte ve doğal alanlar insan eliyle bozulmaya başlamaktadır.

İnsanların kıyıdaki etkinlikleriyle kıyı tahrip edilmektedir. Özellikle kıyıda kum, çakıl vb. maddelerin alınması kıyıda yaşam süren bir çok canlının telef olmasına ve yuvalarının bozulmasına sebep olmaktadır. İnsanların kıyı mekanlarının şekillendirmeye çalışması kıyıda canlıları yok ederken diğer yandan balıkçılık açısından ekonomik kayıptır. Kıyıda kentleşme süreci bir bütün olarak ele alınmalı BKAY kıyılar için ihmal edilmemelidir.

Dünya üzerinde bulunan kıyı alanlarının tehdit unsurları ise; su kirliliği, büyük su ekosisteminde besin maddelerinin artmasından kaynaklı canlı varlığının çoğalması, biyolojik çeşitlilik formunun değişmesi ve kaybolması, şehirleşme, toprağın tahribi ve kıyı erozyonudur.

1.1. Bütünleşik Kıyı Programında Avrupa

Avrupa Çevre Ajansının bilgilerine göre; Avrupa denizel kirliliğe ve kıyı ekosisteminde bozulmalara maruz kalmış bölgelerdir. Çevreyi olumsuz yönde etkileyen uygulamaların insani ihtiyaçlarımızın karşılanmasının bir sonucudur, bu durumdan habitatlar olumsuz bir şekilde etkilenmektedir ve canlı türleri kaybolmaktadır. Bu faaliyetler Avrupa kıyılarındaki şehirleşme, yenilenebilir enerji, altyapı, tarımsal kirlilik, endüstriyel kimyasallar, balıkçılık, turizm, denizcilik ile bağlantılıdır. Atık su arıtma sistemleri büyük ölçüde geliştirilmesine rağmen, tarım faaliyetlerinden kaynaklanan besin kirliliğinin yayılması kıyı ve deniz ortamları için hala büyük bir sorun olmaya devam etmektedir. Bu sorun su yosunlarından oluşan bitki artışını hızlandırmakta ve geniş ölçüde oksijen azalmasına yol açmaktadır. Natura 2000 kapsamında kıyı ve deniz sit alanlarının oluşturulmasıyla birlikte deniz ve kıyı habitatları ve canlı türlerinin daha iyi korunmaya başlanmasına rağmen, bu süreç yavaş ve zor işlemektedir (https://www.eea.europa.eu/tr/themes/coast_sea/intro, 02. 01.2019).

Avrupa Komisyonu'na göre kıyı bölgeleri dünyanın en verimli bölgeleri arasındadır ve her zaman insanları ve insan faaliyetlerini çeken çok çeşitli değerli habitatlar ve ekosistem hizmetleri sunmaktadır. Bu bölgede 200 milyondan fazla Avrupa vatandaşı kıyı şeridinin yakınında yaşamaktadır. Nüfus yoğunluğu ve doğal kaynakların aşırı kullanımı, kıyı ekosistemleri üzerinde biyolojik çeşitlilik kaybına ve habitatların tahrip olmasına neden olmaktadır. Kıyı kirliliğinin yanı sıra potansiyel kullanımlardan kaynaklı çatışmalar bu bölgelerde meydana gelmektedir. Bu alanların riskleri arasında taşma, erozyon, deniz seviyesinin yükselmesi ve aşırı hava olayları sayılabilir. Kıyıların korunmasını geliştirmek için bütünlük kıyı yönetimi gibi uzun vadeli yönetim araçlarından yararlanmak çok önemlidir. Bütünlük kıyı yönetimi, kıyı bölgesini etkileyen ve doğa koruma, su ürünleri yetiştiriciliği, balıkçılık, tarım, sanayi, kıyı rüzgâr enerjisi, deniz taşımacılığı, turizm, altyapının geliştirilmesi ve azaltılması ve buna uyum sağlama gibi faaliyetlerle farklı politikaların koordineli uygulamasını amaçlamaktadır (http://ec.europa.eu/environment/iczm/index_en.htm, 16.05.2019).

Avrupa'da Bütünlük kıyı yönetimi, bilgi toplama, planlama, karar verme, uygulama yönetimi ve izlemenin tüm döngüsünü kapsar. Yönetim stratejilerinin uygulanmasında geniş destek sağlamak için tüm paydaşları farklı sektörlere dâhil etmek önemlidir. Kıyı bölgelerinin sürdürülebilir kalkınmasını daha da desteklemek amacıyla, komisyon, 12 Mart 2013 tarihinde, denizel planlama ve bütünlük kıyı yönetimi için bir çerçeve oluşturan yönerge taslağı önerisi kabul etmiştir. AB tarafından finanse edilen bu projeler, AB ülkeleri arasında deniz alanı yönetiminde iş birliğini kolaylaştırmak ve 2015'ten bu yana denizsel mekân planlama mevzuatının uygulanmasını desteklemek üzere tasarlanmıştır (http://ec.europa.eu/environment/iczm/index_en.htm, 16.05.2019).

Avrupa Komisyonu'nun çalışmalarına göre fon denizel mekân planlaması sınır ötesi projelerine aşağıda yer verilmiştir.

• **Plan Bothnia:** Baltık Denizi'ndeki deniz mekansal planlaması için hazırlık hareketi 2010-2012 yılları arasında tamamlanmıştır.

• **BaltSeaPlan:** Baltık Denizi bölgesi programı, "Baltık Denizi'nde Denizcilik Alan Planlamasının Tanıtılması" 2009–2012 yılları arasında tamamlanmıştır.

• **TPEA:** Avrupa Atlantik'inde Sınırşan Planlama - Celtic Denizi ve Biscay Körfezi de dahil olmak üzere Atlantik'te denizsel mekansal planlama projesi 2012-2014 yılları arasında tamamlanmıştır.

• **ADRIPLAN:** Adriatik İyonya denizel uzaysal planlaması 2013-2015 yılları arasında tamamlanmıştır.

• **SIMCELT:** Kelt Denizlerinde denizel mekansal planlama direktifinin uygulanması konusunda AB ülkeleri arasında pratik sınır ötesi işbirliğinin teşvik edilmesi projesi: 2015-2017 yılları arasında tamamlanmıştır.

• **Baltık Kapsam:** Baltık deniz mekansal planlarında sınır ötesi çözümler 2015-2017 yılları arasında tamamlanmıştır.

• **MARSPLAN:** Karadeniz'de MSP: 2015-2017 yılları arasında tamamlanmıştır.

• **SIMNORAT:** Proje; AB Üye Ülkelerinde Deniz Mekansal Planlamasının uygulanmasını destekleyecek, Kuzey Atlantik Bölgesinde Üye Devletler arasında somut ve sınır ötesi MSP girişimlerini başlatıp yürüteceklerdir (2017-2018).

• **SIMWESTMED:** Proje, Denizcilik Mekansal Planlamasını destekleyecek, Batı Akdeniz'deki üye devletler arasında somut ve sınır ötesi MSP girişimlerini başlatıp yürütecektir (2017-2018).

• **YÜCE:** Proje, Adriyatik, İyon, Ege ve Levanten Denizleri de dahil olmak üzere, Doğu Akdeniz'deki deniz suları içerisinde AB Üye Devletlerinde Deniz Mekansal Planlamasının uygulanmasını destekleyecek, üye devletler arasında somut ve sınır ötesi MSP girişimini başlatıp yürütecektir (2017-2018).

• **Pan Baltık:** Kapsamı yenilikçi araçlar geliştirmeye, veri alışverişinde bulunmaya ve MSP yaklaşımlarını uyumlu hale getirmeye, ilkeleri tüm Baltık Denizi'ne genişletmeye dayanmaktadır (2018-2020).

• **SEANSE:** Yenilenebilir enerjiye odaklanan ve Kuzey Denizi'ndeki deniz uzamsal planlarının konuşlandırılmasını destekleyen Stratejik Çevresel Değerlendirmeler için ortak bir yaklaşım geliştirecek ve test edecektir (2018-2020).

• **MARSP:** Proje Makarna Adaları'ndaki (2018-2020) her takımadaların çevresel ve sosyo-ekonomik ortamlarına uygun yönetim araçları sağlayacaktır.

• **OCEAN METISS:** Proje, Avrupa Birliği'nin en dış bölgesi ve Fransa'nın denizaşırı bölgelerinden biri olan Hint Okyanusu'ndaki Reunion bölgesindeki bölgenin

zengin biyoçeşitliliğini korurken, ekonomiyi artırmak için hem bölgesel hem de yerel ölçekte MSP araçlarını geliştirmeyi hedeflemektedir (2017-2019) (https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/maritime_spatial_planning_en_19.04.2019).

Avrupa MSP Platformuna göre; Deniz Mekânsal Planlama (MSP), ulusal otoritelerin kanıta dayalı ve kapsayıcı deniz mekânsal planları için bir çerçeve oluşturarak yarının mavi ekonomisini korumaya yardımcı olmaktadır. MSP, çevrenin korunması, ekosistem hizmetlerinin tedariki, denizde ve karada meydana gelen faaliyetler ve işlemler arasındaki etkileşimler ve sınır ötesi iş birliği dâhil olmak üzere ekonomik ihtiyaçları diğer boyutlarla ve taleplerle bir araya getirmektedir (https://www.msp-platform.eu/events/msp-blue-growth-how-plan-sustainable-blue-economy_19.04.2019).

1.2. Bütünleşik Kıyı Programında Karadeniz

Karadeniz Anadolu Yarımadası, Kafkaslar ve Güneydoğu Asya arasında yer almaktadır. Karadeniz'in Güneyinde Türkiye, Kuzeyinde Ukrayna, Kuzeydoğusunda Rusya, Doğusunda Gürcistan, Batısında Romanya ve Bulgaristan bulunmaktadır. Karadenizin bütünleşik kıyı yönetimi için atılan adımlardan bir tanesi de aşağıdaki alınan karardır.

“GEF'in (Global Environment Facility) ve UNEP'in desteği ile başlatılan Karadeniz çevre programı, Türkiye, Bulgaristan, Romanya, Ukrayna, Rusya ve Gürcistan'ı bünyesinde barındırmaktadır. Bu ülkelerin, 1992 yılında, Bükreş'te, kabul ettikleri "Karadeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması Sözleşmesi", 1993 tarihli Odessa Bildirgesi ve 1996'da imzalanan Karadeniz Stratejik Eylem Planı, Karadeniz Çevre Programı'nın ana dayanaklarını oluşturmaktadır (Duru, 2001: 137-138). Bu Protokolün amacı, Karadeniz'in ekosistemini iyi bir ekolojik halde ve peyzajını uygun şartlarda muhafaza etmek ve biyolojik kaynakları zenginleştirmek için Karadeniz'in biyolojik ve peyzaj çeşitliliğini korumak, muhafaza etmek ve sürdürülebilir şekilde yönetmektir” (Karadenizin Kirliliğe Karşı Korunması Sözleşmesinin

Karadenizde Biyolojik Çeşitliliğin Ve Peyzajın Korunması Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, 2004) şeklinde kararlar alınmıştır.

Karadeniz Çevre Programı'nın dayandığı uluslararası belgeler ile Karadeniz Eylem Planı'nın hazırlanması aşamasına girilmiştir. Taraf ülkelerin katılımıyla "Karadeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması Komisyonu"nun oluşturulması ve bu komisyonun işlerini yürütecek sekreteryanın İstanbul'da bulunması karara bağlanmıştır. Sözleşmenin uygulanabilmesi için "Karadeniz'de Çevrenin Korunması ve Yönetimi Projesi"ni yürütecek "Proje Koordinasyon Birimi" de İstanbul'da kurulmuştur. Karadeniz Çevre Programı'nın dayandığı uluslararası belgelerden biri olan "Karadeniz'in Rehabilitasyonu ve Korunması İçin Stratejik Eylem Planı", 30-31 Ekim 1996 tarihlerinde İstanbul'da yapılan Çevre Bakanları Konferansı'nda kabul edilmiştir (Duru, 2001: 138-139).

Ordu-Trabzon-Rize-Giresun-Gümüşhane-Artvin Planlama Bölgesi 1/100.000 Çevre Düzeni Planının (ÇDP) açıkladığı raporda, Türkiye'de Karadeniz kıyı çalışmaları ve planlamaları ile ilgili verilen bilgiler şöyledir:

Şekil 1: Ordu-Trabzon- Rize-Giresun-Gümüşhane-Artvin Planlama Bölgesi

- Ordu-Trabzon- Rize-Giresun-Gümüşhane-Artvin Planlama Bölgesinin haritada gösterimi (<https://mpgm.csb.gov.tr/ordu---trabzon---rize---giresun---gumushane---artvin-planlama-bolgesi-i-82191>, 12.06.2019). şeklindedir.
- Kıyı bölgeleri ve akarsu havzalarının kullanımında ekolojik kaynakların korunması sağlanarak değerlendirilme yapılmalı ve sürdürülebilir bir faaliyet için çevre korunmalıdır. Şeklindedir.

- Denizel ekosistemin fonksiyonel işlevini tehdit eden durumlardan uzaklaşılmalı, bu alanların kullanımı durumunda korunması göz ardı edilmeden ekolojik denge sağlanmalıdır.
- Ordu ve Giresun illerinin kıyı şeridinde şehirleşmenin getirdiği talebin artması ile hammaddeye ve sektörel faaliyetlere yönelik sanayi güçlendirilmeli ve desteklenmelidir.
- Kıyı bölgeleri ile iç bölgeler arasında bağlantılar güçlendirilmelidir.
- Karadeniz Bölgesi'nde yayla ve kıyı turizmi odaklı turizm uygulama planları yapılacaktır.
- Karadeniz sahil yolunun, kıyı morfolojisine verebileceği zararın yanı sıra özellikle yerleşim merkezlerinde yaşayanların denizle bağlantısının kopmaması için ve genel olarak onarım maliyetinin çok yüksek olmasından dolayı alternatif ulaşım yöntemleri değerlendirilmelidir.
- Su havzaları ve kıyı alanları gibi alanlar saptanmalı ve koruma altına alınmalıdır.
- Kıyı alanlarının gelişi güzel kullanımını önlemek ve sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla ivedilikle yerleşme alanlarının bulunduğu kıyılarda olmak üzere, kıyı alanlarında kıyı çizgisi tespiti çalışmaları yapılmamış yerlerin kıyı çizgisi tespit edilmelidir.
- Karadeniz sahil otoyolu ve başka diğer etmenlerden dolayı tahribat görmüş kıyı alanlarında suni beslemeli plajların oluşturulması ve dolgu alanlarında rekreatif amaçlı kullanımın geliştirilmesi gereklidir.
- Plan kapsamında kıyı şeridi boyunca ekolojik açıdan nitelikli korunmuş alanlar “Özel Kıyı Koruma Alanları” olarak tespit edilmiştir. Bu alanlar, Hopa-Sarp, Çayeli-Pazar, Fındıklı, Arhavi, Sürmene (Çamburnu)-Araklı (Konakönü)-Of (Kıyıcık), Tirebolu, Keşap, Perşembe-Ünye arasında belirli alanlardır.
- Korunmuş kıyı alanlarının doğasına ve karakteristik özelliklerine zararlı uygulamalardan vazgeçilecek, korunmuş kıyı alanları iyileştirilmeye çalışılacak istenilen durum gerçekleşmezse yasaklama işlemi yapılacaktır.
- Ordu ilindeki mevcut uygulamalar değerlendirildiğinde, katı atıkların hiçbir işleme alınmadan Melet Irmağının denize bırakıldığı kıyı şeridine dökülmüş,

Ünye’de atıklar hiçbir önlem alınmadan kıyıya yığılmaktadır. Transfer istasyonu bulunmamaktadır. Buralarda düzensiz depolama ile beraber yakma ve kompostlaştırma işlemleri yapılmaktadır.

- Ordu-Fatsa: Kıyı ilçesi olması nedeniyle balıkçılık odaklı gelişme ile tarım sektörü odaklıdır. Balık üretiminde ihtiyaç olduğu kadar depolama alanları oluşturulmalı, balık ürünlerine yönelik teşvik verilmelidir.

- Ordu-Gülyalı: Kıyı ilçesi olması nedeniyle balıkçılık odaklı gelişme ile tarım sektörü odaklıdır. Balık üretiminde ihtiyacın olduğu kadar depolama alanları geliştirilmeli, balık ürünlerine yönelik teşvik verilmelidir.

- Ordu-Merkez İlçe: Kıyı ilçesi olması nedeniyle balıkçılık odaklı gelişme ile tarım sektörü odaklıdır. Balık üretiminde ihtiyacın olduğu kadar depolama alanları geliştirilmeli, balık ürünlerine yönelik sanayinin teşvik edilmelidir.

- Ordu-Perşembe: Kültürel ve doğal değerler yaşatılarak korunmalıdır. İlçenin kıyı kesimi (Bolaman tarafı) turizm potansiyeli yüksek bir alandır. Kıyı ilçesi olması nedeniyle balıkçılık faaliyeti önemli sektörlerin başında gelmektedir.

- Ordu-Ünye: Kıyı ilçesi olması nedeniyle balıkçılık faaliyeti önemli sektörlerin başında gelmektedir.

- Trabzon-Merkez İlçe, Beşikdüzü, Çarşıbaşı, Araklı, Of, Sürmene, Vakfıkebir, Yomra, Akçaabat: Kıyı ilçesi olması nedeniyle balıkçılık önemli sektörlerin başında gelmektedir. Balık üretiminde gerekli depolama alanları sağlanmalı ve balık ürünlerinin içinde bulunduğu sanayi geliştirilmelidir.

- Rize; Ardeşen, Çayeli, Derepazarı, Fındıklı, Merkez İlçe, Pazar, İyidere: Kıyı ilçesi olması nedeniyle balıkçılığın geliştirilmesi tarımın alt sektörlerinin önünde gelmektedir. Balık üretiminde gerekli depolama alanları sağlanmalı ve balık ürünlerinin içinde bulunduğu sanayi geliştirilmelidir.

- Giresun; Espiye, Keşap, Tirebolu, Eynesil, Görele, Merkez İlçe: Kıyı ilçesi olması nedeniyle balıkçılığın geliştirilmesi tarım alt sektörlerinin önünde gelmektedir. Balık üretiminde gerekli depolama alanları sağlanmalı ve balık ürünlerinin içinde bulunduğu sanayi geliştirilmelidir.

- Artvin; Arhavi, Hopa, Kemalpaşa İlçesi: Kıyı ilçesi olması nedeniyle balıkçılık faaliyetlerinde yoğunlaşma oluşmuş tarım alt sektörlerinin başında

gelmektedir (Ordu-Trabzon-Rize-Giresun-Gümüşhane-Artvin Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı).

Karadeniz Çevre Düzeni Planı (KÇDP); genel olarak çevre temizliği, Karadeniz hava, kara ve demir yolu ulaşımı hakkında planlamalara yer verirken kıyılarla ilgili çalışmalarda kıyı balıkçılığının üzerinde bir planlamaya yer vermemiş çok az da olsa kıyıların turizme elverişliliği üzerinde durmuştur. Bu konuda atılmış önemli adımlardan bir tanesi 1992 yılında Bükreş'te imzalanan Karadeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması Sözleşmesidir. Bulgaristan, Romanya, Türkiye, Gürcistan, Rusya Federasyonu ve Ukrayna bu sözleşmeyi imzalayan taraflar arasındadır. Bu ülkelerin Çevre Bakanlıkları, 1993 Nisan ayında Odessa'da doğal kaynakların sürdürülebilir bir şekilde kullanılması için bir anlaşma da imzalamışlardır.

Küresel Çevre Fonu (GEF) odaklı Karadeniz'in Çevresel Yönetimi ve Korunması Programı başlatılmış, acil müdahale, biyoçeşitlilik, kıyı yönetimi, kirlilik kontrolü gibi önemli hususlarda ulusal ve uluslararası faaliyetler gerçekleştirilmiştir. 30-31 Ekim 1996 "Karadeniz'in Rehabilitasyonu ve Korunması için Stratejik Eylem Planı" onaylanmıştır (Arat ve Türkeş, 2002: 18). Uluslararası bu çalışmaya Türkiye 2003 yılında katılmış Karadeniz'in çevresel özelliğinin korunmasına destek olmuştur. "Karadeniz Çevresel Yönetimi ve Korunması Programı" ile "Karadeniz'in Rehabilitasyonu ve Korunması İçin Stratejik Eylem Planı"nın en önemli amacı doğal kaynakları ekosisteme zarar vermeden iyileştirilmesi, Karadeniz'in kirliliğinin kontrol altına alınması, kıyı alanlarının sürdürülebilir bir biçimde güçlendirilmesi, biyolojik çeşitliliğin korunması, su kalitesinin artırılması ve aşırı avlanmanın önlenmesidir.

1.3. Bütünleşik Kıyı Programında Akdeniz Eylem Çalışması

Akdeniz, Güneyde Afrika, Kuzeyde Avrupa, Güneydoğuda Orta Doğu, Doğuda Asya ile çevrilidir. Akdeniz'e kıyısı olan ülkeler: Türkiye, KKTC, Güney Kıbrıs, Arnavutluk, Bosna Hersek, İtalya, Malta, Fransa, Cezayir, Mısır, Libya, Fas, Tunus, İsrail, Filistin, Lübnan, Suriye, Hırvatistan, Yunanistan, Monako, Karadağ, Slovenya, İspanya'dır.

“Akdeniz’in ve Kıyı Bölgelerinin Kirliliğe Karşı Korunması Sözleşmesi” (Barcelona Sözleşmesi), Akdeniz’in korunması amacıyla Birleşmiş Milletler çatısı altında gerçekleştirilmiştir. 1972 yılında Stokholm’da “Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı’nın” sonunda Birleşmiş “Milletler Çevre Programı” (UNEP) kurulmuştur. 1974 yılında Bölgesel Denizler Programı kurulmuş ve Akdeniz gündeme getirilmiştir. UNEP çerçevesinde denizlerin korunması sebebiyle imzalanan sözleşmeler Akdeniz Eylem Planını başlatmıştır. UNEP şemsiyesi altında 1975 yılında Akdeniz Eylem Planı Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) tarafından kabul edilmiştir ([https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX:22009A0204\(01\),16.04.2019](https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX:22009A0204(01),16.04.2019)).

AEP Çevresel Değerlendirme Birimi tarafından 1975 yılında MED POL Programı Kurulmuştur. Bu programın kurulmasındaki amaç kirlilik değerlendirme uygulanmasında Akdeniz ülkelerine yardım etmektir.

Algan’ın (1987: 38) yer verdiği göre 1976 yılında bir araya gelen kıyı ülkeleri eylem planlarının hukuki çerçevesini, aşağıdaki kaynaklar şekillendirmiştir:

- Akdeniz’in Kirlenmeye Karşı Korunması (Barselona Sözleşmesi)
- Gemi ve Uçaklardan Yapılan Boşaltmadan Kaynaklı Kirlenmeye Karşı Korunması Protokolü.

- Olağanüstü durumlarda Akdeniz’de petrol ve benzeri zararlı maddelerle kirlenmesinden kaynaklı olarak gelişen iş birliğine ait protokolü kabul etmişlerdir. 21 ülkenin katılımıyla 1987 yılında bu protokol yürürlüğe girmiştir. Protokolü kabul eden ülkeler; Fransa, Fas, İspanya, Tunus, Türkiye, Slovenya, Monako, Lübnan, Libya, Malta, Cezayir, Karadağ, Kıbrıs, Hırvatistan, İtalya, Karadağ, Mısır, Bosna-Hersek, Arnavutluk, İsrail ve Suriye’dir (<https://docplayer.biz.tr/10345641-Akdeniz-eylem-plani-sekretaryasi-aep.htm,107.06.2019>).

İmzalanan Protokolde gündeme gelen konular; Akdeniz Bölgesinin karasal olarak kirliliğinin engellenmesi, Akdeniz’de özel koruma bölgelerinin oluşturulması, Akdeniz’de deniz işletmesinde, kıta sahanlığından meydana gelen kirliliğin önüne geçilmesi, Akdeniz’de meydana gelen her türlü atıkların sınır ötesine ulaşmasının engellenmesidir.

Akdeniz Eylem Planı (AEP)’nin eksiklerinin giderilmesi için 1995 yılında “Akdeniz Kıyı Alanlarının Sürdürülebilir Kalkınması ve Akdeniz’in Deniz Çevresinin

Korunması Sözleşmesi” AEP’nin ikinci bir kademesi olarak tekrar düzenlenmiş ve 2004 yılında uygulamaya girmiştir ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:22009A0204\(01\), 16.04.2019](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:22009A0204(01), 16.04.2019)).

İfade edilenler kapsamında AEP’nin hedefleri aşağıdaki şekildedir:

1. Akdeniz’de bulunan ülkeler için kaynakların kullanımının kuvvetlendirilmesi ve değerlerin gelecek olan nesillere aktarılmasını sağlamak.
2. Değişik kalkınma programları oluşturmak ve problemlere çözümler getirebilmesi için hükümet becerilerini artırmak.
3. Doğal olan araziler kullanılırken bilinçsiz bir şekilde uygulamaya koyulmasını engellemek, sürdürülebilir bir şekilde fonksiyonlarını geliştirmek.
4. Akdeniz ülkelerinin kaynaklarını ayrılması ve özgülmesi için birbirine yardımda bulunmak.
5. Denizel kirliliğin önüne geçilmesi ve bu durumun kontrol altına alınması.
6. Uluslararası çevre politikalarının düzenlenmek.
7. Kültürel değerlerin ve ekolojik alanların bilinçli bir şekilde fonksiyonellik kazanması ve bu alanların korunması.
8. Bu bölgelerin yaşam standartlarının yükseltilmesi.
9. Kıyı kirliliğinin kontrol altına alınması ve önlenmesidir.

(http://www.tema.org.tr/web_149662_1/entititalfocus.aspx?primary_id=745&type=2&target=categorial1&detail=single&sp_table=&sp_primary=&sp_table_extra=&openfrom=sortial, 19.03.2019).

Ege ve Marmara kıyıları ile ilgili ulusal çapta bir kıyı düzenlemesinin bulunmaması ile birlikte Türkiye’de bu alanlar genellikle deniz turizmi, sanayi ve liman sahası olarak kullanılmaktadır.

Akdeniz ve Karadeniz’in Kirliliğe karşı korunması sözleşmeleri UNEP desteklidir. Akdeniz Eylem Planı (MAP), 1975 yılında UNEP’in “Bölgesel Deniz Programları” çalışmalarından ilkidir. 1976 yılı Barselona Sözleşmesi ile bu eylem planı yasal bir zemine oturturulmuştur. 1992 yılında Bükreş’te Karadeniz’in Kirliliğe Karşı Korunması Sözleşmesi kabul edilmiştir. Türkiye, kıyılarında yoğun bir tahribatın meydana gelmesinden dolayı bu iki sözleşmeye de taraf olmuş bu alanda çalışmalarını sürdürmüştür. Türkiye Barselona ve Bükreş sözleşmeleri, AB kıyı mevzuat ve çalışmalarından destek alarak 2000 yılından bu yana çalışmalarına devam

etmektedir. Bu alanda Türkiye’de ilk çalışma 2001-2004 yılları arasında “Kara Kökenli Kirleticilerden Kaynaklanan Kirliliğe İlişkin Ulusal Eylem Planının Hazırlanması (KKK UEP)”dir. Barselona ve Bükreş sözleşmelerinden yola çıkılarak ülkemizde "Denizlerimizin Kara Kökenli Kirleticilere Karşı Korunmasına Yönelik Ulusal Eylem Planının Güncellenmesi" 2017 yılında tamamlanmıştır.

1.4. Dünya Ülkeleri Kıyı Yönetimi Planlanması ve Örnekleri

Kıyılar, ülkeler için büyük önem taşımaktadır. Sanayileşme ile ortaya çıkan kentleşme beraberinde bir çok sorunu da meydana getirmiştir. Bu sorunlardan bir tanesi de kıyılarda meydana gelen büyük değişimlerdir. İlk olarak çevre kirliliği konusunun işlendiği kıyılar daha sonra tek başına bir konu olarak ele alınmaya başlanmıştır.

Ele aldığımız ülke örnekleri ile kıyılarda merkezi ve yerel hükümetlerin çalışma yaptıkları gözlenmiş, çoğu zaman yönetimde anlaşmazlıkların meydana geldiği tespit edilmiştir. Kıyılar kamu yararının haricinde ekonomik amaçlı kazanımlar için büyük değişimlere uğratılmış, doğal yapısının göz ardı edildiği çalışmalar meydana gelmiştir.

Kıyılarla ilgili ilk çalışmalar Birleşmiş Milletler bünyesinde başlatılmıştır. Daha sonra gerçekleştirilen bu çalışmalar geliştirilmiş diğer ülkelere örnek çalışmalar oluşturmuştur. Bu bölümde örnekler Birleşmiş Milletler’in çalışmalarında kıyılarla ilgili planlarını sürdüren ülkeler arasından seçilmiştir. Seçilen ülkeler ABD, İngiltere, Almaya, Fransa, İtalya ve Yunanistan’dır.

Tablo 1: Dünya’da BKAY Çalışmaları

Yıl	Gerçekleştirilen çalışma	Amacı
1948	Birleşmiş Milletler- “Uluslararası Denizcilik Örgütü”	Gemi ve gemi faaliyetlerine yönelik kirliliğin önlenmesine yönelik oluşturulmuş bir örgüttür.
1972	Birleşmiş Milletler-“Büyümenin Sınırları Raporu”	Nüfus, sanayi, çevre kirliliği üzerine bir rapor.

1972	Birleşmiş Milletler-“Stockholm İnsan ve Çevresi Bildirgesi”	Çevrenin korunması ve geliştirilmesine yönelik bir bildirdir.
1972	Birleşmiş Milletler Stocholm Konferansı-“Bölgesel Deniz Programları”	Çevre sorunlarını küresel olarak takip etmek, geliştirmek ve uluslararası toplumun dikkatini çekmek.
1972	ABD-“Coastal Zone Management Act” (Kıyı bölgesi yönetimi yasası)(CZMA)	Ekonomik hedefler gerçekleştirilirken çevrenin korunmasını sağlamak.
1972	ABD-“Coastal Zone Management Programme” (Kıyı bölgesi yönetimi Programı) (CZMP)	Kıyı alanlarını korumak ve bu bölgeleri geliştirmek.
1972	Barselona- “Akdeniz’in Kirliliğe Karşı Korunması Konvansiyonu”	Akdeniz’de kıyı ve deniz kirliliğinin önlenmesi.
1974	BM Çevre Programı’nın (UNEP)- “Bölgesel Denizler Programı”	Akdeniz Eylem Tasarısının Hazırlanması
1992	Rio Konferansı-“Gündem 21”	Çevre ve sürdürülebilir kalkınma
2000	Avrupa Birliği Kıyı Koruma Birimi (EUCC)	Kıyı ile ilgili çalışmaların takip edilmesi
2002	Johannesburg’da- “Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi”	Çevre ve sürdürülebilir kalkınma.

Kaynak: Yazar tarafından derlenmiştir.

1.4.1. ABD Kıyı Kullanımı ve Mevzuatı

ABD, 1972’de Kıyı Bölgesi Yönetimi Yasası “Coastal Zone Management Act” (CZMA) uygulamaya geçirerek kıyı bölgesinde artan kentleşme ve nüfus hareketliliğine yönelik önlemler almaya başlamıştır. CZMA’nın amacı, ulusun kıyı bölgesi kaynaklarını korumak ve mümkün olan yerlerde gelişmeler sağlamaktır. CZMA’nın üç ulusal programı şöyledir: Kıyı ve Haliç Arazi Koruma Programı (CELCP), Ulusal Kıyı Bölgeleri Yönetim Programı ve Ulusal Haliç Araştırma Yedek Sistemi,’dir.

ABD’de bulunan Ulusal Kıyı Bölgesi Yönetim Programı, arazi ve su sorunlarını dengelemeyi amaçlamaktadır. Bu program rezervlerin daha büyük bir nehir ağzında gerçekleşmesi anlayışı ve insanların bunlardan nasıl etkilendiklerini anlatan saha laboratuvarları olarak hizmet vermektedir. CELCP ise bu programlarda devlete ve bölgeye uygun fonlar sağlamaktadır (<https://coast.noaa.gov/czm/act/18.05.2018>).

CZMA’ne bağlı olarak gelişen ve “Kıyı Bölge Yönetimi” (CZMP)’de kıyısal alandaki kaynakları koruma ve geliştirme konusunda çalışmalarını gerçekleştirmektedir. CZMA’nin nasıl çalıştığına dair bilgiler sağlayan bu Yasa daha sonradan OCRM (Okyanus ve Kıyı Kaynakları Yönetimi) kapsamına alınmıştır (<https://www.epa.gov/aboutepa/our-mission-and-what-we-do>, 12.01.2019).

Birleşik Devletler Çevre Koruma Ajansı EPA (U.S. Environmental Protection Agency)’ dan elde edilen bilgilere göre ABD Kıyı Mevzuatı şu düzenlemelere yer vermektedir:

1. Ulusal Kıyı Bölgesi Yönetim Programı, iklim değişikliği, okyanus planlaması, enerji tesisleri ve kalkınması için planlama dahilinde kıyı sorunlarından bazılarını ele almak için kıyı ülkeleri ve bölgeleri ile birlikte çalışmaktadır.

2. 1972 tarihli “Kıyı Bölgesi Yönetim Yasası” tarafından sürdürülen bu program ulusal kıyı sorunlarının ele alınmasına izin verilen bölgelerin arasındaki gönüllü bir ortaklıktır. Program The National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA) tarafından yönetilmektedir.

3. Yasa, ülkenin çeşitli kıyı topluluklarını ve kaynaklarını korumak, restore etmek ve sürdürülebilir bir şekilde geliştirmek için ortaya çıkmıştır. Hedeflerine ulaşmak için, ulusal program kıyı kaynakları yönetimi için kapsamlı bir yaklaşım izlemektedir. Kıyı kaynak kullanımı, ekonomik gelişme ve koruma konusundaki sık sık rekabet eden ve zaman zaman birbiriyle çelişen talepleri dengelemektedir.

4. Mevzuat, devlet ortakları için temel gereklilikleri içerirken, aynı zamanda yerel zorlukları en iyi şekilde karşılayacak programlar tasarlamıştır. Bu mevzuat eyalet yasaları, yerel yasa ve yönetmelikler dahilinde çalışma esnekliği sağlamıştır. Hem federal hem de devlet fonlarını kullanan program her ortağın kıyı sorunlarını çözmelerini kolaylaştırmıştır.

5. Program, kıyı gelişimi, su kalitesi, halkın erişimi, habitat koruması, enerji tesisi yerleşimi, okyanus yönetimi ve planlaması, kıyı tehlikeleri ve iklim değişikliği

dahil olmak üzere geniş bir yelpazede ele alınmaktadır (<https://www.epa.gov/aboutepa/our-mission-and-what-we-do>, 12.01.2019).

EPA'ya göre Kıyı Alanları Yönetim Programının içerdiği temel unsurlar şu şekildedir:

- ✓ Doğal kaynakları korumak
- ✓ Yüksek tehlike altındaki alanlarda gelişimi yönetmek
- ✓ Kıyıya bağımlı kullanımlara kalkınma önceliği vermek
- ✓ Rekreasyon için halkın erişimini sağlamak
- ✓ Suya bağımlı kullanımlara öncelik vermek
- ✓ Devlet ve federal eylemleri koordine etmektir

(<https://www.epa.gov/aboutepa/our-mission-and-what-we-do>, 12.01.2019).

EPA'ya göre KAY Ulusal Programının Ana Bileşenleri şu şekildedir:

1. Federal Tutarlılık Bileşeni (kendi içinde birlik): Kıyı kullanımları ve kaynaklar üzerinde makul ölçüde öngörülebilir etkileri olan federal hareketler bir devletin kullanılan kıyı yönetimi programının uygulanabilir politikaları ile tutarlı olmalıdır.” Bu aynı zamanda federal olarak yetkilendirilmiş ve finanse edilen federal hareketler için de geçerlidir.

2. Kıyı Geliştirme Programı: Sulak alanlar, kıyı tehlikeleri, kıyıya kamu erişimi, kıyı çalışmalarında meydana gelen deniz enkazı, kümülatif ve ikincil etkiler, özel alan yönetim planlaması, okyanus ve Kanada-Amerika Birleşik Devletleri sınırında bulunan Great Lakes kaynakları, enerji tesisleri kıyılarda dokuz kilit alanları olarak bilinmektedir. Devlet programlarını geliştirmek için öncelikli teşvik bu alanlara sağlanmaktadır.

3. Kıyı Kirliliği Kontrol Programı: Katılımcı devletler için, kirliliği kontrol altına alarak uygulamaya geçirilmiş ve bu alanda gerekli araçlara sahip olunmasını sağlamıştır. (<https://www.epa.gov/aboutepa/our-mission-and-what-we-do>, 12.01.2019).

Yukarıdaki bilgiler çerçevesinde ABD'de kıyı alanlarına yönelik çalışmaların birçoğu, Birleşik Devletler Çevre Koruma Ajansı tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu kuruluş ülke genelinde bulunan laboratuvarlarda çevre sorunlarını tespit edip çözmeye çalışmaktadır. Kıyı ile ilgili daha fazla bilgi edinmek ve bilginin yayılımını sağlamak

için bu çalışmaları diğer ülkelerle, özel sektör kuruluşlarıyla, akademik kurumlarla ve diğer ajanslarla paylaşmaktadır.

Kıyı alanları ile ilgili çalışmaların sürdürüldüğü yukarıda da verdiğimiz bilgiler haricinde EPA'nın misyonu şu şekildedir:

1. İnsan sağlığını ve çevreyi korumak.
2. Sürdürülebilir bir yaşam için hava, toprak ve suyun temizliğine dikkat etmek.
3. Çevresel riskleri azaltma için bilimsel çalışmalar alanındaki ulusal bilgilerden faydalanmak.

4. İnsan sağlığını ve çevreyi koruyan federal yasaları; adil, etkin ve kongrenin amaçlandığı şekilde uygulamak.

5. Çevresel yönetim, ABD'nin doğal kaynaklar, insan sağlığı, ekonomik büyüme, enerji, ulaştırma, tarım, sanayi ve uluslararası ticaret ile ilgili politikalarının bir parçasıdır. Bu faktörler çevre politikasının oluşturulmasında benzer şekilde değerlendirilir.

6. Toplumun tüm kesimleri; topluluklar, bireyler, işletmeler, eyaletler, yerel hükümetler insan sağlığını ve çevresel risklerin yönetimine etkin bir şekilde EPA ile katılabilir.

7. Kirlenmiş alanlar ve zararlı kimyasalların bulunduğu toksik alanlar sorumlu kurumlar tarafından temizlenir ve bu alanların yeniden canlandırılması için çalışılır.

8. Bu alanda iç pazara giren kimyasal maddeler güvenlik açısından gözden geçirilir (<https://www.epa.gov/aboutepa/our-mission-and-what-we-do>, 12.01.2019).

Okyanus ve kıyı kaynaklarının korunmasına yönelik bir diğer çalışma olan NOAA'ya göre ABD Kıyı Politikası aşağıda verdiğimiz şekildedir.

1. Ulusun kıyı bölgesindeki kaynaklarını sonraki nesiller için korumak ve mümkün olan yerleri iyileştirmek,
2. Arazi ve su kaynaklarının bilinçli bir şekilde kullanımının sağlanması,
3. Ekolojik, kültürel, tarihi olmak üzere her alanda kıyılarda dikkatli bir çalışma ve program hazırlamak ve hazırlanan bu programlarla devletin kıyı bölgelerinde sorumluluklarını yerine getirmesinde ona yardımcı olmak,

4. Kıyı bölgesindeki sulak alanlar, haliçler, plajlar, kumullar, bariyer adaları, mercan resifleri, balıklar, yaban hayatı ve habitatları dahil olmak üzere doğal kaynakların korunmasını sağlamak,

5. Taşkın eğilimli, fırtına nedeniyle dalgalanma, jeolojik tehlike ve erozyon eğilimli alanlarda deniz seviyesinin yükselmesi, toprak çökmesi ve tuzlu su sızmasından etkilenebilecek bölgelerde can ve mal kaybını azaltmak,

6. Plajlar, kumullar, sulak alanlar ve bariyer adaları gibi doğal koruyucu özellikleri geliştirmek,

7. Kıyı sularının kalitesini iyileştirmek, korumak, restore etmek ve bu suların doğal kaynakları ile mevcut kullanımlarını sağlamak,

8. Ulusal savunma, enerji, balıkçılık gelişimi, rekreasyon, limanlar, ulaştırma ile ilgili büyük tesislerin ve sanayi alanlarının uygulanabileceği yerin belirlenmesi ve ilgili bu tesislerin konumlandırılacağı alanlar için kıyıya bağlı kullanımları düzenleme işlemlerini dikkatli bir şekilde gerçekleştirmek,

9. Rekreasyon amaçlı kıyılara halkın erişimini kolaylaştırmak,

10. Kentsel alanların ve limanların bozulmasından dolayı, yeniden geliştirilmesine yardım etmek; tarihi, kültürel ve estetik alanların korunmasını ve restorasyonun hassas bir şekilde yapılmasını sağlamak,

11. Koordinasyon ve prosedürlerin basitleştirilmesini ve kıyı kaynaklarının yönetimi için hükümetin hızlandırılmasını sağlamak,

12. Federal kurumların danışma ve koordinasyon görüşmelerine yeterli hizmeti vermek,

13. Kıyı yönetiminde karar alma sürecine zamanında ve etkili bir bildirimde bulunmak, kamu ve yerel yönetimlerin katılımı için fırsatlar sağlamak,

14. Kirlilik kontrolü ve su ürünleri tesislerinin yerlerinin planlanmasını sağlamak. Yaşayan su kaynaklarının da dahil edilmesiyle kapsamlı bir planlama ve koruma sağlayarak eyalet ve federal kıyı bölgesi yönetimi kurumlarının vahşi yaşam koşulları arasındaki koordinasyonu geliştirmek,

15. Sekreterin uygun gördüğü herhangi bir durumda, kara kesiminin kıyı bölgesinde deniz seviyesinin yükselmesinin kıyı üzerindeki olumsuz etkilerini ele almak, planları incelenmek ve geliştirmek,

16. Doğal kaynakların korunmasında daha fazla özgüllük elde etmek için kıyıya bağımlı ekonomik büyümenin sağlanmasını, tehlikeli alanlarda yaşamın ve mülkün korunmasını, arazi çökmesinden etkilenmesi muhtemel alanlar da dahil olmak üzere gelişmiş yaşam ve mülk arazilerinin korunmasını ve özel alan yönetim planlarının hazırlanmasını teşvik etmek,

17. Deniz seviyesinin yükselmesi veya Büyük Göllerin su seviyelerinin dalgalanması durumunda devlet tarafından öngörülebilirliğin artırılması ile ilgili çalışmaların geliştirilmesi,

18. Devletleri, kıyı bölgesini etkileyebilecek potansiyele sahip olan okyanusların kullanımı gibi konularda bilinçlendirmek ve bu konulara teşvik etmek. Kıyı çevresini ve kıyı kaynakları yönetimini etkileyen, değiştiren koşullara cevap vermesini sağlamak (<https://coast.noaa.gov/czm/act/sections/#302>, 18.04.2019).

Kıyı yönetimi kavramı ilk olarak ABD’de ortaya çıkmış ve bu alanda çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen bu çalışmalar diğer ülkelere örnek teşkil etmiş ve kabul görmüştür.

1.4.2. Fransa Kıyı Kullanımı ve Mevzuatı

Avrupa’nın birçok ülkesinde olduğu gibi, Fransa’da kıyı yönetiminin iki temel ayağı vardır. Birincisi, bir veya birden fazla alt bölgeyi içine alan yerel yöneticiler tarafından yönetilen bölgesel arazi kullanım planlama sistemi; ikincisi, merkezi yönetimin içindeki yerel yasalardır (Henocque, 2003: 364-265). Kıyılarda kentsel gelişmenin kontrolünün sağlanması için arazi kullanım planlamasına ihtiyaç duyulmuştur. Kıyı kanunu kapsamında oluşturulan planlama araçları ve diğer kanunlar, Fransa’daki kıyı kullanımının yönetim şekli olan kurumsal çerçeve doğal mirasın korunması ve kıyı bölgelerindeki kentsel genişlemeyi kontrol etmek için tasarlanmış ve arazi kullanım planlaması ile ilgili zorluklar nedeniyle ortaya çıkarılmıştır (Deboudt, 2008: 214).

Fransa’da 26 Haziran 1959 tarihinde çıkarılan kararnameyle kıyı şeridi “Hassas Bölge” olarak ilan edilmiştir. Fransa Code D’Azour Bölgesi’nin ve diğer hassas kıyı bölgelerinin curuflaşmasını önlemek için 18 Temmuz 1985’te çıkarılan yasa ile kıyı

alanları dönüştürülerek bu alanların kapsamı genişletildi (Département de la gestion patrimoniale – juin 2015). 10 Temmuz 1975 Fransız Resmi Gazetesinde yayınlanan karara göre; kıyı alanları ve göl kıyıları temel amaç olarak korunmalı, kıyıda ki kantonlar ve gölleri çevreleyen belediyeler 1.000 hektardan fazla alan; doğal ve ekolojik çevre kurallarına uygun olarak korunmalı düşüncesi üzerinde durulmaktadır (http://www.journal-officiel.gouv.fr/lois_decrets_marches_publics/journal-officiel-republique-francaise.htm, 13.03.2019). Sahil yolunda 31 Aralık 1976 tarihli kanun ile uzun kıyı şeridi üzerinde kamusal yürüme alanları oluşturulmuştur. Bu hizmet üç metre genişliğinde ve askeri tesislerde bulunan engellerden oluşturulmuştur (Département de la gestion patrimoniale – juin 2015).

Conservation Nature Informations Sur La Biodiversite’den alınan bilgilere göre, Fransa’nın kıyı bölgelerine yönelik özel düzenlemeler ve politikalar şöyledir:

- 1975 Yılında kurulan Fransa’nın doğal mirasının korunmasında önemli bir rol oynayan “Kıyı Şeridi ve Göl Kıyısı Koruma” (CELRL) yönetmelikleri,
- 1983 yılında oluşturulan “Deniz Bölgesi İmar Planı” (SMVM)
- 1986 kıyı geliştirme ve koruma “Littoral Yasası”
- Littoral Yasası 1990'larda, Avrupa Birliğinde Entegre Kıyı Alanları Yönetimi (ICZM) stratejilerinin geliştirilmesiyle önemli ölçüde ilerlemiştir.
- ICZM, sürdürülebilir kalkınma ile birlikte 1996 yılında Avrupa Komisyonu, 35 yerel ve bölgesel ICZM pilot projesine dayanan 4 yıllık bir ICZM pilot programı başlatmıştır. Fransa'da Opal Sahili (Doğu İngiliz Kanalı ve Kuzey Denizi'nin güneyindeki kıyı şeridi), Brest Körfezi ve Arcachon Körfezi ICZM pilot bölge olarak seçilen alanlardır.

- 30 Mayıs 2002 tarihinde, Avrupa Konseyi ve Avrupa Parlamentosu, ICZM'nin Avrupa'da uygulanmasına ilişkin bir tavsiye kararı kabul etmiştir. Bu tavsiye kararına göre, üye devletler, kıyıya ortak bölgelerin katılımıyla, 2006 yılı sonuna kadar ulusal ICZM stratejilerini belirleyeceklerdir (<http://www.conservation-nature.fr/article3.php?id=80>, 01.05.2019)

Fransa’da uluslararası projelerin öncülüğünde bütünleşik yerel kıyı projeleri gerçekleştirilmiştir. Doğal mirasın korunmasına önem verilmiş, kıyı bölgelerinin gelişimi sağlanırken bu alanların korunması için planlar gerçekleştirilmiştir.

1.4.3. Almanya Kıyı Kullanımı ve Mevzuatı

Almanya’da BKAY üzerine 1999’da ilk ulusal konferans düzenlendi. 2002 yılında AB’nin tavsiyesi ile Schleswig-Holsteinde eyaletinde mekânsal alanı genişletmek için BKAY’nin yasal çerçevenin geliştirilmesi planlandı. 2003-2006 ulusal stokları, eğilimleri ve yapıları değerlendirildi. 2005-2006 ulusal stratejisi, kabine tarafından onaylandı ve AB’ye rapor edildi (Ahrendt, 2006: 7-8).

Almanya'nın BKAY için ulusal bir yasası yoktur. 30'dan fazla yasa, yönetmelik ve direktifler kıyı bölgeleri için oluşturulmuştur. Yasalar genellikle dar alanlarda, sektörel gereksinimler çerçevesindedir. BKAY'nin ulusal düzeyde sorumluluğu Doğa Koruma Ve Nükleer Güvenlik Federal Bakanlığı, BMU (Beachmaster Unit)’dadır. Ulaştırma, inşaat ve kentsel kalkınma federal bakanlığının (BMVBS) gerçekleştirdiği federal devlet düzeyinde mekânsal planlama ajansları BKAY'den sorumludur ve genel olarak, federal devletler kıyı yönetiminden sorumludur. Bu konuda en önemli yasal çerçeve devlet tarafından hazırlanan bölgesel planlama ve programlamaların etkisi altındadır (Nandelstädt, 2008: 24).

Almanya Federal Çevre Ofisi (Umwelt Bundesamt)’ne göre kıyı kullanımı politikası şu şekildedir:

1. Federal Kabine, Federal Çevre Bakanı'nın tavsiyesi üzerine 22 Mart 2006'da Almanya'daki Entegre Kıyı Bölgesi Yönetimi Stratejisini (BKAY) kabul etti.
2. Federal Hükümet, AB’nin 2002/413 / EC sayılı Tavsiye Kararı Avrupa Parlamentosu’nun ve 30 Mayıs 2002’deki Avrupa’da Entegre Kıyı Bölgeleri Yönetimi’nin uygulanmasına ilişkin karar alındı.
3. Almanya’da “hem süreç hem de araç olarak Entegre Kıyı Alanları Yönetimi (ICZM), çeşitli ekonomik ve sosyal talepleri kıyı alanlarının kullanımıyla (balıkçılık, deniz taşımacılığı, liman işletmeciliği, sanayi ve ticaret, kara tabanlı ulaşım altyapısı, tarım ve ormancılık, rüzgar enerjisi, yerleşim) dengelemeye çalışmaktadır.
4. Almanya’daki kıyı bölgesini koruma politikaları (kirlilikten kaçınma, kaynak arazisinin verimli kullanımı, doğa koruma, turizm vb.) çıkarları bir araya getirilmiş ve planlamalar geliştirmiştir. Bunun yanında planların çatışma potansiyelini fark edilmiş ve çatışmaları erken aşamada çözmek için çözümler sunulmuştur.

5. 26 Nisan ve 25 Ağustos 2005'te Berlin'de toplanan ulusal bir ICZM stratejisi için görev gücü ve birlik oluşturulmuştur. Bu güç, sorun çözme konusundaki önceki deneyimlerden faydalanılmasını ve kıyı bölgesini geliştirmeye yönelik mevcut girişimlerin ulusal stratejide dikkate alınmasını sağlamıştır (<https://www.umweltbundesamt.de/en/integrated-coastal-zone-management-in-germany>, 05.09.2018).

Almanya'da BKAY sürecinin iki ana boşluğu olduğu ileri sürülmektedir. İlk boşluk resmi uygulamanın belirsizliğidir. İkinci boşluk, yerel ve bölgesel en iyi uygulama deneyimi ve bilgi aktarımının eksikliğidir. Almanya'da, yerel ve bölgesel düzeyde ayrıntılı talimatlar veya kılavuzlar bulunmamaktadır. Bu nedenle, bölgesel ve yerel yönetimlerin çoğunluğu kıyıya nasıl yaklaşacağını bilmemektedir. Yerelde BKAY'nin farkındalığının olmaması, bölgesel BKAY'nin uygulanmasında başarısızlığa neden olmuştur (Nandelstädt, 2008: 28).

Almanya'da "hem süreç hem de araç olarak BKAY, balıkçılık, deniz taşımacılığı, liman işletmeciliği, sanayi ve ticaret, kara kaynaklı ulaşım altyapısı, tarım ve ormancılık, rüzgâr enerjisi, yerleşim gibi çeşitli ekonomik ve sosyal iddiaları kıyı alanlarının kullanımına karşı dengelemeyi amaçlamaktadır. BKAY bu çıkarları bir araya getirmekte ve planları geliştirirken bu aşamada çözümler sunmaktadır. Bu amaca yönelik sınırlamalar, kıyı ortamının kapasitesi ve esnekliği ile belirlemiştir (<https://www.umweltbundesamt.de/en/integrated-coastal-zone-management-in-germany>, 05.09.2018).

1.4.4. İtalya Kıyı Kullanımı ve Mevzuatı

İtalya'da BKAY programı bölgesel planlamalar şeklinde gerçekleştirilmekte ve bu alana yönelik sürdürülebilir kalkınma stratejileri ulusal bir şekilde gerçekleştirilmemektedir. Bu sebeple İtalya kıyılarının yönetiminde ulusal bir planlama eksikliği bulunmaktadır. Yerel ölçekte kıyı yönetimi, kuzeyden güney İtalya'ya doğru ilerlemektedir (Cantasano, Pellicone, Letto, 2017: 318).

İtalya'da bölgesel kıyı yönetimi çalışmalarının örnekleri aşağıdaki şekildedir (Cantasano, Pellicone, Letto, 2017: 318-321):

• **Friuli-Venezia Giulia:** Adriyatik Denizi'nin kuzey köşesinde bulunan bu bölgede, Bölgesel Çevre Koruma Ajansı (ARPA), SHAPE bağlamında (bütünsel bir yaklaşım oluşturmak Adriyatik Çevresini Korumayı) projesini yürütülmüştür.

• **Veneto:** BIT3250003 adlı önemli bir yönetim düzlemesi olarak bir pilot çalışma ile SHAPE projesine katıldı. Adriyatik Denizi kıyı şeridinde BKAY planının temel taşları olarak Natura 2000 alanlarının uygulanmasına dikkat çekilmiştir.

• **Toscana:** Toscana Hidrojeolojisini ve Nehir Havzası Planlaması ve Yönetimi erozyonel işlemlere karşı mücadele etmek ve bazı biriktirme alanlarını yumuşak işlemler yoluyla korumak için kum takviyesi ve dalgakıranlar gibi çalışmaların yapıldığı bir bölgedir. Bölge aynı zamanda, Akdeniz'in bazı pilot bölgelerinde BKAY'nin uygulanmasına yönelik CAMP-İTALYA projesinde yer almaktadır.

• **Lazio:** Lazio bir CAMP-ITALY projesinin ulusal lideridir. ICZM sürecinin uygulanmasına yönelik bazı pilot alanın bölgesel komisyonu burada kurulmuştur. CAMP-İTALYA, Ulusal Enstitü tarafından desteklenmektedir. Çevre Koruma Programı (ISPRA) bu bölgelerde İtalyan kıyılarının farklı deneyimlerini takip ederek kıyı entegre yönetimi için ulusal bir strateji gerçekleştirmeyi hedeflemektedir.

• **Sardegna:** Sardegna, kıyı bölgesinin bulunduğu bölgesel bir plan benimsemiştir. Bu bölge aynı zamanda CAMP-İTALYA projesinde, bazı pilot alanlarda BKAY programının uygulanmasına yönelik hareket etmiştir.

İtalyan kıyı planlaması aslında kamu, bölgesel ve yerel makamlar arasında aşırı parçalanmıştır. Ayrıca, ulusal düzenlemelerin eksikliği kısmen kurulan bölgesel yasaların varlığı ile dengelenmiş kıyı alanlarının bütünlük yönetimi için programlar bu şekilde oluşturulmuştur. İtalya'da, yönetim için farklı planlar ile sürdürülebilir kıyı çalışmaları yerel girişimlere dayanarak İtalyan sahillerinin on üç bölgesinde gerçekleştirilmiştir. Ancak bu planlamalar küresel bir programa girememiş küçük eylemler olarak kalmıştır (Cantasano, Pellicone, Letto, 2017: 322).

1.4.5. Yunanistan Kıyı Kullanımı ve Mevzuatı

Yunanistan kıyı bölgeleri, Doğu Makedonya- Trakya, Merkez Makedonya, Epir, Teselya, İyonya, Adalar, Batı Yunanistan, peloponnese, Girit, Güney Ege, Kuzey Ege, Orta Yunanistan ve Attika'dır. Kıyı şeridi uzunluğu 17.400 km'dir. Kıyı alanları halka açık olarak kullanılır (yollar, yaya yolları, bisiklet yolları, yeşil alanlar vs.). Binalar ve karadaki mülkler, kıyının dış sınırından hemen sonra başlamaktadır. Yunanistan'da kıyılar kamusaldır, kentlere dâhil edilemez veya bu bölgelerde bölgesel planlara ve kalıcı yapılara izin verilmez. Rekreasyon için izin verilen alanlar kalıcı olmayan yapılardan oluşmaktadır. Hizmet vermek için deniz kıyısı ve plajlar kullanılabilir. Ulaştırma, turizm ve sanayi gibi faaliyetler kıyılarda gerçekleştirilebilir ve bireylere kiralanabilir. Bu durum 25 yılı geçemez. 500 metrelik bir gerileme bölgesi kapalı alanların denize serbest erişimini sağlamayı amaçlamaktadır (Lalenis, 2014: 4-12).

Yunanistan Anayasası'nın 24. Maddesi (1975'ten itibaren) ile kıyı bölgeleri kamuya fayda sağlama çerçevesinde sürdürülmektedir. 2344/1940 sayılı kanun deniz kıyısı ve sahili tanımlamayan kalkınma için tek yasama aracıdır. Yunanistan'da, yaklaşık 61 yıldır deniz kıyıları korunmaktadır. 2742/1999, Mekânsal Planlama Ve Sürdürülebilir Kalkınma Kanunu ile ulusal mekânsal planlama ve sürdürülebilir kalkınma için özel çerçeveler oluşturulmuştur. Bu konular; turizm için bölgesel çerçeve (doğrudan kıyı ile ilgili) ve kıyı alanları için bölgesel çerçeve (hazırlık aşamasında) şeklindedir. 2971/2001 Kıyılar ve Plajlar Kanunu Avrupa ve Uluslararası yönetmeliklere uyum sağlamayı amaçlamaktadır ve kıyı bölgelerine ilişkin hedefleri kıyı alanlarında öncelikli olarak sahil ve plajlar üzerinde durmakta yoğun kentsel gelişim için verimlilik sağlamayı amaçlamaktadır (Lalenis, 2014: 9).

Yunanistan kıyıları son on yılda, özellikle turizm ve rekreasyon için artan baskılar nedeniyle sürekli bozulma ile karşı karşıya kalmıştır. Kıyıların kentleşmesi, aynı zamanda yaşam alanı ve rekreasyon alanı olarak da hizmet verebilecek olan tarımsal alan ve açık alan kaybına neden olmuştur. Çoğu Avrupa ülkesinde olduğu gibi kıyı yönetimi çok sayıda yetkili makam arasında bölünmüştür. Kıyı politikalarının temel unsurları, arazi kullanımı ve kentsel gelişim kontrolü, turizm, sanayi ve tarımsal kalkınma ile ilgili genel mekânsal veya sektörel politikalarda bulunabilirken, koruma çoğunlukla temel çevre yasalarına dayanmaktadır (Lalenis, 2014: 4-9).

Son yıllarda çevreye verilen zararlar Yunanistan kıyılarında artarak devam etmektedir. Bu durumun farkına varılması ile kıyılarla ilgili bazı çalışmalar planlanmaya ve uygulamaya koyulmaya başlanmıştır. Sürdürülebilir kalkınma için geliştirilen bu projeler, devlet politikaları ve dağınık arazi yapısı sebebi ile bir türlü resmîyetini kazanamamış, bu alanda yapılan çalışmalar yetersiz kalmıştır. Bölgedeki insan faaliyetleri; yoğun turizm, denetimsiz yapılaşma ve inşaatlar, balıkçılık, kültür balıkçılığı, tarım, ormancılık ve maden çıkarılması alanlarında görülmektedir. Bu faaliyetler düzenli yapılmadığı için kirlenme ve peyzaj bozulması gibi artan çevre sorunlarına neden olmaktadır. Chalkidiki'deki madencilik faaliyetleri de çevre üzerinde ilave tehditler oluşturmaktadır (<http://www.coastlearn.org/tr/planning/casestudy.htm>, 22.05.2019).

Yunanistan'da Kıyılarla ilgili belli bir yasa bulunmamaktadır. Kıyının değerlendirilmesi; sanayi, tarım ve turizm faaliyetleri ile gerçekleştirilmektedir. Bu gibi faaliyetler ülke için çoğu zaman tehdit unsuru oluşturmaktadır. Tehdit unsurlarına önlem olarak kıyı planları kapsamında Yunanistan'ın Strymonikos ve Ierissos Körfezlerinde 4 farklı mülki idarenin (Kavala, Serres, Selanik, Chalkidiki) yer aldığı programlar oluşturulmaya başlanmıştır. Kavala ve Serres mülki idareleri Doğu Makedonya ve Trakya Bölgesine; Selanik ve Chalkidiki mülki idareleri ise Orta Makedonya Bölgesine aittir. Çevre Planlama ve Bayındırlık Bakanlığı ve Tarım Bakanlığı ile gerçekleştirilen bu proje Doğu Makedonya, Trakya Bölgesi ve Orta Makedonya Bölgesini içine almaktadır." Geç kalınan bu planlamanın amacı kıyı alanlarının korumasını sağlamak olsa da 2000 yılında proje son bulmuştur (<http://www.coastlearn.org/tr/planning/casestudy.htm>, 22.05.2019).

Kritikos'a göre bu projenin devam etmekte olan 3 temel bölümü bulunmaktadır:

1. Kıyı gözlem evinin kurulması ve işletilmesi,
2. Taslak bir BKAY planının hazırlanması ve bir BKAY sürecinin oluşturulması,
3. Avrupalı ortaklar ile bilgi ağı kurulması ve sonuçların diğer yerel Yunan yetkililere bildirilmesidir (<http://www.coastlearn.org/tr/practice/kavala.htm>, 22.05.19).

Diğer bir BKAY'nin uygulanmaya çalışıldığı alan 1997 yılında sürdürülmeye başlanan Epirus kıyı bölgesidir. Bu çalışma kuzeybatı Yunanistan'ı ve İyon Denizi'ni

içine almaktadır. Kırsal alanda denetimsiz turizm faaliyetleri, kentleşme, tarım arazilerinin kaybolması, kültürel çevrenin bozulması, bayındırlık işlerinden kaynaklı sorunlar, katı ve atık su yönetimim yetersiz olması bölgenin yaşadığı sorunlar arasındadır. Bu projeden sonra tamamlayıcı Ecos-Ouverture çerçevesinde Interreg III kapsamında bazı çalışmalar sürdürülmüştür. Bölgede BKAY uygulamasında karşılaşılan temel sorunlar ve bu uygulamanın ülkede kabul görmeyişinin sebepleri; doğal çevre, sosyo-ekonomik durum ve insan etkilerine ait veri noksanlığı, halihazırda bölgenin yönetimi konusuna dahil olan birimlerin karmaşık ve çelişen yetkileri çevre bilincinin yetersiz düzeyde olmasıdır (<http://www.coastlearn.org/tr/planning/casestudy.htm>, 22.05.2019).

1.4.6. Birleşik Krallık Kıyı Kullanımı ve Mevzuatı

Tarihsel olarak, Birleşik Krallık'taki ulaşım, çevre, ekonomik büyüme ve atık yönetimi gibi konularda kıyı yönetimi politikaları ve kararları dünyada sürdürülen kıyı çalışmaları referans alınarak yapılmıştır. Bu durum günümüzde halen devam etmekte ve Birleşik Krallık'ta kıyı sorunlarının yönetilmesinin sektörel yapısını yansıtmaktadır. Diğer birçok Avrupa ülkesinde olduğu gibi, çerçeve gerçek BKAY ilkelerini temsil etmemektedir. BKAY Avrupa Komisyonu tarafından belirlendiği şeklienden uzak bölgesel olarak düzenleyici olmayan eylemler şeklindedir (ICZM in the UK: A Stocktake, Final Report, March 2004: 4). Bu açıklamalar bize Birleşik Krallık'ta kanunları belirlenmiş kesin bir kıyı yönetmeliğinin bulunmadığını, geçmişten gelen kurallar ve gelenekler ile kıyı uygulamalar sürdürüldüğünü göstermektedir.

Birleşik Krallık'taki kıyı alanlarının yönetimi ile ilgili düzenlemeler karmaşıktır. Yıllar boyunca, Birleşik Krallık içindeki farklı idareler (İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda) BKAY politikasını ayrı ayrı planlamışlar, kıyı şeritlerine dair problemlere kendi çözümlerini bölgesel bir şekilde oluşturmuşlardır. BKAY ile ilgili karmaşık bir mevzuat ve düzenleme sisteminin içinde Birleşik Krallık'ın şu anda kıyı bölgelerine yönelik stratejik ulusal yaklaşımı bulunmamaktadır. AB tavsiyesini uygulama deneyimleri örnek alınmıştır. Rapor genel olarak, BKAY'nin Birleşik Krallık'ta gerçek

durumunu tanımlayan iki belgeye dayanarak yazılmıştır. Birincisi, Birleşik Krallık'ta BKAY ve ikincisi, denizlerimizi ve deniz çevremizin korunması, sürdürülebilir kalkınması için bir strateji geliştirmektir. Genel olarak Birleşik Krallık'ta' de BKAY stratejisi faaliyetleri AB'nin önerisinde belirtilen ilkelerle karşılaştırılarak düzenlenmektedir (<https://www.climatechange.org.uk/03.11.2018>).

Birleşik Krallıkta kıyı yönetimine ilgilenen devlet birimleri, Çevre, Gıda ve Köy İşleri Dairesi Başkanlığı Çevre Koruma, Vahşi Yaşamı Koruma, Kıyı Savunması, Balıkçılık ve Su Kalitesi; Ticaret ve Sanayi Bakanlığı (açık deniz petrol ve gaz ve açık deniz yenilenebilir enerji); Ulaştırma Bakanlığı (limanlar, limanlar ve nakliye) Prime Başbakan Yardımcısı Ofisi (arazi kullanım planlaması ve toplu çıkarma); Savunma Bakanlığıdır (ICZM in the UK: A Stocktake, Final Report, March 2004: 4).

Birleşik Krallık'ta toplam uzunluğu 3.000 km'nin üzerinde olduğu tahmin edilen kıyılarda falez ve lagün gibi birçok aşındırıcı sahil şeridi bulunmaktadır. Yükselen deniz seviyesi ve fırtınanın artması, kıyı erozyonu oranlarını bu bölgelerde arttırmaktadır. Bununla birlikte, çoğu bölgede etkili olan kıyı erozyonu önemli ekonomik sorunlara neden olmaktadır. Fırtına dalgalanmalarının ve deniz seviyesinin yükselmesinin yol açtığı sel kıyı şeridi hatlarına ve yollara zarar vermekte, tahmin edilemeyen kıyı dinamikleri bazı plajların aşınmasına neden olmaktadır. Bölgede meydana gelecek erozyon ile kıyı bölgesindeki doğal varlıklar, sulak alanlar, çamurluklar, tuz bataklıkları, plajlar ve kum tepeleri kaybolmakta, bunlarla ilişkili olan bitki örtüsü ve fauna da bu durumdan zarar görmektedir (<https://www.climatechange.org.uk/03.11.2018>).

Adalar dâhil Birleşik Krallık sahil şeridinin uzunluğu yaklaşık 10.000 km'dir ve bunun %44'ü yapılardan oluşmaktadır. Yapılar tarafından korunan açık kıyıların oranı ise %15'den daha düşüktür. Korunan kıyıların en yüksek nüfus oranı Güney ve Doğu İngiltere'de bulunmaktadır. Geçtiğimiz on yıl boyunca, esas olarak belirlenmiş, sınırlandırılmamış, kentsel alanda altyapıyı korumak için gerekli olan alanlar dışında, kıyı bölgesinin korunmasına ve sürdürülebilmesine karşı olan yapıların inşasından uzaklaşmıştır. Endüstriyel alanların plaj ve kumul yönetiminde yerini alması ile koruyucu mühendislik yöntemlerinin kullanımı giderek artmıştır (<https://www.climatechange.org.uk/03.11.2018>).

Galler kıyı şeridi açık deniz adaları da dâhil olmak üzere yaklaşık 1.200 km uzunluğundadır. Bu bölgede kıyı erozyonu, çeşitli yapılar tarafından korunan Galce kıyı şeridinin %23'ünden meydana gelmektedir. Yer yer 415 kilometrelik insan yapımı deniz savunma yapılarının bulunması (dalgakıranlar, deniz duvarları, iskeleler, geri dönüşler, kasıklar) kıyıları erozyon ve gelgit sularından korumaktadır. Galler'deki sahil beslenme programları da çok küçük ölçeklerde meydana gelmektedir. Aşırı beslenme bu bölgede çökme ve tortu oluşmasına neden olmaktadır (<https://www.climatechangepost.com/united-kingdom/coastal-erosion/>, 03.11.2018).

İskoç kıyı şeridi, adalar dâhil 18.670 km'dir. Ülkenin kıyı şeridinin %12'si erozyona maruz kalmaktadır. Kıyı şeridinin sadece %6'sı yapılar tarafından kıyı erozyonundan korunmaktadır. İskoçya'nın kıyı şeridi sahil ve kıyı erozyonuna büyük ölçüde dayanıklı olan ve kıyı uzunluğunun %15'ini (20,60km) oluşturan sert kayaların parçalanması ile meydana gelmiştir. Yumuşak kıyı şeridi (plajlar ve kum tepeleri), kıyı şeridinin 3812 (%19) km alanı kapsamakta ve 590 (%3) km yapay kıyı şeridi geri kalan bölümü oluşturmaktadır. Bu kıyı türlerinin dağılımı, daha büyük bir oranda kumullar ve plajlardan oluşan kıyı olma özelliğine sahiptir. İskoç'un doğu, kuzey ve batı kıyılarında da kıyı boyu uzanan kayalıklar hâkimdir ve bunlar çoğunlukla fiyort benzeri girintili bir kıyı tipine sahip olan mekânlardır. Doğu kıyısının büyük alanı alçak arazilerle desteklendiğinden bölge kentsel, endüstri ve geniş ulaşım altyapısıyla gelişmiş bir bölgedir. Öte yandan, kuzey, güney ve batı kıyıları ve adaları daha sınırlı gelişme göstermiş bu bölgede kentleşme çok fazla gelişmemiştir. Batıda bu genel durumun bir istisnası, altyapı, sanayi ve konut gelişimini destekleyen yapı yönünden zengin bölgeleri korumak için daha önce geniş kıyı bölgelerinin uzun süre korunduğu Clyde Firth adalarıdır (<https://www.climatechangepost.com/united-kingdom/coastal-erosion/>, 03.11.2018).

İlk olarak 1993 yılında Galler'de tanıtılan kıyı yönetim planları, özellikle kıyıların korunması, doğal kıyı süreçlerinin ilerleyişi, insan ve diğer çevresel etkiler hakkında araştırmaların bulunduğu kararların alındığı stratejik bir planlama çerçevesinde oluşturulmuştur. Bugün İngiliz ve Welch kıyılarında bu tür planlama çerçevesinde kıyı yönetimi görülmektedir. İskoçya sahilinin sadece bir kısmında bu planlar uygulanmaktadır. Galler'de ise kıyı ile ilgili çalışmalar, deniz seviyelerini ve dalgalarını etkileyen iklim değişikliğine bağlı olarak sürdürülmektedir. Artan erozyon

derecesinin belirsiz olmasından dolayı kıyılarda yüksek koruma alanları oluşturulmakta ve risk yönetimi yaklaşımlarını kullanarak mümkün olan her yerde doğa ile çalışılmaktadır. Birleşik Krallık'ta kıyı koruma yaklaşımı, değişken bir kıyı şeridinin peyzaj ve kıyı dinamikleri açısından adaptasyon ihtiyaçlarını yansıtmak amaçlı günümüzde tortul hücreler ve kayalar üzerine odaklanmaktadır. Bu çalışmalar kıyı alanlarının iyileştirilmesi ve korunması için gerçekleştirilmektedir (<https://www.climatechangepost.com/united-kingdom/coastal-erosion/>, 03.11.2018).

Bu sebeple Birleşik Krallık'ta dört stratejik kıyı savunma seçeneği bulunmaktadır:

1. Hiçbir şey yapmamak
2. Mevcut koruma hattını korumak (koruma standardını ayarlarken)
3. Mevcut koruma hattını ilerletmek
4. Mevcut koruma hattını genişletmek ve yeniden düzenlenmesi

Bu stratejinin kıyı alanlarındaki amacı, kıyı yönetim planlarının kısa vadede (0-20 yıl), orta vadede (20-50) kıyıda riskleri yönetmek için sürdürülebilir yaklaşımlarını belirlemek amacıyla yerel makamlara ve diğer karar vericilere bir yol haritası sağlamaktır (<https://www.climatechangepost.com/united-kingdom/coastal-erosion/>, 03.11.2018).

Yukarıda seçilen ülkelerin kıyılar üzerinde yaptığı çalışmalar tablo şeklinde gösterilmiştir (bkz: Tablo: 2).

Tablo 2: Dünya Ülkelerinde Kıyı Alanları Yönetimi

	ALMANYA	FRANSA	İTALYA	YUNANİSTAN	ABD	BİRLEŞİK KRALLIK
Uygulamanın Amacı	Ekonomik ve sosyal talepleri kıyı alanları kullanımında dengelemek	Kentsel gelişimin kontrolünü sağlamak-doğal misarı korumak	Sahillerin bakımı, restorasyonu ve korunması	Kıyılarda; kentsel gelişimi ve arazi kullanımını kontrol altına almak	Kentleşme ve Nüfus hareketliliğine önlemler almak-kıyı kaynaklarını korumak	Kıyı alanlarının korunması, katı atık yönetimi, iyileştirilmesi ve katı atık yönetimi
Uygulamanın Şekli	Ulusal bir yasa bulunmuyor. Kıyılarla ilgili 30'dan fazla yasa ve yönetmelik bulunmaktadır. BKAY'nin sorumluluğu BMU'dadır.	1975- Kıyı Şeridi ve Göl Kıyısı Koruma 1983- Deniz Bölgesi İmar Planı, 1986 kıyı geliştirme ve koruma "Littoral Yasası"	Bölgesel planlamalar şeklinde, ulusal planlamada eksiktir.	Anayasanın 24. Maddesi kıyılar için tek yasama aracıdır. Yerel ve bölgesel planlar şeklindedir.	1972'de Kıyı Bölgesi Yönetim Yasası çıkmıştır. Ulusal programlarla sürdürülmektedir.	Belirli bir kıyı yönetmeliği bulunmamaktadır Yereldir.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

2. TÜRKİYE'DE BÜTÜNLEŞİK KIYI ALANLARI YÖNETİMİ

Kıyılar ülkelerin kalkınması açısından her zaman büyük bir öneme sahip olmuştur. Türkiye'de bu durum biraz geç de olsa ekonomik kalkınmada yerini almıştır. Eskiden denizin olumsuz yanları sebebiyle kıyılardan uzaklaşmaya çalışan insanlar günümüzde kıyılara inmek için milyonlarca lira para harcamakta, belediyeler kıyıları turizme kazandırmak için bütçe ayırmaktadır.

Türkiye'de BKAY planlamalarında bölgenin ihtiyaçları ve elverişliliği göz önünde bulundurularak imkânlar dâhilinde özgün projeler kıyıların gelişimini sağlamak amacıyla düzenlenmektedir. Kıyı alanlarına ilişkin yapılan çalışmalar, uluslararası ve ulusal stratejiler şeklinde gerçekleşmektedir.

Türkiye'de kıyı alanlarını etkileşim alanları ile birlikte ele alınarak değerlendiren Bütünleşik Kıyı Alanları Planlaması ise Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinde: Kıyılar kara ve deniz etkileşiminde birlikte inceleyen, kıyılara yönelik tüm plan ve sektörel politikaları güncel ve ekonomik konularıda içine alacak şekilde bir bütünlük arz edecek yöntemle stratejik planlar, kamu kurum ve kuruluşlarıyla iş birliğiyle oluşturan plan olarak tanımlamaktadır (Söylemez, vd, 2018: 390).

Bütünleşik kıyı alanları yönetimi, kıyının planlanması ve bu alanlardaki uygulama çalışmalarında yeni bir yaklaşım meydana getirmek için ortaya çıkmıştır diyebiliriz. Artan nüfus ve kıyı alanlarına olan yoğun talebin getirdiği tahribatlar koruma ve denetleme gereksinimini doğurmuştur, sadece kıyı yönetimi bu bağlamda yeterli kalmamış, bu alanlarda plan ve projelere ihtiyaç duyulmuştur. BKAY planlarında kıyıların kamuya açık alanlar olmasından kaynaklı yapılacak çalışmalarda yerel beklentiler göz önünde bulundurulmuştur. BKAY çalışmaları ile özellikle stratejik planlar belirlenirken sektörler ve yetkili makamlar arasında bütüncül bir yaklaşım amaçlanmıştır.

Bütünleşik kıyı yönetimi birbiriyle örtüşen federe bölgelerin yönetilmesi ve rekâbet edebilmesi, kıyı ve okyanus alanlarının kullanılması ve kıyı

ortamları arasındaki zor sorunların ele alınması için tasarlanmıştır. Bu konuda gerçekleştirilen yasal düzenlemeler Birleşmiş Milletler Yasal Çerçevesi Programı'nda 1972 yılında gerçekleştirilen Stockholm Konferansı ve Amerika Birleşik Devletleri'nde çıkarılan Kıyı Alanları Yönetimi esasına dayanmaktadır (Cicin-Sain, 1998: 37-42).

Türkiye'de Kentleşmenin ve ekonomik etkinliklerin kıyı alanlarında yarattığı baskının yoğunluğunun giderek artması, çevre sorunlarının nicelik ve nitelik açısından değişime uğrayarak küresel bir nitelik taşımaya başlaması, kıyıların özel bir çalışma alanı olarak alınmasını ve yeni yaklaşımların geliştirilmesini zorunlu kılmıştır. Kıyı yönetimi uygulamalarının amacı, uluslararası alanda kıyı yönetiminde yaşanan gelişmelerin ve özellikle 1992 Rio Çevre ve Kalkınma Konferansı'ndan sonra yaygın biçimde uygulama olanağına kavuşan bütüncül kıyı alanları yönetiminin Türkiye'ye yansımalarını sunmaktır (Görer ve Duru, 2001: 83-90).

Çevre konusunda küresel ölçekte bir müdahale alanı olarak Türkiye'de, Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası gibi uluslararası örgütlerin çeşitli programları aracılığıyla kıyı yönetimi deneyimlerini pilot projeler ile yaşamaya başlamıştır. Bunların bir bölümü, Birleşmiş Milletler Bölgesel Denizler Programı'na bağlı olan Akdeniz Eylem Planı ve Karadeniz Çevre Programı çerçevesinde gerçekleştirilirken, bir bölümü Avrupa Birliği'nin LIFE programı, bir bölümü de Dünya Bankası ve Birleşmiş Milletler'in ortak girişimi olan Küresel Çevre Fonu (GEF) gibi uluslararası örgütlerin mali ve teknik desteği ile yaşama geçirilmiştir. Yürütülen bu programların, henüz pilot proje niteliğinde olmalarına karşın, Türkiye'nin kıyı yönetiminin gelişimini önemli ölçüde etkileyeceği düşünülmektedir (Görer ve Duru, 2001: 83-90).

1972 yılında ABD 'de Birleşmiş Milletler Yasal Çerçeve Programı'nda bütünleşik kıyı alanları çalışmaları sürdürülürken Türkiye'de çalışmalar 1990'larda uluslararası örgütlerin desteği ile pilot bölgelerde uygulanmaya başlamıştır.

Kıyılara ilişkin ilk yasal düzenleme 1972 yılında 6785 sayılı İmar Kanunu'na ek 7. ve 8. maddelerle olmuştur. Mülkiyet sınırlarının tespitine ilişkin kadaströ işlemleri çok daha eski bir geçmişe sahiptir. Bu nedenle kadaströ tespitleri sırasında o tarihlerde kıyılara ilişkin yasal düzenlemelerin bulunmaması nedeni ile kıyıda kalması muhtemel taşınmazların tapuda tescili mümkün olabilmiştir (Akıncı, vd. 2010: 409).

1982 Anayasasında yer alan 43. Madde kıyılardan yararlanma hususunda “*kıyıların, devletin hüküm ve tasarrufu altında*” olduğunu belirtmiştir. Yine bu maddeye göre sahil şeridinden faydalanmada özellikle kamu yararı gözetileceği söylenmiştir. Bu madde ile kıyıların gelişigüzel planlama ile belli bir kesimin tasarrufu önlenmeye çalışırken bir taraftan da uygulamada kıyıların kullanımına standart getirilmeye çalışılmıştır. Çünkü kıyıda bulunan illerin en büyük potansiyel kaynaklarından bir tanesi kıyı rekreasyonlarıdır.

Kıyılar gelir kapısına dönüştürülmek için birçok görüntü bozukluğu ve çevre kirliliğine maruz kalmaktadır. Kıyı faaliyetleri için Anayasanın 43. Maddesiyle kıyıların kişiler tarafından yararlanılması şartı belirlenmiştir fakat devlet kontrolünde yapılmış olmasına rağmen rekreasyon çalışmaları ve turizm faaliyetleri, kıyılarda çok fazla yer almış ve bu alanlar yapılarla dolmuştur.

Kıyıların kullanımı ile ilgili düzenlenen Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın teşkilat ve görevleri hakkında 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesine göre BKAY ve planlaması çalışmaları, kıyı alanlarının düzenlemesine dair iş ve işlemler, bu alanlara ilişkin jeolojik ve jeoteknik etütler, kıyı kenar çizgisinin tespiti, onaylanması ve tescilinin sağlanması Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü'nün görevidir

Uygulamanın yönetilmesi, kıyıların kamu yararında kullanılması ve kıyıların korunmasında 3621 sayılı Kıyı Kanununda yer alan usul ve esaslar çerçevesinde kıyı alanlarında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tek yetkili kurum olarak görülmüştür.

14.06.2014 tarihli; 29030 sayılı Resmi Gazete'de yer alan Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğine göre BKAY planları hazırlanmaktadır. Aynı yönetmelikle kıyı alanlarının tanımı yapılmış ve esasları belirtilmiştir. Bu planlar kıyı ve kıyı ile etkileşimde bulunan alanlara özgü, stratejik bir şekilde hazırlanmış ve bayındırlaşma planlarına yön verilmiştir.

2.1. Türkiye Hukuk Sisteminde Kıyılar

Ülkemiz kıyıları uluslararası platformda; ekonomi, turizm, sosyo-kültürel ve sanayi alanlarında büyük öneme sahiptir. Kıyı ile ilgili hukuksal çalışmalar Osmanlı'ya kadar geçmişi olsada, bu alanda yasal bir çalışmanın başlatılması uluslararası platformun da takip edilmesiyle, 1984 yılında Kıyı Kanunu ile ortaya çıkmıştır. “3621 Sayılı Kıyı Kanunu; deniz, akarsu, yapay ve tabii göllerin kıyıları ile bu yerlerle bağlantılı ve devam niteliğinde görülen sahil alanlarının doğal ve kültürel etkisi göz önüne alınarak korunması ve kamu yararına açık olarak kıyı alanlarını belirlemesi amacıyla düzenlenmiştir” (<https://mpgm.csb.gov.tr/sss/butunles-ik-kiyi- Alanlari-yonetimi-ve-planlamasi>, 23.05.2019).

Bu kanun kıyı, deniz ve kara sistemiyle uyumlu hareket etmek adına düzenlenmiştir. Kıyı alanlarının kullanımı ve korunmasını sağlamak temel amacdır.

2.1.1. Kıyı Mevzuatının Genel Esasları

Türkiye’de kıyılara ilişkin ilk tüzeli düzenlemeyi 6785 sayılı İmar Kanunu'na getirilen ek maddeler oluşturmaktadır. 1972 yılında çıkarılan 1605 sayılı “6785 sayılı İmar Kanunu’nda Bazı Değişiklikler Yapılması Hakkında Kanun”un ek 7. ve 8. maddeleri kıyılardan yararlanmaya ilişkin kurallarla ilgilidir. Bu tarihten önce kıyı alanları ile ilgili yasal sorunlarda Medeni Kanun’un 641. maddesi ile diğer yasaların ilgili kurallarına başvurulmaktaydı (Duru, 2001: 184-185). İmar Kanunu’nda kıyılarla ilgili “deniz, göl ve nehir kenarlarında 10 metreden az olmamak üzere İmar ve İskân Bakanlığınca tespit edilecek mesafe dâhilinde hususî şahıslarca umumun istifadesine ayrılmayan bina inşa edilemez, mevcutlara ilâve yapılamaz” ve “deniz, göl ve nehir kenarlarında, bölgenin şartlarına ve mahallin özelliğine göre, îmar ve İskân Bakanlığınca teklif ve Bakanlar Kurulu kararı ile tespit ve ilân olunan sahalara ait imar plânları öncelikle hazırlanır” ifadeleri yer almaktadır.

1982 Anayasası’nın 43. Maddesinde “Kıyılar devletin hüküm ve tasarrufu altındadır”, “deniz, göl ve akarsu kıyılarıyla, deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir” ve “kıyılarla sahil

şeritlerinin, kullanılış amaçlarına göre derinliği ve kişilerin bu yerlerden yararlanma imkân ve şartları kanunla düzenlenir” ifadeleri yer almaktadır. Bu ifadeler ile kıyılarda kamu yararına öncelik verildiği görülmektedir.

3621 sayılı Kıyı Kanunu, deniz, tabii ve suni göl ve akarsu kıyıları ile bu yerlerin etkisinde olan ve devamı niteliğinde bulunan sahil şeritlerinin doğal ve kültürel özelliklerini gözeterek koruma ve toplum yararlanmasına açık, kamu yararına kullanma esaslarını tespit etmek amacıyla düzenlenmiştir (3621 Sayılı Kıyı Kanunu: 76).

3621 sayılı Kıyı Kanunu'na göre Kıyı Mevzuatının Genel Esasları şöyle belirtilmektedir:

- Kıyılar, devletin hüküm ve tasarrufu altındadır ve sahil alanlarının kullanılmasında öncelik kamu yararıdır.
- Kıyılardan herkes eşit bir şekilde yararlanma hakkına sahiptir.
- Sahildeki yapılar kıyı kenar çizgisinin en çok elli metre yakınında bulunabilir.
- Plan ve plan paftalarının çizilebilmesi için kıyı kenar çizgisinin tespit edilmesi gerekmektedir.
- Kıyıya yakın alanlarda yapılabilecek yapılar rekreasyon amaçlı yapılar, dinlenme ve gezinti, sosyal tesisler, vb. düzenlemelerdir.
- Araç trafiğine açık olan yollar, sahil şeridinde, yaklaşma sınırı belirlenerek düzenlenmelidir.

Kıyı alanlarında uyumlu ve dengeli bir kullanım sağlamak amacıyla birçok yetkili kurum çalışmaktadır. Karar alma süreçleri kurumsaldır ve tüm sektörleri kapsamaktadır. Yetkili kurumlar: Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Karayolları Genel Müdürlüğü, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Genel Kurmay Başkanlığı, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Denizcilik Müsteşarlığı, Maliye Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Belediyeler, Valiliklerdir.

Tablo 3: Türkiye’de Kıyı Alanları İle İlgili Yetkili Kuruluşlar

Kurum Adı	Yasal Dayanak
Bayındırlık ve İskan Bakanlığı 644 sayılı KHK ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak faaliyetlerini sürdürmektedir.	<ul style="list-style-type: none"> • 3621 Sayılı Kıyı Kanunu • 3194 Sayılı İmar Kanunu • Kıyı Kanunu Uygulamasına Dair Yönetmelik • 4708 Sayılı Yapı Denetimi Kanunu • 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu • 648 Sayılı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü’nün Kurulmasına Dair KHK
Orman ve Su İşleri Bakanlığı	<ul style="list-style-type: none"> • 2872 Sayılı Çevre Kanunu • ÇED Yönetmeliği • 645 sayılı Orman ve Su İşleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
Kültür ve Turizm Bakanlığı	<ul style="list-style-type: none"> • 2634 Sayılı Turizm Teşvik Kanunu • 2683 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu
Ulaştırma Bakanlığı	<ul style="list-style-type: none"> • 3348 Sayılı Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun
Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı	<ul style="list-style-type: none"> • 1380 Sayılı Su Ürünleri Kanunu
Denizcilik Müsteşarlığı	<ul style="list-style-type: none"> • 491 Sayılı Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
Özelleştirme İdaresi Başkanlığı	<ul style="list-style-type: none"> • 5398 Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun • 3621 Sayılı Kıyı Kanunu ile ilgili 5398 Sayılı kanunda yapılan değişiklik (03.07.2005 RG. No: 25882)
Büyükşehir Belediyeleri	<ul style="list-style-type: none"> • 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu • 4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun
Belediyeler	<ul style="list-style-type: none"> • 5393 Sayılı Belediye Kanunu • 4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun
İl Özel İdareleri	<ul style="list-style-type: none"> • 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu • 4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun
Maliye Bakanlığı	<ul style="list-style-type: none"> • 178 Sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
Genelkurmay Başkanlığı ve Kuvvet Komutanlıkları, Sahil Güvenlik Komutanlığı	<ul style="list-style-type: none"> • Kendi Özel Yasaları • Ve diğer ilgili yasalar

Kaynak: Özyurt, 2012: 26

2.1.2. Kıyıyla İlgili Tanımlar

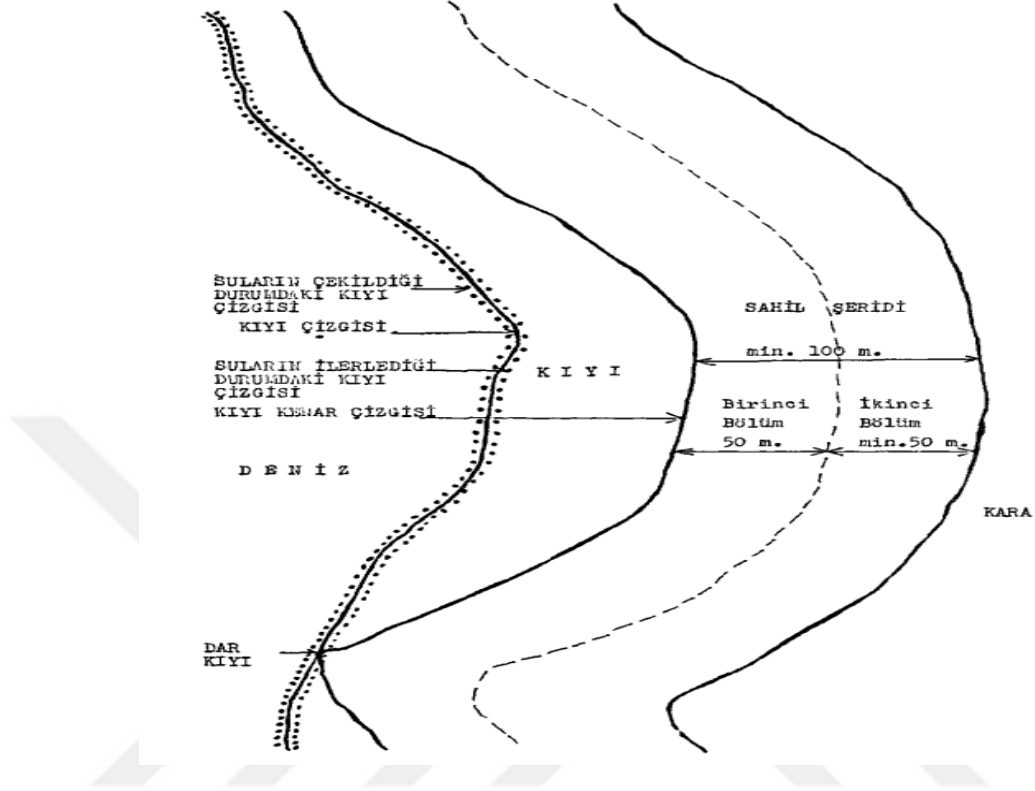
Kıyı: Kıyı, kara ile denizin birleştiği yerdir. 3621 Sayılı Kıyı Kanununun 4. Maddesine göre ise kıyılar kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasındaki alanı ifade etmektedir. Doğal oluşumlar ve zamana göre değişimlerin gerçekleştiği kıyılarda kum yığılmaları, gelgitler, vb olaylar ile kıyı çizgisinin sürekli değişim göstermesinden dolayı haritalarda belirli bir kıyı ifadesi bulunmamaktadır

Kıyı Kenar Çizgisi: 3621 Sayılı Kıyı Kanununun 4. Maddesine göre kıyı kenar çizgisi; deniz, akarsu, yapay ve tabii göllerde kıyı çizgisinden kara parçasına doğru gelen suyun meydana getirdiği kumluk, taşlık ya da üzeri yoğun sazlar ile kaplanmış bataklık alanlar doğal sınırdır. Aynı kanununun 9. Maddesine göre; Kıyı kenar çizgisinin tespiti en az beş kişinin bulunduğu, valilik ve kamu çalışanlarının olduğu komisyon tarafından kıyı kenar çizgisi tespit edilir. Komisyon üyeleri arasında jeoloji mühendisi, harita ve kadastro mühendisi, mimar, şehir planlayıcısı ve inşaat mühendisi bulunmaktadır. Komisyon tarafından tespiti yapılan kıyı kenar çizgisi valiliğin görüşü ile beraber Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nin onayıyla birlikte yürürlüğe konulur. Komisyonun çalışma koşulları Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı tarafından oluşturulan yönetmelikle belirlenir.

Dar Kıyı: 3621 Sayılı Kıyı Kanununun 4. Maddesine göre dar kıyı, kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisinin çakışmasına verilen isimdir.

Sahil Şeridi: 3621 Sayılı Kıyı Kanununun 4. Maddesine göre sahil şeridi, kıyı kenar çizgisinin başladığı yerden kara ile yatay yönlü olarak en az 100 metre genişliğinde bulunan alanlardır. Aynı kanununun 5. Maddelerine ek olarak belirlenen hususlarda ise kıyı alanları iki bölüme ayrılır: Sahil Şeridinin Birinci Bölümü: Kara yönlü elli metre genişliğinde bulunan yeşil alanlar, çocuk oyun alanları, sosyal etkinlik alanları, gezinti ve dinlenme alanları olarak düzenlenmiş, rekreasyon alanlarından ve yaya yürüyüş alanlarından meydana gelen bölümlerdir. Sahil Şeridinin İkinci Bölümü: Kanunun sekizinci maddesine göre toplumun faydasına açık günlük olarak gerçekleştirilecek olan tesislerin yer aldığı bölümdür (turizm yapıları, otoparklar, vb.). sahil şeridinin birinci bölümünün ardından gelen elli metrelik yatay yönlü alandır.

Şekil 2: Kıyı Çizgisi, Kıyı Kenar Çizgisi, Dar Kıyı, Kıyı, Sahil Şeridi Tanımlarını Gösteriri Kroki

Kaynak: 13\10\1990 T.C Resmi Gazete Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik: 12).

Bu tanımlar dışından 3621 Sayılı Kıyı Kanununun 4. Maddesindeki tanımlarda, Toplumun Yararlanmasına Açık Yapı hususu da yer almaktadır. Bu tanımlara göre; mevzuat hususu kurallarına uygun bir şekilde, belirlenmiş bir kişi topluluğuna ya da kişiye ayrıcalık tanınmadan kişilerin eşit bir şekilde kullanabildiği konut dokunulmazlığı bulunmayan yapılar Toplum Yararına Açık Yapılardır.

2.1.3. Kıyıların Kamu Malı Niteliği

Anayasanın 43. Maddesinde ifade edildiği üzere kıyılar devletin hüküm ve tasarrufu altındadır ve bu alanlardan yararlanmada kamu yararı gözetilmektedir. Anayasanın 46. Maddesinde ise kıyı ve kamulaştırma ile ilgili “kıyılarının korunması ve

turizm amacıyla kamulaştırılan toprakların bedellerinin ödenmesi şekli kanunla gösterilir” ifadesi yer almaktadır.

Kamu malları devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan mallardır. Özel kişilere ait olan taşınmaz malların harici olan taşınmazlar kamu malı olarak kabul edilir.

Feridun (2009) kıyı alanlarının kamu malı niteliğini şu şekilde ifade etmektedir:

- Kamusal mallara dair 3621 sayılı Kıyı Kanunu’nda bulunan maddeye göre kıyılar devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bu alanların kullanımında ve fonksiyonunun arttırılmasında öncelikli amaç kamu yararadır.
- Kıyıların kullanım işlevi, kişilerin bu alanlardan faydalanması kanunla düzenlenmektedir.
- Kıyı alanları özel mülkiyet için kullanılmaz, bu alanlar devletin gözetimi altında olmak zorundadır.
- Bu alanlar vazgeçilemez ve devredilemez alanlardır. Bu konuda 3621 sayılı Kıyı Kanunu’nda net bir şekilde bir yasaklama bulunmamakla beraber “Kıyılar devletin hüküm ve tasarrufu altındadır” ibaresi vazgeçilemeyeceğini ve devredilemeyeceğini göstermektedir.
- Kamu malları, bir amaç için ayrılmalarından dolayı haciz işlemine tabi değildir. Bu durum fonksiyonel amacının engellemesine ve bozulmasına neden olabilir.
- Kıyılarda zamanaşımıyla mal kazanımı söz konusu değildir. Zamanaşımı konusu kıyıların devredilemez olması ve özel mülkiyetinin bulunmaması ile ilişkilidir.
- Kıyılar mutlak çizgilerle özel mülk edinilemezler bu yargı kesin çizgilerle belirtilmiştir, bu konuyu hiçbir durum değiştiremez.
- 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu’nda bulunan 30/1 maddesi gereğince, kamu tüzel kişileri tarafından elde edilen malların hakları başka bir kamu tüzel kişisi tarafından kamulaştırması yapılamaz.
- Anayasanın 46. Maddesine göre kamulaştırmanın içinde bulunduğu özel mülkiyet taşınmaz mallardan meydana geldiği için kıyıların kamulaştırılması mümkün değildir.

İdare hukuku altında bulunan kamu malları konusu hakkında tek başına bir düzenleme bulunmamaktadır. Kamu mallarının hukuki tarafı birden fazla düzenlemede yer almaktadır. Bu düzenlemeler haricinde mahkeme içtihatları bu konuda önemli bir yer edinmektedir.

2.1.4. Kıyılarda Mülkiyet Hakkı

Anayasanın 43. Maddesi'nde yer alan kıyılar devletin hüküm ve tasarrufu altındadır ifadesi, bu alanları özel mülkiyetin dışında tutulmaktadır. Fakat kamu yararının gerektiği durumlarda bu alanlardan yararlanmada irtifak hakkı söz konusu olabilmektedir.

Kıyıların özel mülkiyet olarak kullanılması Osmanlı döneminde arazi rejiminde karşımıza çıkmaktadır. 1980'li yıllara kadar kıyı uygulamaları, Osmanlı toprak hukuk sisteminin izlerini barındırmaktaydı.

Osmanlı döneminde kıyılarda bulunan faaliyetler üç şekilde gerçekleştirilmiştir. Birincisi günümüzde de en çok kullanılmakta olan yöntem denizin doldurulması, ikincisi ihya yani kıyıların iyileştirilmesi faaliyetleri, üçüncüsü ise doğal bir şekilde gerçekleşen deniz ve nehir kıyılarıdır. Üç faaliyetle birlikte Osmanlı Döneminde kıyılarının satışı gerçekleşmekte ve özel mülk edinilmektedir.

Kıyıların özel mülk edinilmesinin tarihsel gelişimi çok eskidir. 1895 Arazi Kanunu ile deniz doldurma ve kurutma yolu ile arazi kazanımı ortaya çıkmıştır. Oluşturulan araziler padişahın izin alınarak uygulanmakta ve doldurma işlemini gerçekleştiren kişi tarafından sahiplenilmektedir. Yürürlükteki bu uygulama özel mülkiyeti de beraberinde getirmiştir. İzin alınmadan kıyılarda özel mülkiyet ile gerçekleştirilen doldurma ve kurutma çalışmaları devletin hazinesine ait kabul edilmektedir. İzinsiz elde edilen yerlerin satışı gerçekleşmediği durumda miri arazi özelliği kazanmış bu araziler Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra özel mülk olarak kabul edilmiştir. Osmanlı döneminden kıyılarla ilgili çalışmalarda tapu senetlerine rastlamak da mümkündür. Cumhuriyet döneminde mülk arazi biçimine dönüştüğü için Arazi Kanunnamesi'nin 123. maddesi ile gerçekleşen satışlar kıyılarda özel mülkiyeti genişletmiştir (Şimşek, 2011: 93-99).

Cumhuriyet döneminde de Osmanlı döneminde olduğu gibi doldurma ve ihya ile özel mülkiyet oluşturulmuştur. Bu çalışmalar dışındaki kadastro işlemleri ile de özel mülkiyet gerçekleştirilmiştir. Yargıtay kararı ile kıyılarda özel mülkiyet hakkının bulunmadığı tespit edilse de kadastro çalışmalarında kıyılarda şahıslar adına özel mülkiyet oluşturulduğu bilinmektedir. Ayrıca kıyıların 1953 tarihli 6068 sayılı Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu ile de turizme faaliyetlerine katılımını arttırmak ve özendirme faaliyetleri amaçlı özel hukuki kişilere satışı yapılmıştır (Şimşek, 2011: 93-99).

Kıyıların önemi zamanla anlaşılmış ve kıyıları korumak için çeşitli kanunları bereberinde getirmiştir. Kıyıların yasal dayanakları Osmanlı Devletinden başlayarak günümüze kadar gelemiştir.

2.1.5. Kıyı Bölgelerinde İmar Mevzuatı ve Yaptırımları

İmar Planı Yönetmeliği, fen ve sağlık alanında sürdürülebilir bir çevre oluşturmak için ortaya çıkarılmış ve bu konuda usul ve esaslar belirlenmiştir. Belediye, mücavir alan sınırları içinde ve bu sınırlar dışında kalan planlar ile özel ve resmi yapılar İmar Kanunu'na göre uygulanmaktadır.

İmar kanununun 3. Maddesine göre: Herhangi bir saha, her ölçekteki plan esaslarına, bulunduğu bölgenin şartlarına ve yönetmelik hükümlerine aykırı maksatlar için kullanılamaz. İmar Kanununun 4. Maddesi bu durumun istisnasıdır. Bu maddeye göre 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, bu Kanunun ilgili maddelerine uyulmak kaydı ile 2960 sayılı İstanbul Boğaziçi Kanunu ve 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun ile diğer özel kanunlar ile belirlenen veya belirlenecek olan yerlerde, bu kanunun özel kanunlara aykırı olmayan hükümleri uygulanır. Yine İmar Kanununun 4. Maddesine göre; Türk Silahlı Kuvvetlerine, Sahil Güvenlik Komutanlığına, Jandarma Genel Komutanlığına ve Emniyet Genel Müdürlüğüne ait hareket, eğitim ve savunma amaçlı yapılar için bu Kanun hükümlerinden hangisinin ne şekilde uygulanacağı Millî Savunma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından müştereken belirlenir

Özel kanunları uyarınca özelleştirilmek istenen araziler, 3621 sayılı Kıyı Kanunu veya 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununa bağlı olarak genel ve özel kanun hükümleri kapsamında imar planlarını yapmaya ve onaylamaya yetkili olan kurum veya kuruluşlardan görüş almalıdır. İmar Kanununun 3. Ve 9. Maddesine göre Çevre imar bütünlüğünü bozmayacak her tür ölçekte plan, imar planı ile değişiklik ve revizyonları müellifi şehir plancısı olmak üzere Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığınca yapılır. Yine İmar Kanununun 9. Maddesine göre Özelleştirme Yüksek Kurulunca onaylanmak ve Resmi Gazetede yayımlanmak suretiyle kesinleşir ve yürürlüğe girer. İlgili kuruluşlar bu madde kapsamında yapılan planları devir tarihinden itibaren beş yıl süreyle değiştiremezler.

3621 Kıyı Kanununun 13. Maddesine göre kıyı alanlarında gerçekleştirilen faaliyetlerin kontrolü belediyelere, komşu alan sınırları içinde bulunan alanlar harici ise valilikler tarafından takip edilir. Bölgenin hâkimiyet altından bulunduğu alanlar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından teftiş ve kontrol edilir, uygulamalar gizlidir. Bu teftiş sırasında ortaya çıkan ruhsatlı ve ruhsatsız yapıların hükümleri 3194 sayılı İmar Kanunu ile uygulanır. Aynı kanununun 6. Maddesinin ekine göre; özel bütçeli idareler, belediyeler ile il özel idareleri tarafından her türlü spor aktiviteleri ve organizasyonların yapılmasına veya yaptırılmasına yönelik spor tesisleri ve zorunluluk arz eden durumlarda bunların tamamlayıcı konaklama tesisleri yapılabilir.

3621 Sayılı Kıyı Kanununun 6. Maddesine göre kıyı bölgelerinde yer alan faaliyetler ve yapılar aşağıdaki şekildedir;

- Plansız ve aşırı kentleşmenin getirdiği konut yapımı,
- İnsanların zihinsel ve ruhsal çalışma alanlarına aktivite oluşturacak turizm alanları ve sosyal tesis amaçlı rekreasyon, faaliyetler,
- Deniz ve kıyı çevresinde olanakların değerlendirildiği, limanlar arası yolcu taşıma ve doğa ile iç içe olma imkanı veren yat turizmi, eğlence imkanlarının bol olduğu yüksek standartlarda hizmet veren Uluslararası kruvaziyer turizmi faaliyetleri,
- Uluslararası spor otoritelerinin, Türkiye’de spor faaliyetlerinin düzenleneceğine dair kararı gereğince Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün bağlı olduğu spordan sorumlu bakanlığın izni doğrultusunda, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun (I) sayılı cetvelinde düzenlenen genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, aynı kanunun (II) sayılı cetvelinde

düzenlenen özel bütçeli idareler, belediyeler ile il özel idareleri tarafından her türlü spor aktiviteleri ve organizasyonların yapılmasına yaptırılmasına yönelik spor tesisleri ve zorunluluk arz eden durumlarda bunların tamamlayıcı konaklama tesisleri yapılabilir,

- Organize turlar ile seyahat eden kişilerin taşındığı yolcu gemilerinin (krvaziyer gemilerin) bağlandığı, günün teknolojisine uygun yolcu gemisine hizmet vermek amacıyla liman hizmetlerinin (elektrik, jeneratör, su, telefon, internet ve benzeri teknik bağlantı noktaları ve hatlarını) sağlandığı, yolcularla ilgili gümrüklü alan hizmetlerinin görüldüğü, ülke tanıtımı ve imajını üst seviyeye çıkaracak turizm amaçlı (yeme-içme tesisleri, alışveriş merkezleri, haberleşme ve ulaştırmaya yönelik üniteler, danışma, enformasyon ve banka hizmetleri, konaklama üniteleri, ofis binalar) fonksiyonlara sahip olup, kruvaziyer gemilerin yaşamasına ve yolcuları indirmeye müsait deniz yapıları ve yan tesislerinin yer aldığı kruvaziyer ve yat limanları yapılabilir,

- İskele, liman, barınak, yaşama yeri, rıhtım, dalgakıran, köprü, menfez, istinat duvarı, fener, çekek yeri, kayıkhanesi, tuzla, dalyan, tasfiye ve pompa istasyonları gibi, kıyının kamu yararına kullanımı, kıyıyı korumak amacıyla yönelik alt yapı ve tesisler, Sahil Güvenlik Komutanlığı'nın faaliyetlerinin özelliği gereği kıyıdan başka yerde yapılması mümkün olmayan Sahil Güvenlik Komutanlığına bağlı gemi/bot karakolları ve destek birimi binaları yapılabilir,

- Ticaret ve turizm faaliyetleri için oldukça etkili liman ve iskeleler,
- Boru hatları ve deniz ulaştırma tesisleri,
- Ürün, hizmet ve insan kaynaklı lojistik merkezler,
- Kara ve Demiryolu etkileşimi,
- Gemi inşaat ve Bakım Sanayisi, Tersaneler,
- Tarımsal faaliyetler,
- Sahil güvenliği ve askeri alanlar,
- Balıkçı barınakları ve balıkçılık faaliyetleri,
- Deniz koruma ve sit alanları,
- Petrokimya, petrol rafineri ve petrol sanayi, endüstri bölgeleri,
- Serbest bölgeler kıyılarda yer almaktadır.

- Kamu yararının gözetildiği durumlarda, uygulama imar planının görüşü ile kıyılarda ekolojik özellikler göz ardı edilmeden bu duruma dikkat edilerek doldurma ve kurutma çalışmaları ile alan elde edilebilir.

- 7. Maddeye göre; yapılacak olan bu çalışmada valiliğe teklifte bulunulur Çevre ve Şehircilik Bakanlığına iletilir. Daha sonradan ilgili alanların görüşleri alınır ve teklif gözden geçirilir. Doldurmaya uygun bulunan kıyı için alanın içinde bulunduğu idare tarafınca imar planı düzenlenir. Yapılacak olan bu faaliyetlerde 3 Mayıs 1985 tarihli 3194 İmar Kanunu göz önünde bulundurulur. Çevre Ve Şehircilik Bakanlığınca 12 Mart 1982, 2634 sayılı kanun olan Turizmi Teşvik Kanunu çerçevesinde planlamalar ile kanunun yedinci maddesinde bulunan 4737 sayılı kanun çerçevesine göre onaylanır. Bu çalışmalar mevzuat yasalarına göre düzenlenir. Doldurulan ve kurutulan alanlar devletin elinde bulunur, özel mülkiyet söz konusu değildir. Bu alanlar üzerine rekreasyon çalışmaları ve yol çalışmaları gibi yapılar yapılabilir bu alanlar düzenlenebilir.

- Kıyılarda yapılacak yapıların planlanması ve uygulanmasında bildirinin birinci maddesiyle beraber, doldurma ve kurutma yolu ile elde edilen alanlarla alakalı, yatırım yapacak olan gerçek kişiler, kamu ve özel kuruluşlar olabilir, bu durumla ilgili esaslar saptanmıştır.

- Kıyının kamu yararına kullanımı amacıyla yapılabilen yapılar, duş gölgelik, soyunma kabini 6 m² daha büyük olmayan ve en az 150 metre ara ile yapılabilen büfelerdir.

- Kıyılarda yapılacak olan yapılar İmar planı ile yapılmaktadır. İskele, liman, barınak, yaşama yeri, rıhtım, dalgakıran, kayıkhanesi, tuzla, dalyan, fener, köprü, menfez, istinat duvarı, tasfiye ve pompa istasyonu imar planı gerektiren yapılardır.

- Bu alanlarda rekreasyon tesisleri yapılabilmektedir.

- Doldurma ve kurutma alanında kıyı kanunu ve yönetmeliğine göre lokanta, bina vb. yapılarda bu alanlar için ayrılan alan doldurulan alanın yüzde üçünü aşmamalı yüksekliği ise beş buçuk metreyi aşmamalıdır.

- Kıyı şeridinin ilk bölümü yeşil alan olmalı bu alanlarda rekreatif çalışmalar bulunmamalıdır. İkinci bölümünde ise günlük turizm etkinlikleri için tesisler

kurulabilir (<http://mpgm.csb.gov.tr/kiyi-ve-dolgu-alanlarinda-ne-tur-yapilar-yapilir-i-4464>, 30.11.2018).

3621 Sayılı Kıyı Kanununun 6. Maddesine göre; kıyılarda, imar planı bulunan alanlarda duvar, tel örgü, hendek gibi uygulamalar para cezasına tabidir. Bu engeller tespit edildikten beş gün içinde kaldırılmalıdır. Bu duruma karşı gelinmesi durumunda para cezası yüzde yirmi artarken engelin ortadan kaldırılması için kamu gücü kullanılabilir. Duvar, çift, parmaklık, tel örgü, hendek, kazık ve benzeri engel oluşturmak; izinsiz veya izin şartlarına aykırı olarak kum, çakıl, vs. almak; moloz, toprak, cüruf, çöp gibi atık ve artık dökmek; kıyının yapısını değiştirecek boyutta kazı yapmak, kum, çakıl, vs. almak; ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapmak; kanuna aykırı olarak doldurma ve kurutma yolu ile arazi kazanmak kıyılarda yapılamayacak yapılardır.

3621 Sayılı Kıyı Kanununun 13. Maddesine göre; kıyı çizgisine kum, çakıl alanlara üç bin Türk lirasından on beş bin Türk lirasına kadar idarî para cezası verilir. Bu yerlere moloz, toprak, cüruf, çöp gibi atık ve artıkları dökenler, atılan veya dökülen maddenin niteliğine, çevreyi kirletici ve bozucu etkisine göre Türk Ceza Kanunu, Kabahatler Kanunu veya Çevre Kanunu hükümlerine göre cezalandırılır. Fiillerin kıyının doğal yapısını bozacak bir etki meydana getirmesi halinde, daha ağır cezayı gerektiren bir suç oluşturmadığı takdirde, failleri hakkında altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Bu yerlerde ruhsatsız veya ruhsat eklerine aykırı olarak yapı yapan kişilere Türk Ceza Kanunu veya İmar Kanunu hükümlerine göre verilecek ceza bir kat artırılır. İlgili kanunlarda belirtilen makamların yetkileri saklı kalmak üzere, bu maddede belirtilen idarî yaptırımlara karar vermeye mahalli mülki amir yetkilidir.

Bu Kanun kapsamında kalan alanlarda ruhsatsız yapılar ile ruhsat ve eklerine aykırı yapılar hakkında 3194 sayılı İmar Kanunu'nun ilgili hükümleri uygulanır.

2.1.6. Doldurma Yoluyla Arazi Elde Etme

Kıyılarda dolgu çalışmaları uygulamaya açık daha geniş alanların elde edilebilmesi için uygulanmaktadır. Bu çalışmalar yapılırken kanun, yönetmelik ve

planlara bağılı kalınması gerekmektedir. Doldurma ve kurutma yoluyla elde edilen alanlar Kıyı Kanunu'na göre devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Kıyı kenar çizgisinin tespiti bu alanlarda yapılacak çalışmalar için önemli bir konudur. Bun durumun yanı sıra doldurma ve kurutma yoluyla kıyı kenar çizgisi değişmemektedir.

3621 Sayılı Kıyı Kanununun 7. Maddesine göre; kamu yararının gözetildiği durumlarda ekolojik denge göz önünde bulundurularak, kıyıları doldurma faaliyetlerine açılabilir. Kıyılarda gerçekleştirilecek olan bu faaliyet, valiliğin teklifi ve görüşü ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na gönderilmektedir. Bakanlık gerekli kuruluşlarla bu teklifi değerlendirilmekte, uygun bulunursa kıyılarıdaki doldurma alanları için imar planı hazırlanmaktadır. Kıyılarda dolgu alanı çalışmasının ve bu alanlarda yapıların yapılabilmesi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın izni gerekmektedir. Bu alanların yapı ruhsatı alabilmesi için Çevre ve Şehircilik Bakanlığının onayı olmalıdır.

3621 Sayılı Kıyı Kanununun 7. Maddesine göre; kıyılarda doldurma ve kurutma ile elde edilecek alan 03.05.1985 tarihli, 3194 sayılı İmar Kanunu hükümleri gerçekleştirilmektedir. Planlar, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu altında kalan planların yedinci maddesi kapsamında ve 4737 sayılı Kanun'da bulunan planlar ise, 2634 Turizmi Teşvik Kanunu'nun 4/A, 4/C, 4/Ç maddelerine göre düzenlenmektedir. Bu alanlar rekreasyon amaçlı, çocuk oyun alanları, sosyal tesisler, yürüyüş yolları, yeşil alanlar ve otoparkları bünyesinde bulundurabilir. Doldurma ile elde edilecek alanlar üzerinde yürürlükteki mevzuat etkilidir. Doldurulacak olan bu alanlar devletin koruması altındadır ve özel mülk durumu yoktur. Kanun hükümleri çerçevesinde kıyılarda doldurma ve kurutma yolu ile yapılabilecek yapılar için Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı'ndan onay alınması gerekmektedir. İzin belgesi için yapı ruhsatı bulundurulmalıdır. Verilecek olan ruhsat Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenmekte ve yönetmelik ilgililerce ortaya konmaktadır.

Bu bölgelerde yapılacak olan yapıların kanun ve yönetmeliğe uygunluğu araştırılmalı ve harita üzerinde gösterilmelidir. BKAY planı yapılmalı, kullanım hacmi, ulaşım durumu gibi hususlar ilk önce ilgili valilik veya belediye tarafından işleme alınmalıdır.

Kıyı bölgelerindeki kurutma ve doldurma çalışmaları ve tüm hareketlilik belediyeler ve komşu alan sınırlarında bulunan yerel yönetimler, sınırlar haricinde

olanlar da valiliklerin kontrolündedir. Yapılan doldurma ve kurutma çalışmasının bulunduğu idare bu alanı kontrol etmeli, güvenliğini sağlamalı, önlemlerini almalıdır.

3621 sayılı Kıyı Kanununa göre; Kıyılarda yapılan dolgu çalışmaları, evsel atıklar, tarımsal ilaçlamalar, kanalizasyonlar vb. birçok sebep deniz ekosistemini tehdit eden önemli nedenler arasındadır.

Kıyılarının doğal yapısını değiştiren dolgu uygulamaları, kanun ve yönetmelik hükümlerine uygun bir şekilde gerçekleştirilmelidir. Dolgu ve kurutma işlemi her zaman gündeme gelmemekte, kamu yararı gözetileceği zaman bu işlemler gerçekleştirilmektedir. Dolgu, sürekli saklama, sanayi hizmetleri veya turizm hizmetlerini geliştirmek gibi düşünceler doğrultusunda yapılamamaktadır.

2.1.7. Kıyı Alanlarının Kirliliği

Kıyı kullanımı çevre ile alakalı bir husustur. Osmanlı döneminde fermanla düzenlenmekte olan kıyılar 1982 Anayasası ile amacı, kapsamı ve hangi şartlarda yararlanılacağı kanunla düzenlenmiştir. Kıyılarla ilgili birçok düzenleme, mevzuat oluşturulmasına rağmen sanayi faaliyetlerinden uzak tutulamamış, denetimleri düzenli bir biçimde sürdürülememiş ve kirlenmelerin önüne net bir şekilde geçilememesinin yanında bu alanların özel mülke girememesi hususu da kanunda yer almıştır.

Ülkemizde çevre ile ilgili birçok uygulama bulunmaktadır. Kıyı ve çevre alanları için birden fazla mevzuat ve yasanın bulunması kıyıların ve çevrenin koruma ve sürdürülebilirlik özelliklerini olumsuz etkilemiştir. Türkiye’de çevre ile ilgili çalışmalar ilk olarak 1961 Anayasasında karşımıza çıkmaktadır, fakat 1961 Anayasasında çevre ile ilgili bir doğrudan düzenleme bulunmamaktadır. Dolaylı olarak 130. Madde doğal zenginliklerin ve kaynakların devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğunu belirtmiştir. Doğal ve tabii kaynakların yönetilmesinin devletin doğrudan yapabileceği gibi özel teşebbüsün de bu alanlarda söz hakkının olabileceği ibaresi de bu maddede yer almıştır. 1982 Anayasası’nda çevre ile ilgili düzenlemelere yer verilmiştir. 56. madde “herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşam hakkına sahiptir” hükmü çevre kirliliğine yönelik bir madde olarak kabul edilir.

1983 yılında 1980 Sayılı Boğaziçi Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanunun amacı 1. ve 2. Maddede şu şekilde belirtilmiştir. Şehirleşmenin ve nüfusun artmasıyla birlikte sanayi alanındaki atık ve bu alandaki gelişmeler denizlerde büyük oranda kirliliğe neden olmuştur. Turizmin gelişmesi, gemi trafiğini arttırmış, kanalizasyon atıklarının denize karışması denizlerin kirliliğini arttırmıştır. Tüm bu yaşananlar çevresinde İstanbul Boğaziçi'nin kirliliğinden dolayı doğal ve tarihi değerleri korumak amacıyla ve kıyılardaki yapıları azaltmak için 1983 yılında 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanun ile kamu yararı gözetilerek kıyı alanlarında rekreasyon ve turizm amaçlı çalışmalara yer verileceği belirtilmiş fakat bunlar dışında yapılaşmaya izin verilmemiştir. Akaryakıt depolarıyla, tersane ve sanayi kuruluşlarının Boğaziçi kıyılarında bulunması yasaklanmıştır.

Türkiye'de kıyılarla ilgili en önemli mevzuat kıyıların kamu malı niteliğidir. Kıyılarla ilgili ilk düzenlemeler 1956 yılında 6785 İmar Kanunu ile ortaya koyulmuştur. 1984 yılında ise 3621 sayılı Kıyı Kanunu çıkarılmıştır. 3830 sayılı kanunla 3621 sayılı kıyı kanununda 1991 yılında birtakım değişiklikler yapılmıştır. 1985 yılında Çevre Kirliliği Önleme Fonu, 1986 yılında Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği, 1987 yılında gemi ve deniz araçlarına verilecek cezalarla ilgili yönetmelik, 1988 yılında Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği, 1993 yılında Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği, 1997 yılında Çevresel Etki Değerlendirmesi Çevre Kanunu yapılan düzenlemeler arasındadır.

Kanun ile sınırlamalar kirliliğin önüne geçilememiştir. "*Meriç ve Ergene Nehirleri sanayi tesislerinin etkisiyle; Bursa Organize Sanayi Bölgesi ve Nilüfer Çayı diğer sanayi tesisleriyle; Simav Çayı, Boraks Maden İşletmeleriyle; Gediz Nehri endüstriyel atıklarla; Menderes Nehri sanayinin etkisiyle; Kütahya, Eskişehir Porsuk Çayı evsel atıklarla ve sanayi tesislerinden dolayı; Fırat ve Dicle Havzaları baraj ve hidroelektrik santrallerinden dolayı; Sapanca Gölü endüstriden dolayı; Manyas Gölü sanayinin etkisiyle; Tuz Gölü, Konya evsel atıklar; Van Gölü atıklar yolunla kirlenmektedir. İzmit Körfezi katı atık ve sanayi, İstanbul sanayi atıkları ve Marmara Denizi ulaşım ağı olarak kullanılan gemiler tarafından kirletilmektedir*" (Görmez, 2010: 43).

Bu durumlardan örnekle Türkiye'de sanayileşme ile birlikte şehirleşme de büyük oranda artmış ve bunlara ek olarak turizmde kıyılara olan ilgiyi arttırmıştır.

Ülkemizde kıyılar şehirleşme, sanayi, nüfus artışı, turizm, katı atık ve kanalizasyon sebepli kirlenmeler meydana gelmiştir. Ülkemizde bu faaliyetlerin en çok olduğu şehirlerarasında İstanbul Boğaziçi ve Haliç'in bulunmasından dolayı bu bölgeler kıyı kirliliğinin en çok olduğu alanlar olmuştur.

Çevre ile ilgili sorunlar günümüzde üzerinde durulan, çözüm yollarının arandığı plan ve projelerin gerçekleştirildiği doğal çevre ve ekosistemin sağlıklı bir şekilde dönüşebilmesi, sürdürülebilmesi ve düzenlenmesi ile önüne geçilemeyen ve üzerinde çalışılan bir alandır. Kıyılarda da en çok ele alınan konu çevre kirliliği olarak işlenmekte ve bu alanda planlar uygulanmaktadır. Çevre sorunlarında genel problemlerin çıkış noktası ise hızlı nüfus artışı doğal kaynakların tahrip edilmesi, teknolojik imkânların verdiği gücün yanı sıra sanayileşmenin verdiği tahribat, sanayinin kentlerde artmasıyla beraber kentleşmenin de artmasıdır.

Su insanın yaşam kaynağıdır. Bu kaynağın kirlenmesiyle yaşam kalitesi bir anda düşmektedir *“kıyı ve su kirlenmelerinde sonucunda sadece insanlar değil, suda yaşayan canlıları da olumsuz etkilemekte ve sudaki verimi düşürmektedir. Bu durumdan turizm faktörü de olumsuz yönde etkilenmektedir. Bugün Amerika Birleşik Devletleri'nin sularının %90'ı kirlenmektedir. Bu duruma endüstri, enerji üretimi, ticari gemiler, katı atıkların boşaltılması, elektrik enerjisi, ticari gemiler sebep olurken, Sovyetler Birliği'nde su kirliliği daha büyük boyutlardadır. Su kirliliğinden dolayı Bakü ve civarı canlıların yaşayamayacağı bir durumdadır. Japonya'da da önemli derecede su kirliliği bulunmaktadır”* (Görmez, 2010: 29).

İfade edilenler çerçevesinde Türkiye'de kıyılarda yaşanan önemli sorunlar şu şekilde özetlenebilir:

- Ekolojik dengenin bozulması,
- Denetimsiz yapılaşma,
- Çevre kirliliği,
- Sektörler arası karmaşa,
- Sosyal, ekonomik, çevresel problemler,
- Afet riski,
- Doğal kaynaklarda tükenme,
- Tarihi ve kültürel değerlerin kaybolmasıdır.

2.2. Kıyı Yönetimine Beş Yıllık Kalkınma Planlarının Bakışı

Türkiye'nin gelişime yön veren, bütün ulusu kapsayan, merkezi idarenin uzun vadeli beş yıllık kalkınma planlarında kıyılar da ele alınmıştır. Merkezi idare kıyıların şekil almasında önemli kararlar almıştır.

1962 yılından itibaren gerçekleştirilen beş yıllık kalkınma planlarında kıyılarla ilgili politikalara Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'yla yer verilmeye başlanmıştır. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda bu husularla ilgili birkaç madde yer alsa da Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda kıyılardan söz edilmemiştir.

2.2.1. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972)

Kıyılarla ilgili net bir çalışmanın bulunmadığı İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda balıkçılık faaliyetleri üzerinde durulmuştur. Bu Kalkınma Planı'nda kıyılarla ilgili yeterli çalışmanın yapılmadığının da farkına varılmıştır.

Denizlerle çevrili ülkemizin kıyı alanlarının iyileştirilmesi ve balıkçılığın geliştirilmesinin önemli olduğuna değinen plan, geçimlerini balıkçılıkla sağlayan halkın problemleri olduğu görüşüne yer vermiştir. Kıyılarda yatırımların yeterince sağlanamadığı bu planda ortaya konulmuştur. Ulaşım, pazarlama, barınakların iyileştirilmesi de ele alınan konular arasındadır (İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 246-337).

Balıkçılığın bazı bölgelerde sürdürülmekte olduğu, bu bölgelerin ötesine geçemediği ve avlanmaya ilişkin olarak doğal kaynakların korunması hakkında yasal bir boşluğun bulunduğu konusu bu planda yer almıştır. Avlanan balıkların pazarlanması için gerekli hizmet, araç ve gereçlerin yeterli durumda olmadığı belirtilmiştir (İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 337).

2.2.2. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1977)

Bu planda kıyı konusu ve kalkınma ilk defa dar bir açıdan ele alınmıştır. 1193. Madde de, kıyı alanlarının turizm ve milli park amaçlı kullanılması ve halkın faydalanması için mevzuat oluşturulacaktır ifadesi yer almaktadır. Turizm için uygun alanlar öncelikli olarak seçilecek ve bu yerde yapılacak olan çalışmalarda halkın yararı gözetilecektir maddesi Kıyı Kanununun, kıyı ve sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir ifadesi ile uyumludur.

1929. Maddede, ülkemizde son dönemlerde sanayi hareketlerinin artmasıyla yoğun bir şehirleşmenin meydana gelmesi hususu ele alınmıştır. Bu durumun sonucu olarak sanayileşmenin kıyılarda çevre kirliliğinin ve su kirliliğine sebep olduğu hususu üzerinde durulmuş, Türkiye’de çevre sorunlarının meydana gelmeye başladığına değinilmiştir.

Yine 536. Maddede balıkçılık ile ilgili şu ifade planda yer almıştır: Su ürünleri avcılığı genellikle kıyılarda yapılmaktadır. Bu nedenle tabiat olaylarındaki değişmelere bağlı olarak üretimdeki dalgalanmaların Üçüncü Plan döneminde de devam etmesi beklenmektedir.

2.2.3. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983)

Kıyılar halkın yararına olacak şekilde düzenlenecek, kaynaklar bu durum ölçüt alınarak kullanılacaktır. Denizlerde, yapay ve doğal nehir kıyılarında kamu faydasını sağlamak ve ikincil bir yapının önüne geçilmesi için yasal işlemler sonuca bağlanacaktır, ifadeleri ile kıyılardaki düzensiz yapılar konusuna önlemler alınacağı belirtilmiş ve yine kıyılarda halkın yararına çalışmaların düzenleneceği belirtilmiştir (Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı, 432).

26. Maddede, rüzgârların etkisi ile kıyılarda çıkıntı ve kirliliklerin meydana geldiği üzerinde durulmuştur. Karadeniz ve Akdeniz ulaşımında önemli geçiş noktaları olan Çanakkale ve İstanbul boğazlarının trafiğinden kaynaklı kirliliği üzerinde durulmuştur. Bu duruma önlem olarak gemi denetimlerinin yetkililerce iyileştirilmesi önerisi sunulmuştur. Bu dönemde Karadeniz’in ve Akdeniz’in sularının

kirlenme sebebi olarak tankerlerden denize boşalan pis sular gösterilmiş ve bu durum için ağır tedbirlerin alınmadığı ve yaptırımların bulunmadığı belirtilmiştir. Planda Akdeniz, Karadeniz ve Ege kıyılarının petrol artığı ile kirlendiği belirtilmiştir. Bu durumun bir sonucu olarak Türkiye Akdeniz ülkeleri ile ilk olarak Barcelona Anlaşması içine katılmıştır.

Planda kıyı alanlarının diğer kirlilik sebepleri kanalizasyon ve sanayi atıkları olarak gösterilmiştir. Bu durumda en çok etkilenen bölgeler ise; İstanbul Boğazı, Haliç, Gemlik Körfezi, İstanbul ve Çanakkale Boğazı, Marmara Bölgesi, Boğazlar, İzmit, İzmir Körfezi ve çevresi, Samsun Limanı, Antalya Limanı, İskenderun körfezi olarak verilmiştir.

662. Maddede Göl, Nehir ve Deniz gibi kıyıların halka faydalı bir şekilde kullanılmasına öncelik verileceği bu planda da belirtilmiş halkın yararına bir çalışma yapılacağı hususuna değinilmiştir. İkincil konut düzenlemeleri ve turizm amaçlı çalışmaların olumsuz sonuçları için düzenlemeler yapılacağı da bu planda verilmiştir.

1359 ve 1362. Maddelerde açık denizlerde gelişmeler sağlanmaya çalışılmış fakat avlanma ve balıkçılığın bu dönemlerde geleneksel bir şekilde sürdürülmesinden ortaya çıkan kıyı balıkçılığı, açık denizlerde gelişmelerin önünü kapatmış, plana göre üçüncü dönemde istenilen hedeflere ulaşılamamıştır. Balıkçılığın gelişmesinin önünde engel olarak; kiraya verilen dalyan, voli yerleri, nehir ağızları, lagünler ve göller ekolojik ve ekonomik nedenler gösterilmiştir.

2114. Maddede verilen bilgilere göre yeni alanlar ortaya koymak için en iyi çalışmalar Denizcilik Bankası bünyesinde bulunan Pendik Tersanesinin yapımına ve Alaybey Tersanesinin Türkiye'nin en büyük bakım- onarım tersanesi olarak düzenlenmesi ile özel kesim tersane kompleksi olarak öngörülen Tuzla tersanelerinin altyapı inşaatına başlanmıştır. Bunlarla beraber Marmara ve Karadeniz kıyılarında önemli sayıda yeni özel kesim tersane altyapısı inşaatlarına da başlanmıştır. Bu tersanelerin oluşturulmasında yardımcı olması bakımından ülkemiz kıyılarının gözden geçirilip bir plan meydana getirileceği de bu planda yer almıştır. İlk önce Akdeniz bölgesinde büyük bir bakım onarım tersanesi oluşturulması ile alakalı düzenlemeler bu dönem sonlandırılacak, dönem sonunda yatırıma başlamak için işlemler bitmiş olacaktır ibaresi de bulunmaktadır. Tersaneler alakalı maddede gemilerin yakıt atıkları

ve deniz kirliliği hususuna da yer verilmiş bu hususun yer almasının nedeni 1976 yılında hazırlanan “Akdeniz’in Kirilenmeye Karşı Korunması” sözleşmesidir.

2.2.4. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1983-1985)

Planda kıyıya yönelik geniş bir düzenleme bulunmamaktadır. Yine kıyı alanları diğer planlarda ele alındığı gibi sanayi kaynaklı evre sorunları ve su kirliliği hususunda ele alınmıştır.

811. Madede, İzmir Körfezleri, Marmara denizi, Haliç gibi su kirliliğinin çok fazla yer aldığı alanlarda bulunan sanayi çalışmaları arıtma işlemlerinde gerekli önlemlerin alınacağı yer almıştır.

2.2.5. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994)

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda diğerler planlara oranla daha geniş bir bakış açısıyla kıyıları ele alınmış, kıyıları kamu yararının önemine vurgu yapılmıştır. Kıyıları yapılaşmadan uzak tutulmak istenmiş, bu yönde kararlar alınmıştır.

667. ve 977. Maddelerde lkemiz kıyıları ticaret, turizm, sanayi ile sosyal öncelikler gözetilerek, çevresel ve ekonomik unsurların, liman kapasitesi ile sektör iyileşmesini ortaya koyacak çalışmaların meydana getirileceği ve kıyı bölgelerinde yararlı olacak şekilde ekonomik kullanışlılığı bulunan, sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikli kamu yararını gözeten master planının dzenleceği planda belirtilmiştir. Hazırlanacak olan master planı kamu yararının hedeflendiğini göstermektedir.

Planda komşu alanlar, göl, akarsu ve deniz kıyılarındaki ulaşım aksaklıklarına, sanayinin oluşturulabileceği alanlara ve gelişmelerin planlayabileceği alanlara projeler yapılacağı da belirtilmiştir. Kıyıları şehirleşmeden kaynaklı yapıların önüne geçilmesi için mevzuat hazırlığı çalışmaları başlatılacak ve kıyıları turizm, sanayi ve ticaret açısından bölgeye kattığı yararları farkına varılması sağlanacaktır. Liman

inşası için uygun alanlar seçilerek etkili bir çalışma yapılacaktır. Kıyılarda turizm, sanayi, liman ve ticari etkinliklerin arttırılması kıyıların ekonomik amaçlı kullanılacağına da bir göstergesi olmuştur (Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı, 352).

2.2.6. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)

Altıncı Plan dönemindeki olumlu gelişmelere rağmen, Akdeniz çanağındaki ülkelerle kıyaslandığında yatak kapasitesi, teknik altyapı (kanalizasyon, su, yol, çöp toplama ve imha, arıtma), tanıtım ve pazarlama, turizm eğitimi, ulaştırma (hava, deniz ve kara taşımacılığı), tur operatörlüğü, seyahat acenteliği gibi önemli hususlarda eksikliklerin devam ettiği görülmektedir. Altyapının ekonomisine mahalli idarelerin ve tüketicilerin etkin olarak katılımının sağlanamaması ve kamu ekonomik olanaklarının sınırlı olması nedenleriyle Akdeniz-Ege turizm altyapısı eksik kalmıştır. Bu sebeple Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında turizme bağlı üst yapının sağlam bir altyapı ile oluşturulması alanında düzenlemeler yapılacağı bu alanda alınacak önemlere ağırlıklı verileceği belirtilmiştir (Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 162).

ATAK “*Akdeniz- Ege Turizm Altyapısı Kıyı Yönetim (ATAK) Projesi, Çanakkale-Balıkesir İl sınırından Antalya- İçel il sınırı arasında yer alan turizm ağırlıklı yerleşimlerin içme suyu, kanalizasyon, atık su ve arıtılması, çöp toplama taşıma ve bertarafı gibi çevresel altyapıları (Çevre Teknolojisi Uygulamalarını) kapsayan bir projedir. Bu nedenle de anılan bölgelerin kıyılarında deniz suyu, içme suyu, göl ve akarsularda kirlilik ve kalite analizleri yapılmıştır. Çöp ve katı atıkların miktarları belirlenmeye çalışılmıştır. Yerler önceliklilik durumlarına göre sınıflandırılmış ve buna göre iş planına alınmıştır. Yüksek öncelikli olan yerlerde komple fizibilite raporları ve 1/15000 ölçekli fiziki planları hazırlanmıştır. Diğer yerlerde de 1/25000 haritaları ile birlikte ön fizibilite raporları hazırlanmıştır.*” Kıyı yönetimi projesinin uygulanması için Ege ve Akdeniz’de altyapı çalışmalarında düzenlemeler yapılacağı ve boğazlarda bulunan gemilerin çöplerinin ve diğer kirliliklerin özel sektör tarafınca toplanması için düzenleme yapılacağı da belirtilmiştir. Plana göre 3621 sayılı Kıyı Kanunu göl, deniz ve nehir kıyılarında koşullar, doğal kaynakları göz önünde bulunduracak şekilde baştan düzenlenecektir. Bu düzenleme 100 metre kıyı şeridini

esas alınarak meydana gelen yapılaşma, topografik unsurları ve doğal kaynakları göz önünde bulundurulacak şekilde baştan düzenlenerek cezai işlemler şeklinde gerçekleştirilecektir (Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 162).

Bu dönemde Kıyı Yönetimi ATAK Projesi planlandığı biçimde devam etmektedir. Başka bir yönden yat limanlarının yetersizliği ve inşaatlarının kaynak sorunu sebebiyle uzun sürmesi sektörü negatif doğrultuda etkilemektedir. Turizm üst yapısının yeterli bir altyapı ile bütünleşmesi için gerekli düzenleme ve teknik önlemlere ağırlık verilecek, Akdeniz-Ege Turizm Altyapısı ve Kıyı Yönetimi (ATAK) projesinin bir an önce hayata geçirilmesi için gereken düzenlemeler yapılacaktır (Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 162).

2.2.7. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)

Bu dönemde ATAK projesinde istenilen verim elde edilememiştir. Şehirleşme ile çevre problemleri artmıştır.

2001 yılında toplam deniz balıkları üretiminin %80'inin karşılandığı Karadeniz'de son yıllarda artan kirliliğin önlenmesi ve balıkçılığın geliştirilmesi amacıyla Karadeniz'de kıyısı olan ülkeler arasında başlatılan iş birliği anlaşmalarının sonuçlandırılmasının bu dönemde beklendiği planda belirtilmiştir (Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 26).

Ayrıca, turizm etkili yerleşim yerlerinde, çevre kirliliği önemli bir problem olarak önümüze çıkmaktadır. Altyapı eksikliği de bu problemlerden bir tanesidir, bu olumsuzluklardan kurtulmak amaçlı ATAK Projesinin düzenlenmesi, yerel yönetimlerle ilişkisi ve dış ülkelerden kredi bulma çabaları devam ettiği planda belirtilmiştir (Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 180).

2.2.8. Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2007-2013)

Avrupa çevre bilincinin örnek alınması konusundan ve kıyı ile ilgili dar açılı bir plandan bahsedilmiş diğer beş yıllık kalkınma planlarında yer alan kıyı problemleri ve çözümü konusundan öteye gidilememiştir.

187. Maddede, kıyı balıkçılığının kaynak yönetiminde sürdürülebilir bir şekilde gerçekleştirilemediği belirtilmiştir. Bunun sebebi olarak da Yetiştiricilikte çevre ile alakalı problemler bulunduğu gösterilmiştir.

428. Maddede deniz ve kıyı korunması kapsamında bayrak, liman ve kıyı devleti kontrolünün sağlanacağı hususuna değinilmiş, bununla beraber; Gemi Trafik Hizmetleri Projelerinin deniz trafiğinin çok fazla yaşandığı liman, körfez ve bölgelerde uygulamaya alınacağı belirtilmiştir.

2.2.9. Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2014-2018)

Beş yıllık kalkınma planları çerçevesinde elde edilen bilgilerde görüldüğü üzere kıyı alanı açısın büyük potansiyele sahip olan ülkemizde bu alanda çalışmalar elverişli bir şekilde düzenlenememiş ve kıyıları için yatırımlar yeterince sağlanamamıştır. Açık su balıkçılığına geçilememiş kıyı balıkçılığı sürdürülmüştür. Kalkınma planlarında kıyıların kullanımında topluma yararı her seferinde göz önünde bulundurulmuş ve kıyılarda bu çerçevede düzenlemeler yapılırken kıyı kirliliğine her seferinde değinilmiş bu yolda önlemler alınmaya çalışılmıştır. Kıyıları ilgili çalışmalar yapılırken sürdürülebilir ve fonksiyonel olması göz önünde bulundurulmuş bu hedefle çalışmalar yapılmaya çalışılmıştır. Bu çalışmalar için yeterli fon ATAK projesinde elde edilememiştir.

822. Maddede belirtilene göre bu dönemde, Paris Memorandumunda beyaz bayrağa geçilmiş, bayrak, liman ve kıyı devleti denetiminde önemli gelişmeler sağlanmış, Otomatik Tanımlama Sistemi uygulamaya konulmuştur. Böylece deniz emniyeti konusunda önemli bir gelişme sağlanmıştır.

823. Maddede, ülkemizin artmakta olan dış ticaretini karşılayabilmek için bölgesel olarak aktarma odaklı olabilmesi için hinterlandı geniş limanlardan Mersin

Konteyner Limanı ve Filyos Limanının etüd-projeleri tamamlanmış ve Çandarlı Limanının yapılmış olduğu, 2010’da Kıyı Yapıları Master Planı’nın bitirildiği ve bu planın ilgili kuruluşlar tarafından öncü olacak biçimde uygulamaya geçirilemediği belirtilmiştir.

2.2.10. Onbirinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2019-2023)

Onbirinci kalkınma planı, Cumhurbaşkanlığı sisteminin ilk kalkınma planı olması açısından farklılık göstermiştir. Diğer planlar gibi sürdürülebilirlik üzerinde durulmuş, teknolojik gelişmeler temelinde hareket edilmesi amaçlanmıştır.

Onbirinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nın 426. Maddesinde kıyı alanlarıyla ilgili çalışması: *“her bir destinasyon özelinde ve odaklı anlayış çerçevesinde; planlama hiyerarşisi gözetilerek yatırım planlaması dâhil turizmin gelişimi ve yönetimi bütüncül olarak ele alınacak; çevreye duyarlı ve sorumlu turizm anlayışı ile sürdürülebilir turizm uygulamaları geliştirilecektir”* şeklinde karar alınmıştır.

Kıyı bir bütün olarak ele alınmış olup, bunun için; *“destinasyon bazında strateji, master plan ve fiziki planlar hazırlanacak ve projeler yürütülecektir. Kıyı alanlarının turizm sektörünün talepleri ile entegre bir şekilde koruma-kullanma dengesi dikkate alınarak bütünlük yönetimi ve planlaması yapılacaktır. Koruma kullanma dengesi gözetilerek turizm alanlarının taşıma kapasiteleri tespit edilecek ve alanlar buna göre yönetilecektir. Turizm bölgelerindeki içme suyu, kanalizasyon, katı atık bertaraf ve atık su arıtma altyapı yatırımları gerçekleştirilecektir”* şeklinde kararlar alınmıştır.

Onbirinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nı kıyıya yönelik kararlar alırken turizmin aktörlerini ve kıyıda söz sahibi olan özel teşebbüsleri planın içine almaya gayret göstermiştir. Kıyılara katı ve sıvı atık bırakıldığı için fakına varılmış ve önlenmesi için kararlar alınmıştır.

Onbirinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nın 717. Maddesinde deniz alanlarının tahribatının farkına varılmış. *“kara ve denizdeki korunan alan miktarı artırılarak bu alanların etkin yönetiminin sağlanması için yeşil koridor oluşturulması, planlama ve altyapı çalışmaları gibi uygulamalar gerçekleştirilecektir”* şeklinde karar alınmıştır.

2.3. Bütünleşik Kıyı Alanlarının Yönetimi Bağlamında Türkiye'nin Dâhil Olduğu Uluslararası Sözleşmeler

Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı'ndan elde edilen bilgilere göre BKAY'da Türkiye'nin üyesi olduğu uluslararası faaliyetler şunlardır:

1. BKAY Barselona ve Bükreş Sözleşmeleri ile sürdürülmektedir.
2. Akdeniz Eylem Planı (BM Çevre Programı–UNEP).
3. Karadeniz'de Kirliliğe Karşı Korunma Sözleşmesi (Bükreş Sözleşmesi)

(<http://mpgm.csb.gov.tr/kiyi-alanlarinda-yer-olan-faaliyetler-i-84352>, 19.02.2019).

Türkiye'de gerçekleşen bu çalışmalar kıyı çalışmalarına yeni bir yaklaşım getirmektedir. Bu yaklaşım ile kıyıların korunması ve denetlenmesi sağlanmaya çalışılarak bütüncül bir politika ile düzenlemeler gerçekleştirmek amacıyla BKAY'nin amaçları belirlenmiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan elde edilen bilgilere göre Türkiye'de BKAY uluslararası amacı aşağıdaki şekilde ele alınmaktadır:

1. BKAY kıyılardaki gelişmelerin sürdürülebilmesi için önlemler almaktadır, kaynağın yönetilmesini sağlamaktadır (UNEP, 1995).
2. BKAY kıyı ve kıyının etkileşimde bulunduğu ortamı bir bütün olarak kavrayan sürdürülebilir sektörel gelişmeler çerçevesinde disiplinli bir şekilde geleceği tahmin ederek planlama yapan yönetsel bir yaklaşımdır.
3. BKAY çalışmaları; hareketli, değişken ve sürekli katlanarak giden bir planlanma sürecidir. Kendisini değiştirirken korumalı ve sürdürebilmelidir.
4. BKAY, koordinasyonlu bir şekilde gerçekleşmelidir. Eyleme geçecek uygulamalar yasal çerçevede uygulanmalıdır.
5. BKAY, sorunlar geniş bir çerçevede, bütünüyle birlikte, sonuçlarını ve gidişatını göz önünde bulundurarak ele alınmalıdır.
6. BKAY süreci, kıyının fonksiyonel işlevini arttırmaya yönelik olmalıdır. Doğal kaynaklar dikkate alınmalı tahrip edilmemeli, olumsuz etkiler azaltılmalıdır.
7. BKAY hedeflediği bu amaçları tek başına uygulamaya geçirmesi mümkün değildir. Onun için bütüncül bir yaklaşımla planlı bir şekilde yoluna devam

etmelidir (<http://mpgm.csb.gov.tr/kiyi-alanlarinda-yer-alan-faaliyetler-i-84352>
[19.02.2019](#)).

2.4. Türkiye’de Bütünleşik Kıyı Yönetimi Çalışmaları ve Örnekleri

1990’lı yıllardan itibaren Türkiye’de kıyı ve çevre ile ilgili hususlar gündeme gelmeye başlamış, bu alanda önemli çalışmalar yapılmıştır.

Atık’ın (2018: 483-484) araştırmalarına göre bu alanda yapılan çalışmalar şöyledir:

- Orta Doğu Teknik Üniversitesinde 1993 yılında, “Kıyı Alanları Yönetimi Türk Milli Komitesi” kurulmuştur.

- Kıyı alanları yönetimi hususunda Akdeniz Teknik Yardım Programı (METAP) altında, BKAY uygun kurumsal yapının güçlendirilmesi için danışmanlık raporu gündeme getirilmiştir.

- METAP raporundan hareketle “Kıyı Alanlarının Planlanması, Korunması ve Uygulamaların Denetlenmesi Hakkında Kanun” planı hazırlanmıştır. Fakat uygulamaya geçememiştir).

- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü altında meydana gelen “Kıyı Envanter Şubesi”, kıyı yasasının uygulamaya geçmesine ilişkin doküman meydana getirme ve kıyı kenar tespiti görevlerini üstlenmiştir.

- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevresel Etki Değerlendirmesi ve Planlama Genel Müdürlüğü altında “Çevre ve Kıyı Yönetim Şubesi” oluşturulmuştur (1997).

- Devlet Planlama Teşkilatı tarafından Kıyı Yönetimi ile ilgili hususları içine alan “Ulusal Çevre Eylem Planı (UÇEP)” oluşturulmuştur (1999).

- 2000 yılında Çevre Bakanlığı tarafından düzenlenen Ulusal Gündem 21 Raporu ile KAY ile ilgili öneriler gözden geçirilmiş ve düzenlenmiştir.

- 2002 yılında TÜBİTAK Deniz ve Denizaltı Kaynaklarından Faydalanma Teknolojileri Çalışma Grubu BKAY Alt Grup düzenlenmiştir.

•Gökova Körfezi ve bazı bölgelerde Bütünleşik Kıyı Alanlarının Kullanımı yaklaşımı ile çalışmalar devam etmektedir.

Antalya BKAY planı, Bursa BKAY planı, İzmir BKAY planı, Samsun BKAY planı, İskenderun (Adana- Mersin- Hatay) BKAY planı, Balıkesir – Çanakkale BKAY planı, İzmit Körfezi (Kocaeli- Yalova) planı, olan şehirler seçilirken alanında öncü, kıyı yönetimi uygulamasında belli bir seviyeye gelmiş kriterlere uygun olarak örneklem oluşturulmuştur. Seçilen şehirlerin kıyı potansiyelleri ayrı ayrı incelenmiştir.

2.4.1. Antalya Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetim Planı

Antalya'daki kıyıları sanayi, turizm, deniz taşımacılığı, balıkçılık vb. sektörlerle ilişkili olarak Antalya kıyı bölgelerinin mekânsal değişimi bu bölümde incelenmiştir.

Antalya BKAY Planı 2011 yılında bakanlık tarafından kabul edilmiş çalışmalar bu yönde devam etmiştir. Bu plan kapsamında; *“Antalya İli kıyı alanlarında farklı Kurum ve Kuruluşların planlama yetkileri ve 3621 sayılı Kıyı Kanununun uygulama ölçeğinin 1/1000 ölçek olduğu göz önünde bulundurularak kıyı alanlarına üst ölçekten, bütüncül bir bakış açısıyla, geri sahalarındaki kullanımla etkileşimini değerlendirerek ilgili kurumların çalışmalarına yol göstermesi amaçlanmıştır. Antalya Bütünleşik Kıyı Alanları Planı, Antalya İl sınırı içerisindeki kıyı alanlarını kapsamakta olup kıyı kenar çizgisinin deniz tarafına yönelik stratejiler belirlenmiştir. Planı alanı birçok “Turizm Alanları”nı, “Özel Çevre Koruma Bölgeleri”ni, “Milli Park Alanı”nı, kısaca çok farklı özellikteki ve farklı kurumların yetkisindeki yaklaşık 665 km’lik bir sahil şeridini kapsamaktadır. Kıyı Şeridi 13 Bölgeye ayrılmıştır”* (Antalya Bütünleşik Kıyı Alanları Planı, 2012: 5-6).

Bu Bölgeler:

1. Bölge: Patara Özel Çevre Koruma Bölgesi ve Yakın Çevresi
2. Bölge: Kaş-Kalkan Bölgesi
3. Bölge: Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi;
4. Bölge: Kale-Finike-Kumluca-Kilidonya Burnu;
5. Bölge: Kilidonya Burnu-Tekirova-Phaselis

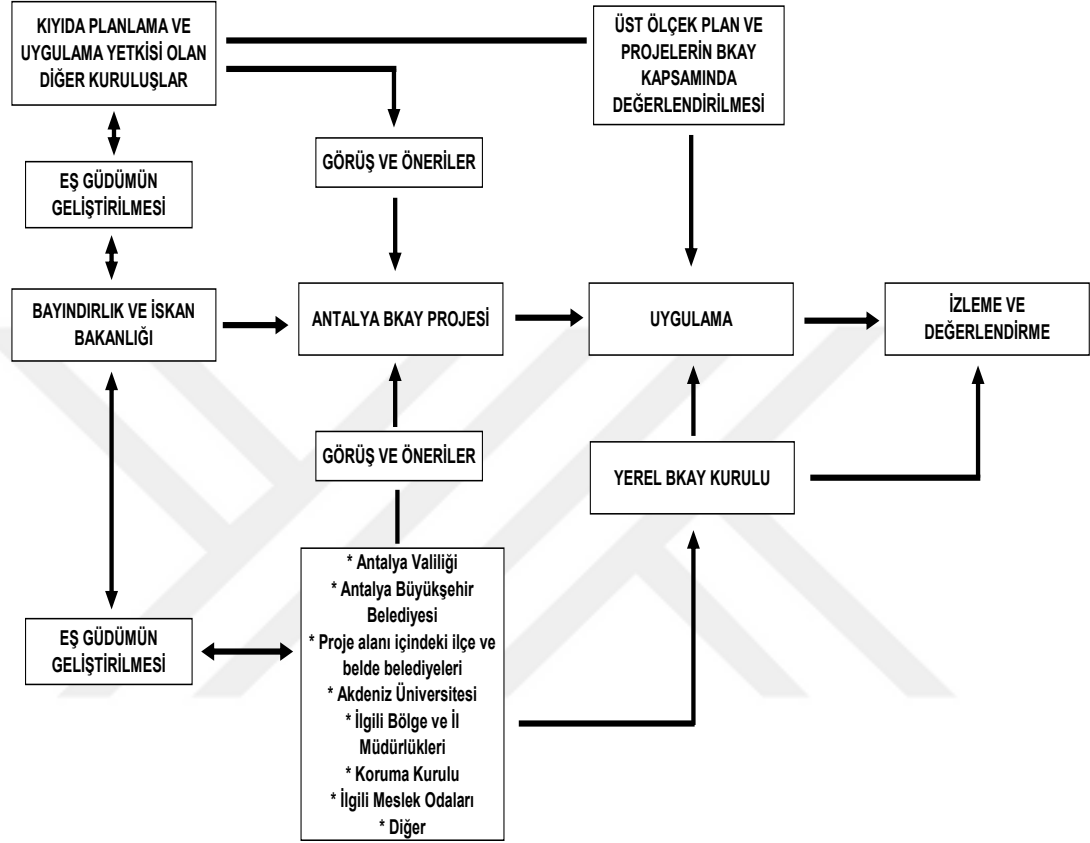
6. Bölge: Çamyuva-Kemer-Göynük-Beldibi;
7. Bölge: Antalya Kent Merkezi
8. Bölge: Kadriye – Belek;
9. Bölge: Belek – Side;
10. Bölge: Side- Alanya Batısı;
11. Bölge: Alanya Batı Kesimi;
12. Bölge: Alanya Merkez ve Batı Kesimi
13. Bölge: Gazipaşa

Antalya kıyıları koruma, kullanma, uygulama amacıyla BKAY projesi yapılmış planın amacı *“kıyı kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı için her ölçekteki planlama sürecinde ilgili idareler, uzmanlar ve sektör temsilcilerinin katılımı sağlamak, planlama alanında var olan tüm doğal ve kültürel değerler alt ölçekli planlarda korumak, sulak alanlar ve tabiatı koruma alanlarının bulunduğu bölgelerde, ilgili yasal düzenlemelere göre, koruma, kullanma, uygulama, izleme ve değerlendirmeye yönelik “Yönetim Planları” yetkili olan idarelerce hazırlamak, 2863 Sayılı Yasaya göre belirlenen sit alanlarında farklı amaç ve konulu “Yönetim Planları” ve “Ziyaretçi Yönetim Planları” yetkili olan idarelerce hazırlamak, bölgenin deniz turizmi potansiyelinin artırılmasına yönelik gerekli düzenlemeler yapmak, bu kapsamda mevcut kıyı yapıları, geri sahaları ile birlikte rehabilite etmek, Turizm çeşitliliğini artırarak yat ve kruvaziyer turizminin destekleneceği kesimler “Antalya Bütünleşik Kıyı Alanları Planı Rapor”unda belirtmek, kamu kullanımına açık kısıtlı alanları korumak, hemşerilerin haklarına sahip çıkmak, kıyı ve doğal kaynakları korumak için bilinçlendirme kapmayanları düzenlemek, kıyı ve sulak alanlar ekosistemleri ve biyo-çeşitlilik korumak, kıyı kesiminde yer alan doğal ve kültürel kaynak değerlerinin korumak, kıyı bölgesinde yer alan kirletici unsurlar ile bozulma olan alanlarda önleme ve rehabilitasyon programları geliştirmek, kamuoyunda kıyı kesiminin sahip olduğu tematik ve baskın kullanımların (Turizm kullanımları gibi) farkındalığı sağlamak ve bunları göz önüne alarak sürdürülebilir bir gelişme için uygulama yapmak, kıyı kesiminin fiziksel yapısına ilişkin bir envanter çıkartmaktır” (Antalya Bütünleşik Kıyı Alanları Planı, 2012: 7) şeklindedir.*

Aşağıda (bkz: Şekil: 3) gösterilen Antalya Bütünleşik Kıyı Alanı Planı Hazırlanma, Uygulama ve İzlenme Süreci verilmiştir. Kıyıda Planlama ve uygulama

yetkisi olan diğer kurumlarla eş güdüm haince çalışılarak, mevzuata uygun bir şekilde planlama süreci hedeflenmiştir. Bu süreçte görüş ve öneriler önemsenmiştir.

Şekil 3: Antalya Bütünleşik Kıyı Alanı Planı Hazırlanma, Uygulanma ve İzleme Süreci

Kaynak: Antalya Bütünleşik Kıyı Alanları Planı, 2012.

Antalya Bütünleşik Kıyı Alanı Planlamasında, Antalya'nın kıyılardaki mevcut hali, doğal yaşamı, kültürel ve tarihi değerler göz önünde bulundurularak, ekonomik durum ve kamu yararı ötelenmeden kararlar alınmıştır. Ayrıca uluslararası Bütünleşik Kıyı Alanı Planlama yaklaşımları, temel prensipleri önemsenmiştir. Avrupa Birliği'nin kıyı alanındaki çalışmaları incelenmiştir. Bir turizm kenti olan Antalya'ya benzer özellikteki İspanya'nın Barselon'a kentine kıyılara yönelik çalışma gezisi düzenlenerek yerinde inceleme yapılmıştır. Buradan elde edilen veriler Antalya kenti için uygulanabilir değerlendirmiştir (Antalya Bütünleşik Kıyı Alanları Planı, 2012: 1).

“Antalya BKAY planı o zamanki adıyla T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü tarafından Belda Proje ve

Danışmanlık Ticaret Limited şirketi'ne 2009 yılında hazırlanmış ve 2011 yılında T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından onaylanmış ve 20.09.2012 tarihinde T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı web sitesinde yayınlanmıştır” (Yazar, 2017: 157).

2.4.2. İzmir Bütünleşik Kıyı Kullanımı

İzmir körfezinin ekolojik dengesinin bozulmaya başlamasıyla, çok geçte olsa 2000'li yıllarda İzmir Büyük Kanal Projesi ve Atık Su Arıtma Tesisi ile körfezin ekolojik dengesi iyileştirilmeye çalışılmıştır. Doğa kaynaklarının kullanılması, korunması ve sürdürülebilirliğine dair birçok gelişme bu projeleri takip etmiştir.

1976 yıllı Barselona anlaşmasında seçilen pilot bölgeler arasında İzmir körfezi bulunmaktadır. Bu anlaşma ile 1989-1993 yılları arasında İzmir Körfezi Bütünleşik Kıyı Alanı Programı oluşturulmuştur. 1990 yılında İzmir Körfezi BKAY Programı hazırlanmıştır. İzmir BKAY Eylem Planı'nın hayata geçirilmesi ve bu konu üzerinde tartışmalar ve öneriler “İzmir Bütünleşik BKAY Sınırları ve Kurumsal Yapının Oluşturulması” başlığı ile 2002 yılında gerçekleşmiştir.

İzmir'in yaşam cazibesinin oluşmasında en önemli etkenlerden biri de kıyı yönetimi ilkelerini bünyesinde barındırmaktadır. 2014-2023 İzmir Bölge Kalkınma planında ‘Sürdürülebilir Bütüncül Kıyı Yönetimi’ ilkeleri göz önüne alınarak İzmir de yaşam kalitesini desteklemiştir. Bölge Kalkınma Planına göre; 629 km kıyısının 584 km'lik sahil şeridinde önemli miktarda su ürünleri gücüne sahiptir. İzmir'in kıyısının 101 km'si doğal plajdır ve 32 tane plajı mavi bayrak ödüllüdür. İzmir kıyı bölgelerinde denizel kirlilikle mücadele edilmeli ve alt yapı tesislerine ilaveten AAT'lere yatırım yapılmalıdır. Karaburun ve Foça gibi Uluslararası ve ulusal öneme sahip olan bu alanlar BKAY çevresinde korunmalıdır. İzmir körfezinde kirlilik, Gediz nehrinin getirdiği gübreler, zirai ilaçlar ve liman trafiğinden kaynaklanmaktadır. Bu bölge su ürünleriyle alakalı AR-GE alt yapısı bakımından yeterli donanıma sahip değildir (İzmir Bölge Kalkınma Planı, 2014-2023: 25).

İzmir Bölge Kalkınma Planı raporuna göre çalışmanın hedefleri: “*BKAY çerçevesinde düzenlenecek planlama yönünde, İzmir'in kıyı bölgelerinde düzenlenecek ve hayata geçirilecek olan, alan ve arazi kullanımları planlama ve*

sektörel projeler ekseninde meydana gelecektir. Bu düzenlemeler ilkeler çerçevesinde ve alanın gelişme yöntemlerini içine alacaktır. İzmir’de bulunan kıyı alanlarının mekânsal gelişmesi ve düzenlemelerin uygulamaya geçirilmesi için sürdürülebilir turizm uygulamasının iyileştirilmesi ve yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bu çerçevede denize yakın kıyı alanlarının çevrenin korunmasına yönelik, kirliliğe neden olan kıyı faaliyetlerine yönelik kirlilik ölçüm istasyonları oluşturulmalıdır. Su ürünlerinde altyapı çalışmalarının yapılabilmesi için hizmet kuruluşları oluşturulmalı ve AR-GE hizmetleri geliştirilmelidir. Kıyı ekosistemi korunmalı, kıyıya yönelik doğa turizmi geliştirilmeli bu alanda yatırımlara önem verilmeli, bölgesel kalkınma planında bulunmalıdır. İzmir Selçuk’tan Kuşadası’na kadar uzanan alan kıyı turizmi için önemli bir koridordur. Turizm kaynakları özellikle sürdürülebilir bir şekilde hayata geçirilmeli bu alanda da Foça, Seferihisar, Dikili, Urla gibi turizm kıyılarına yönelik projelerin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu alanların geniş ve narin ekosisteminden dolayı koruma destekli sürdürülebilir turizm planları uygulamaya geçirilmelidir. Her türlü yer altı ve yer üstü suları kontrol altına alınmalı, bu sulardaki kirliliğe sebep olacak unsurlar için önlemler alınmalıdır” (İzmir Bölge Kalkınma Planı, 2014-2023: 47-53) şeklinde belirtilmiştir.

2013 yılında denizlerdeki çöpleri toplamak amaçlı alınan Mavi Körfez-2 deniz süpürge gemisi, İzmir İç Körfez’in coğrafi şartlarına ve özellikle kıyı alanlarında çalışmaya uygun olarak imal edilmiştir. 2017 yılında alınan Mavi Körfez-3 deniz süpürge gemisi ise hem yüzer atıkların toplanmasına yönelik hem de deniz kazalarında oluşabilecek petrol kirliliğine müdahale edebilecek fonksiyona sahiptir. Deniz süpürge gemilerinin giremediği çok sığ alanlarda ve kıyılarda ise karadan çöp toplama ekipleri ile çalışmalar sürdürülmektedir. 2016 yılında 1.638 ton, 2017 yılında 1.199 ton, 2018 yılı Ekim ayına kadar 533 ton yüzer atık toplanmıştır. Ayda bir kez olmak üzere, belirlenen 11 adet istasyondan dip ve yüzeyden olmak üzere körfezden deniz suyu numuneleri alınmakta ve analizleri yapılmaktadır. Bunun sonucu olarak Uluslararası Mavi Bayrak Jürisi’nin, bu yıl Türkiye bulunan mavi bayraklı plajlara eklediği 10 yeni plajın 4’ü İzmir’de yer almıştır. Bu artışta Belediye peş peşe yaşama geçirdiği ileri biyolojik arıtma tesislerinin katkısı büyüktür (İzmir Bölge Kalkınma Planı, 2014-2023).

İzmir kıyıları daha yaşanılabilir olması için BKAY yönünde kararlar alınmış. Projeler uygulanmaya konulmuştur.

2.4.3. Bursa Bütünleşik Kıyı Yönetimi Planı

Bursa ili sürdürülebilir yaşam şartlarına uygun olarak, coğrafi ve beşeri kaynaklarını en üst seviyede kullanmak amacıyla, doğal ve kültürel çevreyi koruyarak Çevre ve Şehircilik bakanlığıyla Bursa Büyük Şehir Belediyesi arasında 30.12.2014 tarihinde imzalanan protokolde 1/50.000 ölçekli plan hazırlanmıştır. Bursa İli Bütünleşik Kıyı Alanları Planı Raporu, 2015: 17).

Bursa BKAY Plan Raporuna göre Planın amacı:

1. Bursa ili kıyı bölgelerinde ülkenin sürdürülebilir gelişme potansiyelini göz önünde bulundurarak coğrafi ve beşeri kaynak potansiyeline sahip çıkarak bu kaynakların kullanımında sosyo-ekonomik kültürel gelişmeye uyum sağlanmasıdır.
2. Doğal, kültürel, çevresel değerlerin ve kıyı, su kaynaklarının korunması, afet riskleri azaltılmalıdır.
3. Kıyı ve deniz kullanımında; enerji, deniz ulaşımı, balıkçılık, sanayi, turizm ve şehircilik faaliyetleri, alt yapı ve üst yapı çalışmalarına dair ilke ve stratejileri ortaya koymaktır (Bursa İli Bütünleşik Kıyı Alanları Planı Raporu, 2015).

Planlama alanı Bursa il sınırı boyunca uzanan kıyı bölgesi ve etkileşim alanının tamamını kapsamakta olup; doğal sistemleri, ekolojik durumu, kıyıda bulunan projelerin özelliği, kullanılabilir olup olmaması gibi durumlara göre planlama bakımından 3 bölge ve 7 alt bölgeye ayrılmıştır. Bölgeye yönelik, doğal mimarileri, ekolojiiyi, kıyıda bulunan yapıların özelliğinin ve kullanım durumlarını bazı hususlara bağlı olarak, sınırları altında alt alanlara ayrılmıştır (Bursa İli Bütünleşik Kıyı Alanları Planı Raporu, 2015: 7). Adı geçen bölgeler ve alt bölgeler şöyledir:

Gemlik Bölgesi

1) Narlı-Küçükkuşla Alt Bölgesi

2) Gemlik Merkez Alt Bölgesi

3) Kumsaz-Kurşunlu Alt Bölgesi

Mudanya Bölgesi

- 4) Mudanya Merkez Alt Bölgesi
- 5) Trilye-Mesudiye Alt Bölgesi
Karacabey Bölgesi
- 6) Kocaçay Deltası Alt Bölgesi
- 7) Bayramdere-Kurşunlu Alt Bölgesidir.

Planlamada sürdürülebilir kıyı yönetimi amacıyla, kıyıyla bağlantılı diğer sektörlerle uyumlu doğal ve kültürel miras korunmaya çalışılmıştır. Doğal ekosistemin sürdürülebilirliği, kamu yararı, kıyı alanlarının kamusal kullanımı, yerel işletmeler ve özel işletmelerin kıyılardan yararlanma hakkını engellemeyerek biçimde düzenlenmesi, kıyıda rekreasyon çalışmalarının ilerletilmesi, balıkçı barınaklarının standartlarının yükseltilmesi, yeşil alanların, yürüyüş yol alanlarının artırılması, doğaya uygun olarak kentsel mobilyanın tasarlanması, gece yürüyüşü için aydınlatma ekipmanlarının tasarlanması esastır (Bursa İli Bütünleşik Kıyı Alanları Planı Raporu, 2015: 8).

2.4.4. Samsun Bütünleşik Kıyı Alanı planlaması

Samsun şehri, Karadeniz'in yaklaşık 208 km'lik kıyısına sahip yerleşim yeridir. Kızılırmak ve Yeşilirmak akarsuları sayesinde geniş bir plaja sahiptir. Fakat; Samsun merkez başta olmak üzere kıyıda yapılaşma vardır. Planlardaki, yanlışlıklar ve Yeşilirmak ve Kızılıрмаğa kurulan barajlar sebebiyle sediman geliminin azalması sonucunda deniz ilerlemesi gibi ciddi sorunlarla karşı karşıya kalınmıştır. Samsun'da kıyı kullanımında ve yönetiminde yaşanan sorunlardan biride çarpık kentleşmedir. Samsun'un konumundan dolayı geçiş yolu üzerindedir. Göç sebebiyle hızlı nüfus artışı olmuştur. Kıyılardan bundan olumsuz etkilenmiştir. Samsun ilinin kıyı ilçeleri; Yakakent, Alaçam, Bafra, Ondokuzmayıs, Atakum, İlkadım, Canik, Tekkeköy, Çarşamba ve Terme; kıyısı olmayan ilçeleri ise Asarcık, Ayvacık, Havza, Kavak, Ladik, Salıpazarı ve Vezirköprü'dür. Samsun merkez ve kıyı ilçelerindeki nüfusun %81.3 kıyıda yaşadığı görülmektedir. Bunun iki temel sebebi vardır. Birincisi, kırsaldan kent merkezlerine göç ikincisi, kıyı alanlarındaki yaşam standartının, sosyal ve ekonomik refah seviyesinin kırsala göre fazla olmasıdır (Konuk, 2015: 132-134).

Samsun’da mevcut problemlerin daha etkin ve kalıcı çözümler için Samsun Bütünleşik Kıyı Alanları Planlama Projesi (BKAPP) yönelinmiştir. Projenin amacı: *“ülkemizin kıyı bölgelerinde kentleşme, sanayileşme, turizm ve ikinci konut gelişmesi gibi nedenlerle bir dizi sorunun birikmiş olduğu, mevcut planlama uygulama sisteminin bu sorunların çözümünde yetersizlikleri bulunduğu tespitinden hareketle, yeni bir planlama anlayışının geliştirilmesine olan ihtiyaç ve gereklilikler doğrultusunda, Kıyı alanları için bütünleşik bir planlama stratejisinin geliştirilmesi ve pilot proje alanı olan Samsun Kıyı Alanları için her tür ve ölçekteki arazi kullanım planları, sektörel ve tematik planlar, projeler, uygulamalar ile katılım, izleme ve denetlemeye esas olacak stratejilerin geliştirilmesidir”* (Samsun Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi Planlaması Raporu, 2007: 1).

“proje alanı, batıda Büyükşehir Belediyesi ile Dereköy Belediye sınırı ile doğuda Yeşilirmak arasındaki 65,4 km uzunluğundaki kıyı bölgesi ile sahil şeridi ve arkasındaki bölgeleri kapsamaktadır. Bölgenin ekonomik ve stratejik önemini artıran sanayi, enerji, ulaşım gibi sektörlerdeki yatırımlar ve kentsel kıyı kullanımının doğal, ekolojik ve kentsel çevre üzerindeki olası etkileri, Samsun kıyılarının, bütünleşik yönetimi çerçevesinde ele alınmasını gerektiren gelişmeler olarak değerlendirilmektedir” (Samsun Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi Planlaması Raporu, 2007: 1).

Samsun BKAY Planı’na göre projenin amaçları:

1. Samsun kıyı alanlarının Ege Havzası’ndaki yeri ve potansiyeline dayalı ve ülkenin sürdürülebilir gelişme politikaları ile uyumlu olarak,
2. Coğrafi ve beşeri kaynak potansiyelinden optimum yararlanmaya ve kullanımına imkan verecek biçimde, sosyo-ekonomik ve kültürel gelişmeye, sektörler arası uyumu sağlamaya, koruma ve kullanma dengesini kurmaya yönelik olarak, doğal, kültürel ve çevresel değerlerin, duyarlı kıyı ve kara ekosistemlerinin, su kaynaklarının ve deniz ortamının korunmasını amaçlayarak,
3. Doğal tehlike ve afet risklerinin azaltılmasını, afete karşı önlem alınmasını sağlayıcı biçimde, kıyıya bağımlı kullanımların, öncelik ilkesi ve kıyının taşıma kapasitesi göz önünde bulundurularak, kıyılarından yararlanmada kamu yararı ve eşitlik ilkesi çerçevesinde,

4. Samsun kıyı alanlarının sürdürülebilir gelişmesine yönelik ilkesine uygun olarak kentsel kıyının kullanımı, enerji, sanayi, deniz ulaştırması, su ürünleri, turizm, rekreasyon faaliyetleri ve bunlara ilişkin yer seçimi, planlama, yapılaşma ve altyapı tesislerinin planlanması, uygulanması ve izlenmesine yönelik ilke ve stratejileri ortaya koymayı amaçlamaktadır (Samsun Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi Planlaması Raporu, 2007: 8-9).

2.4.5. Balıkesir-Çanakkale Bütünleşik Kıyı Alanı Planlaması

Sürdürülebilir kent yaşamı için, bölgenin coğrafi durumu ve ekonomik potansiyeli göz önüne alınarak Marmara, Çanakkale ve Ege denizi üzerinde gerçekleşen bu planın sahip olduğu kıyı alanı 1350 km'dir. 2017 yılında BKAY planı çerçevesinde proje çalışmaları gerçekleştirilmeye başlanmıştır (Balıkesir- Çanakkale Bütünleşik Kıyı Alanı Planı Raporu, 2017).

Balıkesir- Çanakkale Bütünleşik Kıyı Alanı Planı'na göre projenin amaçları:

1. Bölgede bulunan doğal ve kültürel değerlere sahip çıkmak ve bu alanların sürdürülebilir bir şekilde korunması ve kullanılması,
2. Hizmet alanı göz ardı edilmeden projelerin oluşturulması, ülkenin ve bölgenin kalkınmasına fayda sağlaması,
3. Kontrolsüz şehirleşmenin engellenmesi devamlı nitelikte bir çevre gelişim hizmetlerinin sunulması,
4. Ekonomik gelişmelerin katlanarak devam etmesi, sanayinin kontrol altına alınması,
5. Ekolojik dengenin korunması, değerlere sahip çıkılması ve her alanda gelişmenin sağlanması,
6. Kıyılarda deniz ekosistemini bozmayacak şekilde, kara tarafındaki kullanımları ve doğal yapının geliştirilmesini sağlamaktır. Plan çerçevesinde kıyı alanlarında öncelikli hedef kamu yararadır,
7. Göl ve akarsu kıyılarıyla, göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilecektir. Plaj ve kumsallar kullanılırken

doğal olan yapının korunması sağlanacak ve bu alanda uygulamalar gerçekleştirilecektir (Balıkesir- Çanakkale Bütünleşik Kıyı Alanı Planı Raporu, 2017: 3-4).

Balıkesir Çanakkale BKAY planı 2872 “çevre kanunu” 1380 “su ürünleri kanunu”, 3621 “kıyı kanunu” ve alakalı diğer kanun, yönetmeliklerle bu alandaki mevzuatlar ışığında işlenecektir (Balıkesir- Çanakkale Bütünleşik Kıyı Alanı Planı Raporu, 2017: 41).

2.4.6. İskenderun Körfezi (Adana-Mersin-Hatay) BKAY Planı

İskenderun körfezi Adana, Hatay, Mersin içlerine doğru sokulmuş Akdenizin önemli limanlarından. Bu bölgede de kenleşme, sanayileşme, turizm, göç gibi bir dizi problemle kıyıları karşı karşıyadır. İskenderun kıyı şeridi bu problemleri çözmek için BKAY planlamasına gitmiştir.

İskenderun BKAY Planının amacı: “Adana, Mersin, Hatay kıyılarının bölgedeki önemine dayalı devamlılığın sağlandığı politikalar uygulayarak, coğrafi ve beşeri kaynaklarından yararlanarak sosyal ekonomik gelişmeye ve sektörler arası uyumla beraber doğal, kültürel çevre kıyılarının ve su kaynaklarının korunmasıdır” (İskenderun Körfezi (Adana-Mersin-Hatay) Bütünleşik Kıyı Alanı Yönetimi Planı Raporu, 2015). Şeklindedir.

İskenderun BKAY planı, kıyıların kullanımına yönelik olarak, enerji, sanayi, balıkçılık, turizm, ekonomi, deniz ulaşımı, rekreatif faaliyetleri ve bunlarla alakalı kentleşme ve her türlü hizmet tesislerinin planlanarak uygulamaya geçirilmesi için yapılmıştır. Planlama bölgesi, Mersin’in Karaduvar Mahallesi ve Samandağ’ın Suriye sınırındaki, 385 km uzunluğundaki kıyısıdır (İskenderun körfezi açıklama raporu). BKAY planının kapsamı Mersin’de kazanlı, Adana’da Karataş, Yumurtalık, Ceyhan, Hatay’da Erzin, Dört Yol, İskenderun, Arsuz ve Samandağ bu kıyı alanlarıdır. Bu şekilde sınırlandırılmıştır. (İskenderun Körfezi (Adana-Mersin-Hatay) Bütünleşik Kıyı Alanı Yönetimi Planı Raporu, 5).

İskenderun BKAY planlama raporuna göre: İskenderun körfezi beşeri kaynaklar açısından, coğrafi konumdan ve canlı türlerinin çeşitliliği açısından oldukça zengindir.

Şehirleşme, sanayi ve turizm körfezde oldukça öneme sahiptir. Hizmet sektöründeki aksaklıklar ve kentleşmenin getirdiği sorunlarla birlikte kıyıların kirlenmesini ve ekolojik dengenin bozulmasını beraberinde getirmiştir. İskenderun körfezinin kirliliğinin ana nedeni kentleşme ve endüstriyel faaliyetler olarak belirlenmiştir. BKAY planında Ceyhan havzası önemli bölge olarak tespit edilmiş, Sehan ve Asi ırmakları onu takip etmiştir. Berdan Nehri ile Deliçay'ın birleşmesiyle havzanın doğusunu oluştururlar. Asi nehri kentleşmenin getirdiği atıklarla kirlenmektedir. Yazın sularının çekilmesiyle kuruma noktasına kadar gitmektedir. Seyhan ve Ceyhan Havzasına yönelik uygulamalar Koruma Eylem Planı çerçevesinde sürdürülmektedir. Bu havzaya evsel atıklar ulaşmatadır (İskenderun Körfezi (Adana-Mersin-Hatay) Bütünleşik Kıyı Alanı Yönetimi Planı Raporu, 20-21).

2.4.7. İzmit Körfezi (Kocaeli – Yalova) Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetim ve Planlama Projesi

İzmit Körfezi BKAY'ın yetki çerçevesi Kocaeli ve Yalova şehirleridir. Kıyı alanlarının hassas bölge olması sebebiyle, sürdürülebilir kıyı yönetimi anlayışına uygun olarak, yarınlara daha iyi yaşam bırakabilmek için kıyıyla bağlantılı özel ve kamu iş birliğiyle BKAY hazırlanmıştır.

İzmit Körfezi (Kocaeli – Yalova) BKAY Raporu'na göre planın Çerçevesi şu şekildedir: *“plan hazırlanırken sürdürülebilirlik çerçevesinde kıyının fiziki ve ekolojik durumunun yanı sıra ekonomik eğilimler, istekler, kamuya fayda sağlama, şehirleşme, kültürel özellikler, hukuksallık, vb. özelliklere göre planlamalar düzenlenmiş ve AB'nin bu yöndeki çalışmalarından destek alınmıştır”* (İzmit Körfezi (Kocaeli – Yalova) Kıyı Alanları Bütünleşik Plan Raporu, 2015, 4).

Marmara bölgesinde bulunan İzmit Körfezi, Karadeniz ve Akdeniz arasında geçiş bölgesi olmasından dolayı uluslararası deniz taşımacılık için stratejik öneme sahiptir. Deniz taşımacılığı, kentleşme, petro kimya sanayileri körfezi doğrudan kirlenmektedir. Kıyıda yapılmakta olan doldurma çalışmaları ulusal ve yerel çevre stratejileriyle uyuşmamaktadır. İzmit Körfezi BKAY projesinde kamu yararı

gözetilerek, bölgenin ekonomiye getirisi açısından ekolojik dengenin muhafazasıyla biyolojik çeşitliliği sağlayarak, çevre ve insanın ön plana alındığı, kaybolan kültürel ve doğal değerlerin yeniden kazanılması, rekreatif kullanımların desteklenmesi planlanmıştır (İzmit Körfezi (Kocaeli – Yalova) Kıyı Alanları Bütünleşik Plan Raporu, 2015: 10-11).

İzmit Körfezinde Halıder, Ereğli ve Değirmendere’de rekreatif çalışmalar yapılmaktadır. Bu alanlar halkın boş vakitlerini geçirebilecekleri alanlardır. Körfezin güneyinde sahil yapısı sayesinde plaj amaçlı ve su sporları için kullanılmaktadır. Körfez aynı zamanda transit geçiş noktasıdır. İzmit Körfezi BKAY projesinde Marmara Denizi ve bu bölgenin yapısına uygun elverişli sürdürülebilir program izlenmeli, Kamusal çıkara uygun olarak, ekolojik denge bozulmadan faydalanmalıdır. Kamu ve özel sektör iş birliğiyle hizmet sektöründe uyumlu olarak sosyal ve ekonomik destek sağlanmalıdır. Değerlerin korunması dengenin devamı için önemlidir (İzmit Körfezi (Kocaeli – Yalova) Kıyı Alanları Bütünleşik Plan Raporu, 2015: 30-31).

Doğal afetlerin azalmasına yönelik tedbirler alınırken kıyının kapasitesi göz önünde bulundurulmalıdır. Kıyıları ve denizleri kullanılırken altyapı tesisleri oluşturulmalı ve projeler bu çerçevede gerçekleştirilmelidir. Denizel ulaşım, su ürünleri, turizm faaliyetleri ve rekreasyon çalışmaları yapılırken bu alanlar bir bütün olarak ele alınmalıdır. Plan çerçevesinde, 3621 sayılı Kıyı Kanunu kapsamındaki alanlarla ilgili stratejileri ve kararları içermektedir. Planlama alanı İzmit Körfezi (Kocaeli-Yalova) kıyılarının tamamını kapsamakta olup beşeri yapıları, çevresel hususları, kıyı yapıtlarının özelliği ve kullanım yeteneği gibi ilkelere göre planlama bakımından on iki bölgeye ayrılmıştır (İzmit Körfezi (Kocaeli – Yalova) Kıyı Alanları Bütünleşik Plan Raporu, 2015: 31-32).

Bu bölgeler şunlardır:

1. Kocaeli İli, Darıca-Gebze-Çayırova alt bölgesi
2. Kocaeli İli, Dilovası alt bölgesi
3. Kocaeli İli, Hereke alt bölgesi
4. Kocaeli İli, Körfez alt bölgesi
5. Kocaeli İli, Derince alt bölgesi
6. Kocaeli İli, İzmit alt bölgesi

7. Kocaeli İli, Yeniköy-İhsaniye alt bölgesi
8. Kocaeli İli, Gölcük-Karamürsel alt bölgesi
9. Kocaeli İli, Altınova alt bölgesi 10. Kocaeli İli, Çiftlikköy alt bölgesi
11. Yalova İli, Yalova-Çınarcık ve Yakın Çevresi alt bölgesi
12. Yalova ili, Armutlu ve Yakın Çevresi alt bölgesidir.

Kıyı kullanımı, ülkemizde önemi giderek artan problemlerdendir. Kıyının tahrip edilmesindeki temel neden kıyılarımızın doğal ve jeomorfolojik özellikleri, umursamazlık, kazanç hırsı, bilinçsizlik gibi sebeplerle gözardı edilmesidir. Bu yanlışın temellendirilmesine gerekçe olarak Türkiye'ye kaynak oluşturmak, milli geliri artırmak gösterilmektedir. (Erol, 1997: 93-127).

Kıyı politikası ülkeler için aşırı derecede önemlidir. Sadece bir bölgenin değil bütünü ele alınması gerekmektedir. Kıyı alanında bir şey yapmadan önce sorunu yerinde tespit edilip alanın sorunması gerekmez. Bir sonraki aşama çevrenin korunmasıdır. İzmit Körfezi'nde yarınlar için doğal miras olarak bırakılabilmesi için kamu ve özel sektörün birlikte hareket etmesi olmazsa olmazlardandır.

2.5. Türkiye Kıyı Alanları Yönetim Politikası ve Sorunları

Kıyı kullanımının önemi Türkiye'de gün geçtikçe daha fazla artmakta ve kıyı sorunları gündeme gelmekte ve durumla ilgili kıyı politikaları izlenmektedir. Bu bağlamda şu sorunlar meydana gelmektedir:

- Ekonomik katkıda bulunması göz önüne alınarak kıyılarımızın doğal ve jeomorfolojik özelliklerinin bozulması,
- Kıyılarda, kumsallarda yeşil alanların tahrip edilmesi tesislerin kurulması,
- Kıyılarla ilişkili ayrıntılı bir politikanın bulunmaması,
- Türkiye kalkınma hedeflerinde kıyılarla ilgili planların çok az olması veya hiç yer almaması,
- Bütünleşik kıyılarla ilgili hazırlanmış bölgesel planların birbirinin aynısı olması ve bütünlük oluşturulmaması.

- Yüksek bütçeli işleri girilmesi ve bu aşamada ekonomik bir finansmanın yapılmaması ve projelerin planlarda kalması,
- Kıyılara yönelik envanter çalışmasının yapılmaması.
- Kıyı yapısını bozan usulsüz eylemlerin gerçekleştirilmesi,
- Net bir politika ve yasal bir mevzuatın bulunmaması,
- Kıyı turizm için teşvik faaliyetleri yapılırken kıyıların tahrip edilmesi ve düzenlemelerin yapılamaması,
- Kıyılarla ilgili yetkilerin kimde olduğuna dair net bir çalışma yapılmaması, bürokraside kargaşaların oluşması,
- Yerel halkın sürece dahil edilmemesi, halkın çalışma konusunda bilinçlendirilmemesi,
- Düzenli kıyı denetiminin yapılmaması, yapılan denetim konusunda eksiklikler bulunması.
- Yapılan eylemlerde gerekli önlemlerin alınmaması,
- Kurum ve kuruluşlar arasında bütünleşmiş bir koordinasyon çalışmasının bulunmaması,

Ülkemizin, 1960 yılından sonra en önemli sorunlarından biri kıyılardır. Kıyıların halkın ortak kullanım alanı olması sürekli gündeme gelmiştir. Kamusal çıkarın benimsenmesiyle, kıyıların turizme kazandırılacak ve ekonomik katkısı artacaktır. Kıyılardaki işletmelerin çok yüksek fiyata satıldığı bilinmektedir. İnsanların kıyıda tatil yapma arzusuyla açılan mekânlar kıyiyı cazibe haline getirmiş ve nüfus yoğunluğu artmıştır. Fiyatlardaki yükseliş halka yüklenmiştir (Pala, 1975: 3-4).

Ülkemizde kıyılar halkın kullanımına açık olmasına rağmen yeterli yasal düzenlemenin eksikliğinden ve var olan yargı kurallarının yerine getirilmemesinden kaynaklı olarak dengesizlikler ve aksaklıklar ortaya çıkmıştır. Bu boşluk sebebiyle kamu ve özel kuruluşlar tarafından kıyı alanları işgal edilmiştir. Herkesin eşit kullanım alanı olan kıyılar için hiçbir zümreye ayrıcalık gösterilmemelidir. Diğer yandan kıyılardaki arazi fiyatının yükselmesi turizm ve bilimsel hedeflerimize ulaşmamızı engellemektedir. Kıyılarda erken zamanda hukuksal düzenleme yapılarak sorunlar giderilebilir (Pala, 1995: 4).

Gelecek çağlarda iklim değışikliğinin sonucu olarak deniz seviyesininin ortalama 1 metre yükseleceği tahmin edilmektedir. Türkiye'nin kıyı bölgelerinde tarım alanı ve nüfus yoğunluğu oldukça fazladır. Şehir, kasaba, kara yolları kıyı boyunca uzanmaktadır (Erol, 1997: 118-119).

Erol (1997), bu bölgeler gelecekte deniz yükselmelerinden dolayı tehdit altındadır ve henüz bu alanlarla ilgili koruma planı ve programı oluşturulmamıştır ifadesini kullanmıştır.

Erol (1997), kıyılarla ilgili alınabilecek önlemleri; geri çekilme, olaya uyum sağlama, mevcut yapı ve tesisleri koruma şeklinde sıralamıştır:

1- Geri çekilme (retreat), ilerleyen kıyı çizgisine karşı bir koruma önlemi almayıp, masraf yapmadan düzenli bir şekilde geri çekilme olayıdır. Bu durum mevcut gereksinimleri karşılayacak alan bulunduğu taktirde mümkündür.

2- Uyum sağlama, deniz yükselmesi ve ilerlemesi karşısında mevcut bazı yapılan yükseltmek, eklemeler yapmak suretiyle bazı önlemler almaktır. Dalga kıranlan yükseltmek, hafif binaları kazıklar üzerine almak, tarım alanlarını balık havuzlara çevirmek, tuza veya yüksek taban suyuna uyumlu tarım bitkileri yetiştirmek suretiyle sınırlı ölçüde mümkündür.

3- Koruma, değıştirilemeyecek ve taşınamayacak yapı ve tesislerin duvar, set ve benzeri sağlam yapılarla korunmasıdır. Son yıllarda bunlara kumsalları genişletmek (beach nourishment), kum ve toprak setler yapıp ağaçlandırmak şeklinde daha ucuz ve esnek yöntemler de eklenmiştir.

Bu sorunları aşılması, kıyı alanlarının korunması ve kıyıların sürdürülebilirlik özelliğini kazabilmesi için BKAY bir çözüm önerisi olabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. GİRESUN ÖRNEĞİNDE BÜTÜNLEŞİK KIYI YÖNETİMİ: BİR ALAN ARAŞTIRMASI

Gerçekleştirilen bu çalışmada BKAY kavramı tarihsel süreç içerisinde dünyadaki ve Türkiye'deki karşılığı ile literatür çalışması ile incelenmiştir. Böylece BKAY kavramının dayanakları, öne çıkarılmıştır. Giresun şehri, Karadeniz Bölgesi'nde yer alır. Çalışmamızın önceki bölümlerde örnek verdiğimiz diğer şehirlerde olduğu gibi kıyı kullanımını sorunlarıyla karşılaşmaktayız. Düzensiz ve dengesiz kentleşme, kıyı dolguları, sanayi ve çöp atıkları kıyıya zarar vermektedir. Giresun kıyılarını etkileyen etmenler bir bütün olarak ele alınmış ve kıyı alanları kamu yönetimi açısından incelenmiştir.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın temel amacı, Giresun Merkez İlçe kıyılarının BKAY çerçevesinde incelenmesidir. Bu kapsamda kıyıların mevcut kullanım durumu tespit edilmeye çalışılmakta BKAY bağlamında öneriler geliştirilmektedir. Diğer bir ifadeyle araştırmanın amacı modern kullanımı ile BKAY adını alan, pratik ve teorik olarak gündemde bulunan, kamusal alana yansıyan kıyı alanlarının düzenlenmesine yönelik konuların Giresun Merkez İlçesi özelinde incelenmesidir. Ortaya çıkan BKAY kavramının beklentilerine Giresun Merkez İlçe kıyılarının cevap verip veremediği, bu uygulama karşısında ilin potansiyelinin belirlenmesi ve bunların ortaya koyulması, araştırmanın önemini ortaya çıkarmaktadır.

3.2. Araştırmanın Kapsamı

Araştırmanın kapsamı Giresun Merkez İlçe kıyıları oluşturmaktadır. Giresun, Doğu Karadeniz şehirlerinden biri olan sahil kentidir. Yerleşim alanı yetersiz olduğundan şehrin yerleşimi doldurma ve kurutma çalışmaları ile genişletilmiştir. Giresun ilinin doğu bölgesinde komşu şehri Trabzon ve Gümüşhane, batı bölgesinde Ordu şehri, güney bölgesinde Erzincan şehri bulunmaktadır. Giresun'un yüzölçümü ise 6934 km²'dir. Giresun il merkezinin batısında Batlama deresi, doğusunda Aksu deresi denizle birleşmektedir. Doğu Karadeniz'deki tek ada "Giresun Adası"dır. Şehri kaplayan dağlar ve dik yamaçlar bölgede geniş çerçevede bulunmaktadır. Bu dağlar kıyından 50-60 km mesafede denizle aynı çizgide bulunmaktadır. Kıyı bölgesi 122 km uzunluğa sahiptir. Birçok kumsala ve dik yamaçlardan oluşmuş falezlere ev sahipliği yapmaktadır bunun yanı sıra dar bir hinterlanda sahiptir. Kıyıya yakın alanlarda denizin derinliği 200 metre ile 1000 metreyi bulmaktadır (<http://www.giresun.gov.tr/cografya,106.09.2019>).

Fotoğraf 1: Eski Giresun Fotoğrafı- Kokar Plajı, Şuanki Kale Mahallesi ve Atatürk Meydanının Bulunduğu Alan

Kaynak 1: (<https://giresunblog.com/eski-giresun-fotograflari/>, 19.07.2019)

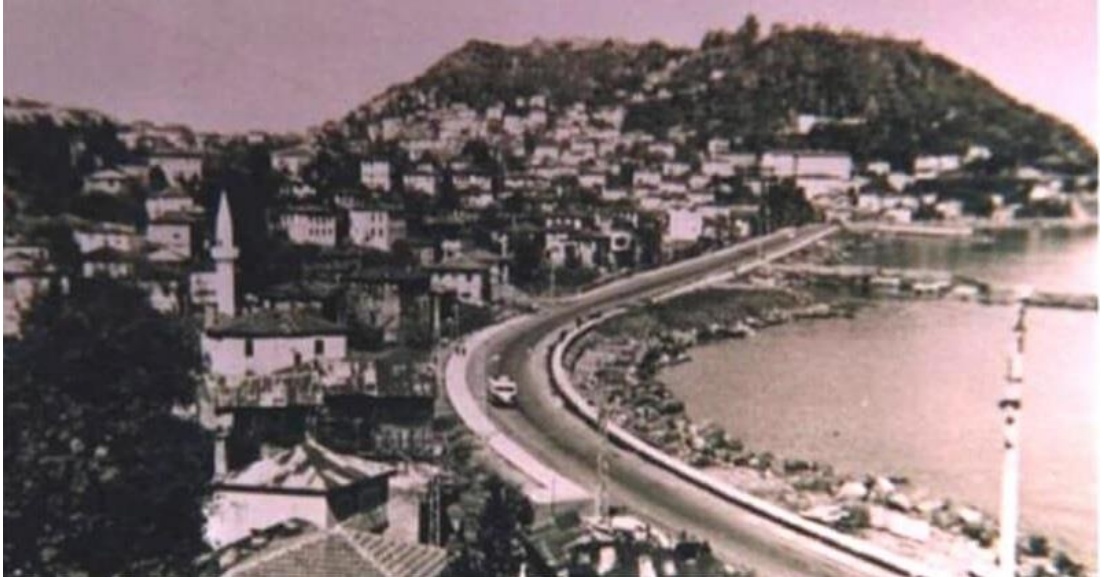
Kaynak 2: (<https://giresunblog.com/eski-giresun-fotograflari/>, 19.07.2019)

Giresun'un dağlık yapısından dolayı doldurma çalışmalarının yapılmadı dönemi yansıtan bu fotoğraflarda yerleşim yerlerinin kıyı bölgesinde kumsallara kadar uzandığı görülmektedir. Bu yıllar doğal yapının bozulmadığı, fiziksel çevrenin tahriplere maruz kalmadığı ve kumsaldan meydana gelen bir kıyı şeridinin olduğu dönemdir (bkz: Fotoğraf 1).

Giresun, kentler arası ulaşımı kara ve deniz yolu ile sağlayan bir kenttir. Ancak bölgenin oldukça engebeli olması yakın zamana kadar kara ve demir yolu ulaşımını engellemiştir. Bu nedenle, 1950'li yıllarda sahil karayolunun bugünki işlerliğinin bulunmadığı dönemde tüm Doğu Karadeniz kıyı kuşağındaki yerleşmelerin dış dünyaya açılması deniz yolu ulaşımı ile mümkün olmuştur. Kentin i kesimleri ile bağlantıyı sağlayan karayolları Giresun kıyı kenti için önemli çalışmalar arasındadır. Bu gelişmelerle Giresun genel ölçülerin dışına çıkararak farklı boyutlar kazanmıştır (Bekdemir ve Elmacı, 2018: 403-405).

Günümüzde sahil yolu sekiz şeritli olup büyük bir alan doldurmuştur. Fiziksel evre unsurlarının kıyı bölgesinde etkisini göstermeye başladığına dair izlerin bulunduğu bir fotoğraf aşağıda verilmiştir. Yapılan dolgu çalışmalarıyla Giresun Limanı ve Otopark yapılmıştır.

Fotoğraf 2: 1970'li Yıllar Giresun Sahil Yolu

Kaynak: (<https://giresunblog.com/eski-giresun-fotoğraflari/>, 19.07.2019).

Ana ulaşım hattı sahil yolu olup, ilin batısında Ordu, doğusunda Trabzon ile bağlantısı bulunmaktadır. Giresun'nun doğusu ve batısı sahillerin kilometrelerce uzanmasıyla oluşan tabii plajlar halindedir.

Karadeniz sahil kenti olmasına rağmen deniz taşımacılığında yol alamamıştır. Bu durumun ortadan kalması için Giresun İli Master Planı'na şu şekilde yansımıştır. *“karadeniz limanları arasında yolcu taşımacılığı yapılmamaktadır. Sadece Trabzon limanına yabancı bandıralı gemilerle yolcu taşımacılığı yapılmaktadır. Giresun Limanı, yolcu ve yük taşınmasında gücünü elinde bulundurmasına rağmen; yolcu taşımacılığı yapılmayan limanda yalnız yük taşımacılığı yapılmaktadır. Bulancak İskelesi de kabotaj yükleme-boşaltmaya müsaittir. Tirebolu Limanı LPG gaz dolun tesislerine, Espiye limanı sıvı akaryakıt tesislerine sahiptir. Giresun-Bulancak Pazarsuyu Balıkçı Barınağı, Tirebolu Limanı, Görele ve Ordu-Yalıköy Balıkçı Barınağı yatlar tarafından kullanılmaya elverişlidir. Yat turizmini geliştirmek amacıyla 2009'da başlayıp, iki yıl içinde tamamlanacak bir projeye Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından planlama bölgesi içinde yer alan Fatsa, Efirli, Görele, Trabzon, Of, Rize ve Fındıklı balıkçı barınaklarının yat limanı haline getirilmesi planlanmaktadır”* (Giresun İli Turizm Master Planı, 2016-2019: 52).

Giresun deniz suyu yüzmeye uygun bulunmasına rağmen mavi bayraklı plajı bulunmamaktadır. *“sık vadilerin bulunduğu şehir, birçok akarsuya sahiptir. Giresun ilinde kıyı kesimde toplan 21 tane plaj mevkisi bulunmaktadır. 127 adet numune deniz suyunun incelemeye alınmasından sonra bu alanların yüzmeye uygun olduğu görülmüştür. Deniz balık çiftliği alanı ve mavi bayraklı plaj Giresun ilinde yer almamaktadır. Üst Seviye kategorisinde belirlenen Opet Petrolcülük A.Ş. Giresun Terminaline ait Petrol Ürünleri Depolama Tesisi, Boru Hattı ve Şamandıra Sistemi Tesisi ile Karadeniz Depolama ve Deniz Terminali Tic. A.Ş. ait LPG Depolama Tesisi, Boru Hattı ve Şamandıra Sistemi Tesisi: Kıyı Tesisi Risk Değerlendirilmesi ve Acil Müdahale Planları 03/02/2009 tarih ve 1214 sayılı Kıyı Tesisi Risk Değerlendirilmesi ve Acil Müdahale Planı Onay Genelgesine istinaden Bakanlık tarafından onaylanmıştır”* (Giresun İli Çevre Durum Raporu, 2016: 61).

Ülkemiz kıyılarındaki aşırı nüfus yoğunluğundaki artış kaçınılmaz olmuş bu sebeple kıyılar yeterince korunamamıştır. Giresun, bu haliyle bir kıyı kentidir. Günümüzde kıyılarından minimal oranda faydalanabilmektedir. Giresun kıyılarında

Karadeniz sahil yolu çalışmaları sebebiyle dolgu çalışmaları doğal yapıyı buyk oranda bozulmuş ve sosyal projeler hesap edilmeden oluşturulmuştur. Őehirlerarası yol çalışması ile halkın kullanımına açık yoğun trafik hacmine sahip olmuş, bu yol ile deniz arasında sıkışmış dar bir sosyal kullanım alanı (kaldırım) Giresun kıyılarında meydana gelmiştir. Ticari işletme kurulmasına imkân tanımayan bu kıyı yapısında, son zamanlarda dar kapsamlı da olsa bireysel ticari işletmeler kurulmuştur.

Giresun kıyılarının diğer önemli problemi ise sahillerden kum, çakıl, taş vb. alınmasıyla birlikte balık ve diğer canlıların yuvalarının bozulmasıdır. Kıyıda alınan kum ve çakıl genellikle sığ yerlerden alınmakta, sığ yerlerde yavru balıkların yaşam alanı özelliğini taşımaktadır. İlgili yönetimler kum ve çakıl almayı sahil temizlik başlığı altında yapılabilmektedir. Halbuki; 3621 Kıyı Kanununun 6. maddesinde kıyıda herkesin eşit bir şekilde yararlanması ve serbestlik ilkesi benimsenmektedir. Bu alanlarda yapılabilecek duvar, hendek, kazık vb. yapıların oluşturulması, kazı yapılması ve kum, çakıl alınması ve kıyıları kirletecek çöp ve molozların bu alanlara atılması yasaktır.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmamızda  yöntem kullanılmıştır. Birincisi literatür taraması (kitap, makale, rapor, mahkeme kararları, vb.)'dir. İkinci yöntem olarak nitel araştırmanın en yaygın veri toplama hali olan gözlem tekniği kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 169). Bu teknik çalışmamızda yer alan fotoğraflarla somutlaştırılmıştır. nc yöntem olarak da ilgili taraflar arasında yarı yapılandırılmış mülakat gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda Giresun Belediyesi, İl zel İdaresi, Milli Emlak Müdürlüğü ve teşebbüs sahiplerinin yöneticileriyle mülakatlar yapılmıştır. Mülakatlar ve elde edilen belgeler ile kıyılardan beklentiler, kurumların ve kişilerin kıyı algısı, kıyıların hizmet içeriği, kıyıya karşı tutum ve tavır, kıyıların beklenen Şekilde korunup korunamadığı ve BKAY Giresun'da ne derece uygulanabileceğini belirlenmeye çalışılmıştır.

Adı geçen işletmeler seçilirken işletmelerin Giresun Merkez İlçesi sahilinde olması dikkate alınmıştır. Diğer taraftan devletin hüküm ve tasarrufu altındaki

arazilerin satışı, kiralaması, irtifak hakkı gibi tasarruf hakları mevzuat yönünden Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ana hizmet birimi olan Milli Emlak Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Giresun kıyıları devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğu için Giresun Milli Emlak Müdürlüğüyle mülakat yapılmıştır. Kıyıların en büyük dayanağı 3621 sayılı Kıyı Kanun'un 5. Maddesinde "Kıyıların kontrolü belediye ve mücavir sınırları içinde belediyeye, dışındaysa valiliklerce yürütülür." İfadesine yer verilmektedir Valilik bu görevinin önemli kısmını Giresun İl özel idaresi aracılığıyla yerine getirmektedir. Bu sebeple örnek kurumlar arasında Giresun İl Özel idaresi seçilmiştir. Kıyıların mücavir alanı içinde olduğu için Giresun Belediyesi Çevre ve İmar Müdürlüğü yöneticisiyle mülakat gerçekleştirilmiştir. Giresun İl Özel İdaresi, Giresun Belediyesi ve Giresun Milli Emlak Müdürlüğüyle Giresun BKAY konusu literatürde ilk kez ele alınıp, mülakatlar yapılmıştır. İşletmelerle mülakat yapılmasının amacı kıyı alanlarını işgal edilmesinin ve işgallerin uzun sürmesinin ana nedenleri ortaya çıkarılmaktadır. Görüşme yapılan kişilerin uygun bulduğunda ses kayıt cihazı kullanılmış, uygun bulmadığında ise not alınmıştır. Tablo 4 de mülakatlarla ilgili detaylar verilmektedir.

Tablo 4: Kurumlara ve Müteşebbislere yöneltilen sorular

Kurumlara ve Müteşebbis	Yöneltilen sorular
Giresun Belediyesi	<ul style="list-style-type: none"> • Giresun Belediyesinin kıyı alanındaki çalışmaları nelerdir? • Gerçekleştirilen projelerin (Cumhuriyet Parkı, Belediye Plajının) çıkış noktaları nelerdir? Neden bu projeler yapılmıştır? • Giresun kıyılarında bulunan Gençlik Merkezi, 15 Temmuz Milli İrade Parkı ve Botanik Bahçesi belediye sınırlarında olmasına rağmen bu alanlar neden Giresun İl Özel İdaresi tarafından yapılmıştır? • Giresun Belediyesinin yetkisi altında atıl durumda olan kıyı alanı bulunmakta mıdır? Eğer varsa geleceğe yönelik bir planlama var mıdır? • Milli Emlak ve diğer kurumlardan gelen, kıyıda bulunan kanuna aykırı yapılar ortalama ne kadar sürede belediye tarafından yıkılmaktadır? • Son dönemlerde sahil kesiminde yeni açılan büfeler için yapı kullanım izni verildi mi? (Teyyareüzü Cancan Büfe gibi) Yapı kullanım izni olmadan işletmelere su temini nasıl yapıyor?

	<ul style="list-style-type: none"> • Teyyaredüzü Mahallesi kıyı işletmesi Ağsak Durağı ve yanında bulunan çay ocağı kanuna uygun bir şekilde yıkılmıştır. Diğer yandan da bu işletmeler 2 yıl boyunca hizmet vermiş ticari faaliyet sürdürmüştür. Diğer işletmelere kötü örnek olup bu izlenimi ortadan kaldırmak için ayrıca bir çaba harcanmış mıdır? • Giresun Merkezde valiliğin önünde 15 Temmuz Şehitleri için ağaçlandırılan alanın tahsisi kimdedir. Bu alan için bir çalışma yapılacak mıdır? • Giresun Belediyesi'nin geleceğe dönük projesi nelerdir?
İl Özel İdaresi	<ul style="list-style-type: none"> • Giresun Belediyesinin kıyı alanındaki çalışmaları nelerdir? • Giresun İl Özel İdaresi'nin kıyı alanındaki çalışmaları nelerdir? • Gerçekleştirilen projelerin (Gençlik Merkezleri gibi) çıkış noktası nelerdir? Neden bu projeler yapılmıştır? Giresun kıyılarında bulunan Gençlik Merkezi, 15 Temmuz Milli İrade parkı ve Botanik Bahçesi belediye sınırlarında olmasına rağmen neden bu alanlar Giresun İl Özel İdaresi tarafından yapılmıştır? • Giresun İl Özel İdaresi yetkisi altında atıl durumda olan kıyı alanı bulunmakta mıdır? Varsa eğer geleceğe yönelik bir planlama var mı? • Fındık büfelerin çıkış noktası nedir, hangi amaçlarla gerçekleştirilmiştir ve amacına ulaşmış mıdır? Bu büfelerin geleceğine yönelik bir çalışma var mıdır?
Milli Emlak Müdürlüğü	<ul style="list-style-type: none"> • Giresun İl Milli Emlak Müdürlüğü kıyıdaki tahsisi kimlere yapar, tahsiste öncelik sırası var mıdır? • Giresun İl Milli Emlak Müdürlüğü'nün kestiği ecrimisiller kira bedeli olarak anlaşılmaktadır. Bu durumun anlaşılmasındaki sebep nedir? • Giresun İl Milli Emlak Müdürlüğü kıyıdaki işgalleri hangi aralıklarla tespit etmektedir? Giresun İl Milli Emlak Müdürlüğü ecrimisilleri neden yıllık olarak kesmektedir? • Giresun İl Milli Emlak Müdürlüğü'nün işgaliye olarak kestiği ecrimisiller birden fazla yıl tekrarlanması halinde işgal yapılarının yıkılması, kaldırılması için ayrıca çabası var mıdır?
	<ul style="list-style-type: none"> • Plajda bulunan işletmeniz hangi tarihten itibaren hizmet vermektedir? Bu işletmenin yıkılmasını engelleyen şey nedir? • Sizi buradan kaldırmak için herhangi bir kamu idaresi güç kullandı mı? • Her yıl düzenli olarak ecrimisil cezası kesiliyor mu?

Müteşebbisler	<ul style="list-style-type: none"> • İmar barışı için başvuru yaptınız mı? İşletmenizin geleceği hakkında ne düşünüyorsunuz? • Yıkılan işletmesiniz tam neredeydi? • Hangi tarihte işletmenizi kurdunuz, sizin işletmeniz yıkılırken kıyıdaki diğer işletmeler faaliyetine devam ettiler mi? • Giresun kıyı şeridinde bulunan işletmeler hakkında bilginiz var mı, bu işletmelerin olması hakkında bilginiz var mı? Kıyıda işletme açma fikrinizin oluşmasında etkili oldu mu?
---------------	--

3.4. Araştırmanın Bulguları

3.4.1. Belgelerden Elde Edilen Bulgular

Giresun'da kıyılarla ilgili bu zamana kadar net bir planlama yapılamamıştır. Giresun kıyıları; Ordu-Trabzon-Rize-Giresun-Gümüşhane-Artvin planlama bölgesi 1/100.000 Çevre Düzeni Planı'nın açıklama raporunda genel olarak kıyı bölgeleriyle ilgili açıklamalara yer verilmektedir.

Giresun 1/100.000 Çevre Düzeni Planı'na göre kıyılar şu şekilde ele alınmaktadır:

- Mevcut Karadeniz sahil yolunun, sahil boyunca kıyı morfolojisine verebileceği muhtemel hasarın yanısıra, özellikle yerleşim merkezlerinde yaşayanların denizle olan bağlantısını koparması ve genel olarak onarım maliyetlerinin çok yüksek olması nedeniyle alternatif ulaşım aksları ve yöntemleri zaman içerisinde üretilmeli ve değerlendirilmelidir.

- Sit alanları, milli parklar, özel çevre koruma alanları tabiat koruma alanları, tabiat parkları, yaban hayatı koruma alanları, Ramsar alanları, su havzaları, kıyı alanları gibi alanlar tespit edilmiş ve mutlak koruma altına alınmıştır.

- Kıyı alanlarının gelişi güzel kullanımını önlemek ve sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla ivedilikle yerleşme alanlarının bulunduğu kıyılarda olmak üzere,

kıyı alanlarında kıyı kenar çizgisi tespiti yapılmayan yerlerin kıyı kenar çizgisi tespit edilecektir.

- Karadeniz sahil otoyolu ve başka diğer etmenlerden dolayı tahribat görmüş kıyı alanlarında suni beslemeli plajların oluşturulması ve dolgu alanlarında rekreatif amaçlı kullanım geliştirilmesi gereklidir.

- Plan kapsamında kıyı şeridi boyunca ekolojik açıdan nitelikli ve görelî olarak korunmuş alanlar “Özel Kıyı Koruma Alanları” olarak tespit edilmiştir.

- Giresun Merkez İlçe-Bulancak-Piraziz-Keşap sahil kesimi ekonomik gelişme, yerleşebilirlik ve erişebilirlik kriterleri ölçütünde planlama alt bölgesi olarak belirlenmiştir. 3 ilçenin sahil kesimini kapsayan bu planlama alt bölgesinin yaklaşık alanı 12.080 hektar olup mevcut nüfusu 225.000 iken, 15 yıllık projeksiyon nüfusu yaklaşık 300.000 kişidir. Bu kesimde de planın gösterdiği alanlarda detaylı analiz yapıldıktan sonra 1/25.000 ölçekli bütüncül çevre düzeni planı yapılacaktır. Karadeniz Bölgesi'nde yayla, kıyı, kültür ve sağlık turizmi ana temaları çerçevesinde yeni bir turizm gelişim senaryosuna yönelik uygulamalar yapılacaktır (T.C. Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı, Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, Ordu-Trabzon-Rize-Giresun-Gümüşhane-Artvin Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Plan Açıklama Raporu: 27, 51).

Giresun'nun içinde bulunduğu 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Plan'ına göre kıyıların ulusal ve uluslararası önemi arttırılmaya çalışılırken çevre planının içinde kıyıların korunması da amaçlanmıştır. Sürdürülebilir bir çalışmanın amaçlandığı çevre düzeni planı ile ekolojik denge ve doğal kaynaklar koruma altına alınmaya çalışılmıştır.

“Kentın 1964'te yapılan imar planı ile sahil karayolu kesinlik kazanmıştır. Daha önceden kentın içinden geçen karayolunun sahilden geçmesi ile kıyı boyunca çizgisel bir gelişme olmuş, çok katlı binalarla yerleşim alanları sahile kaymaya başlamıştır” (Bekdemir ve Elmacı, 2008: 401). *“ulaşım ağı, geçmişte ve günümüzde kültürel ve kültürlerarası iletişim sağlayan yer farklılıklarının önüne geçilmesi için en önemli araçlardan birisidir. 1987 yılında ihaleye alınan Karadeniz sahil yolu bu anlamda önemli bir kavşak noktasıdır ve 2007 yılında ulaşımına açılmıştır”* (<https://www.cnnturk.com/2007/turkiye/04/07/karadeniz.sahil.yolu.resmen.acildi/328523.0/index.htm>, 121.04.2019). Bulunduğu alanda arz ve talep unsurlarını gözden

geçirip yeniden düzenlemeye geçilmesi ve nüfussal aksiyonda kente büyük katkıları olmuştur. Ulaşım ağı ile bölgede gelişmeler çok yönlü bir şekilde ele alınan bir husustur.

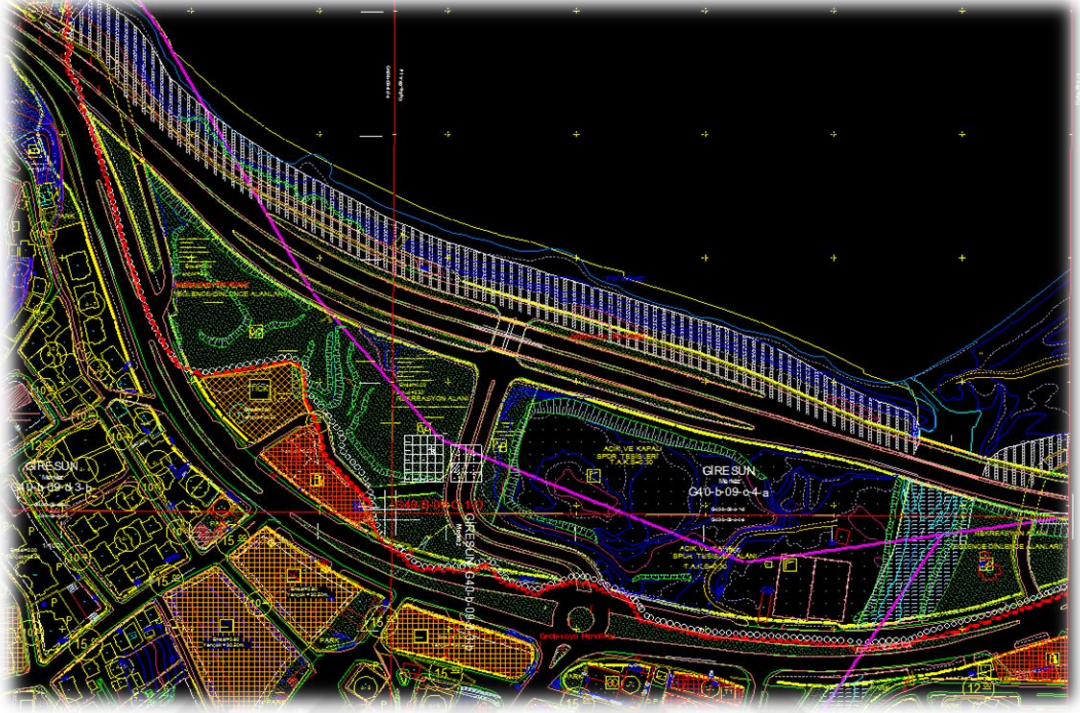
Giresun sahil yolu kıyı ve dağ yamaçlarının arasında dar bir alana sahip olduğu için dolgu çalışmalarına gerek duyulmuştur. Çalışmalar yapılırken doğanın dengesini bozulmuş, birçok doğal plaj ve alanlar tahrip edilmiş, arsa fiyatlarında artışlar meydana getirmiş, çarpık bir kentleşmeye neden olmuştur. Fakat çalışmalar ulaşım sorununu çözmüştür.

Giresun sahil yolu 2+2 (duble) şekilde kıyı kesimden dolgu çalışması ile elde edilmiş alandır. Özellikle il ve ilçelerin girişlerinde ve çıkışlarında arttırılmış köprüviyadükler bulunmaktadır. Bu hal karayolu ile şehir merkezleri arasında ulaşım ağını engellemiştir. Birçok alanda tersten ve yan yollardan ulaşım düzenlenemediğinden gelişigüzel bir şekilde her alan yol için kullanılabilme durumuna gelmiştir. Bu durum yollarda kat edilecek mesafenin uzamasına sebep olmuştur (Yılmaz, 2008: 149-159).

Kıyı dolgu çalışmaları ile elde edilen sahil yolu yaylar için şehirle bağlantıyı sağlayacak alt ve üst geçitlerin ihtiyacını da doğurmuştur. Şehir içi ve şehirler arası bir yol niteliği taşıyan sahil şeridi, kıyıda yapılan rekreasyon çalışmaları ile yol boyu bariyerlere gereksinim duymuştur.

Bir çok sektörün gelişmesinde etkili bir yere sahip olan ulaşım geçmişten günümüze kentlerin gelişimi açısından bölgeye en büyük gücü sağlamaktadır. Giresun'da ulaşımın sağlanabilmesinin tek yolu deniz dolgu çalışması olmuştur. Bu çalışma Giresun'a transit yolu özelliği kazandırmış ve Giresun'da turizmin gelişmesinde önemli bir etken olmuştur.

Doğu Karadeniz Sahil Yolu Projesi kapsamında gerçekleşen düzenlemeler Giresun ili sınırları içinde de varlığını göstermiştir. Fakat bu proje ile gerçekleştirilen yol çalışmaları sonucunda yükseltilmiş yol, yerleşim birimlerinde gerçekleşen yağışların denize ulaşmasını engellemiş ve bu durum beraberinde doğal afetleri meydana getirmiştir. Giresun şehir merkezinde meydana gelen yol yapım çalışmaları sırasında kıyı alanlarını korunma çalışmaları yetersiz kalmıştır. Tüm bunlara rağmen Giresun kıyılarında ulaşım bağlantısı için otoyollar önemlidir. Kıyı koruma yapılarının gerçekleştirilmesi ile bu alanda meydana gelebilecek zararlar en aza indirilmiş olacaktır.

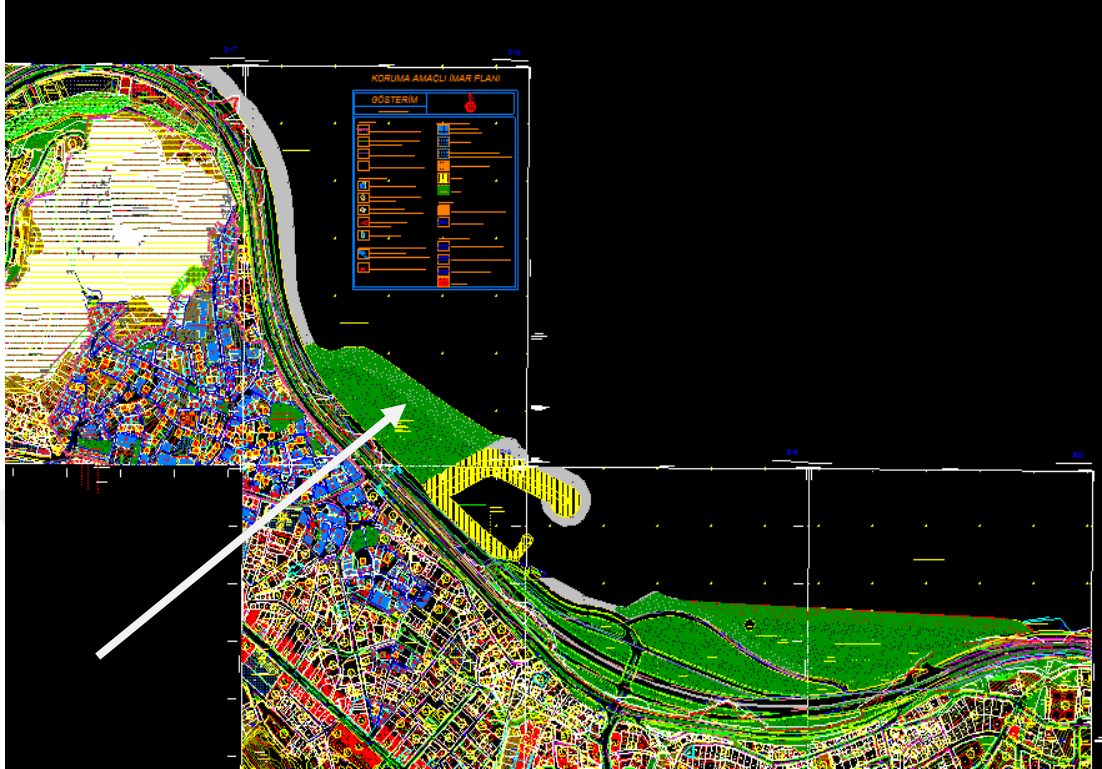
Fotoğraf 3: Giresun Aksu Sahil Şeridi Planı

Kaynak: Giresun Belediyesi.

Fotoğraf 4: 1998 Yılı Giresun Aksu Sahil Şeridi Planı

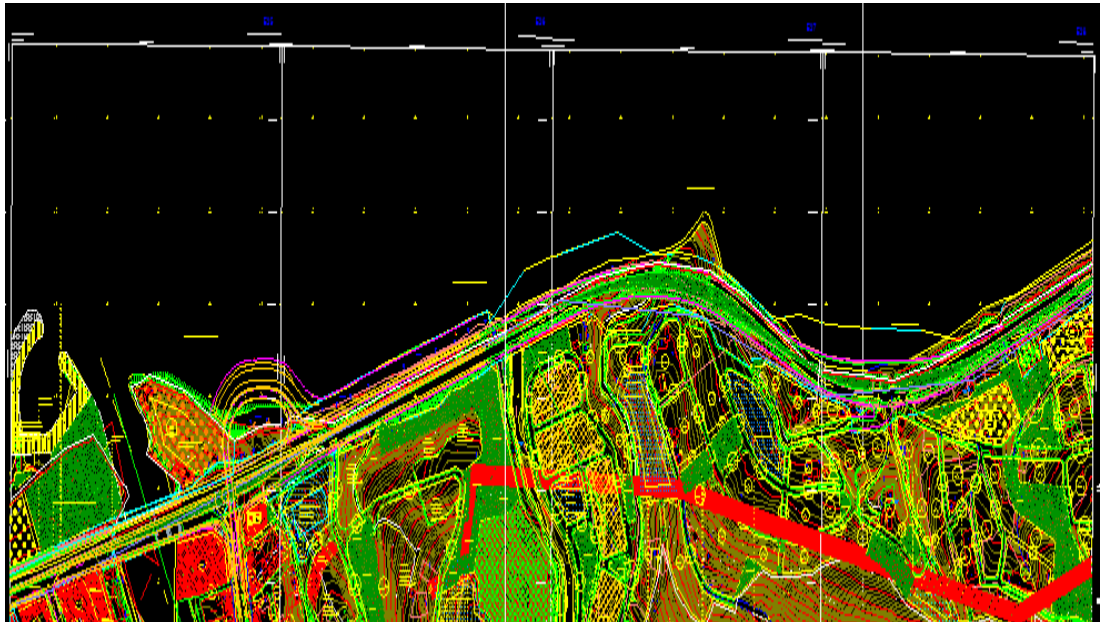
Kaynak: Giresun Belediyesi.

Fotoğraf 5: 2008 Yılı Giresun Çöp Atık Toplanma Alanı Planı

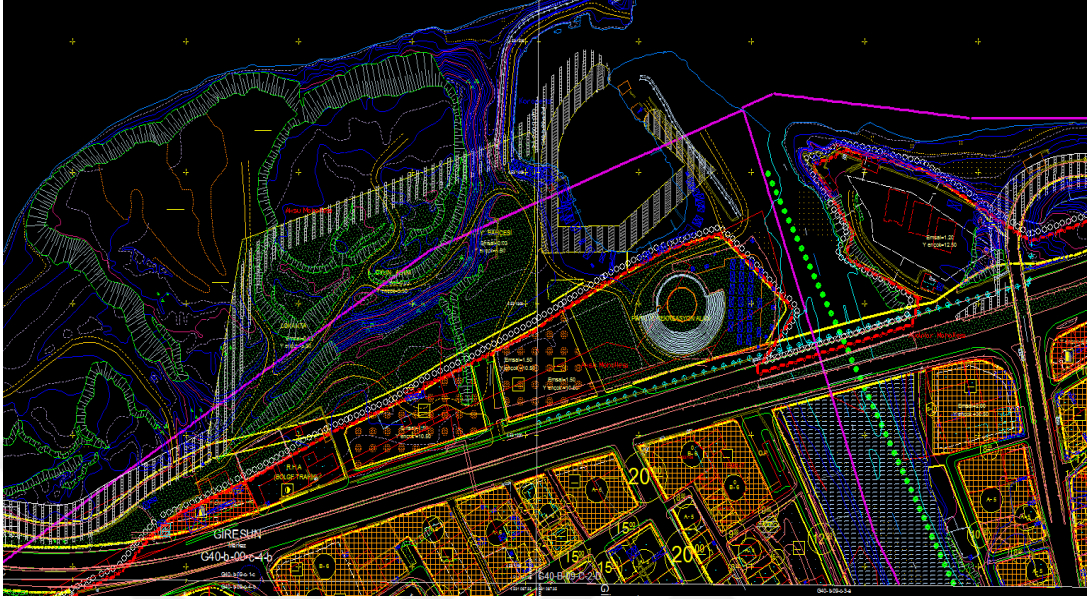
Kaynak: Giresun Belediyesi.

Fotoğraf 6: 2008 Yılı Giresun Aydınlar-Torburnu Kıyı Şeridi Planı

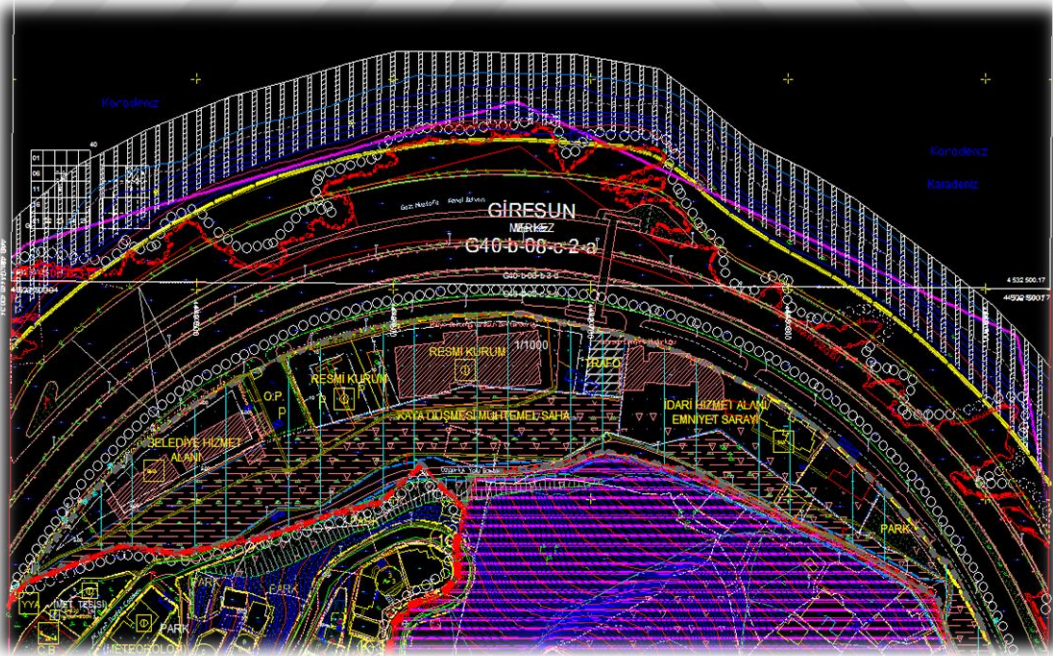
Kaynak: Giresun Belediyesi.

Fotoğraf 7: Bölge Trafik Rekreasyon alanı Torburnu Planı

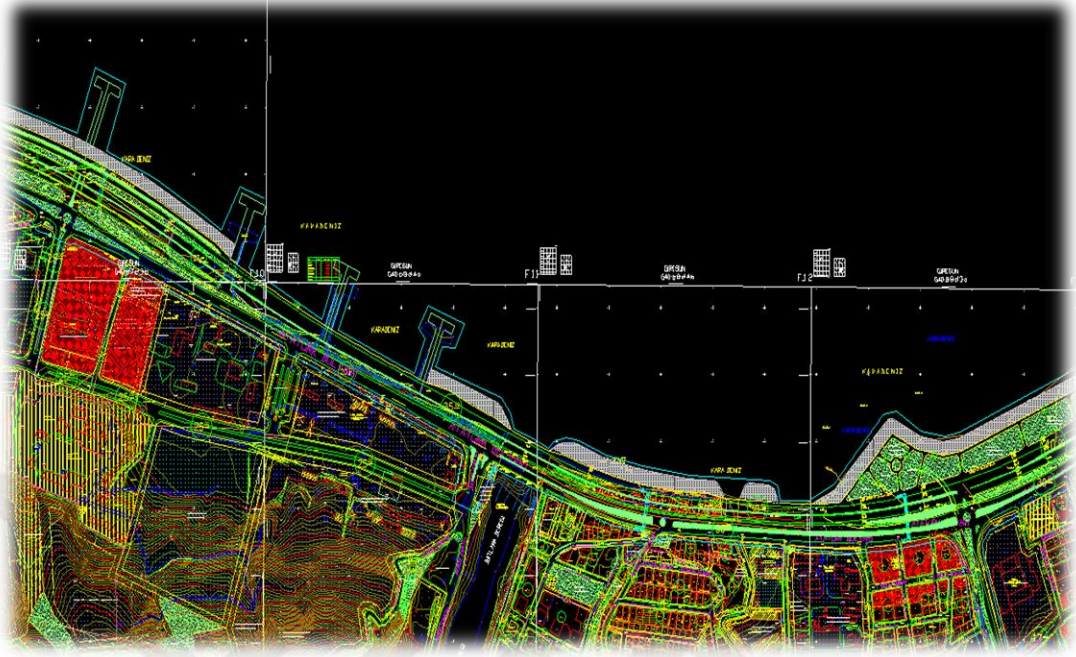

Kaynak: Giresun Belediyesi.

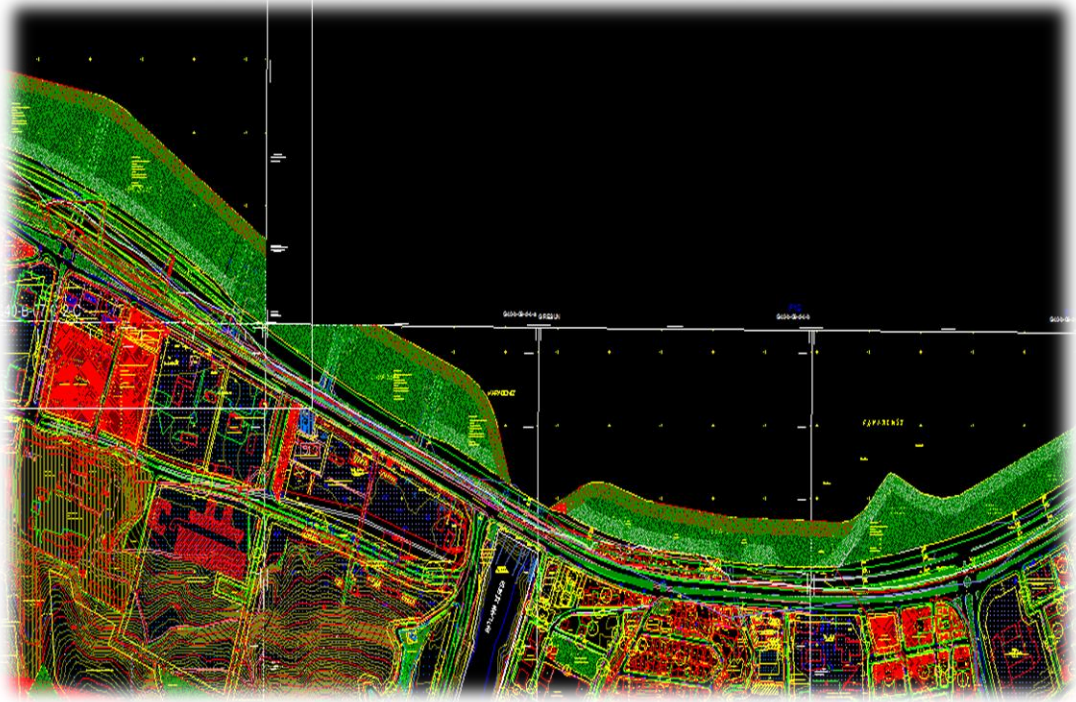
Fotoğraf 8: Hizmet Kurumlarının Bulunduğu Alan Planı

Kaynak: Giresun Belediyesi.

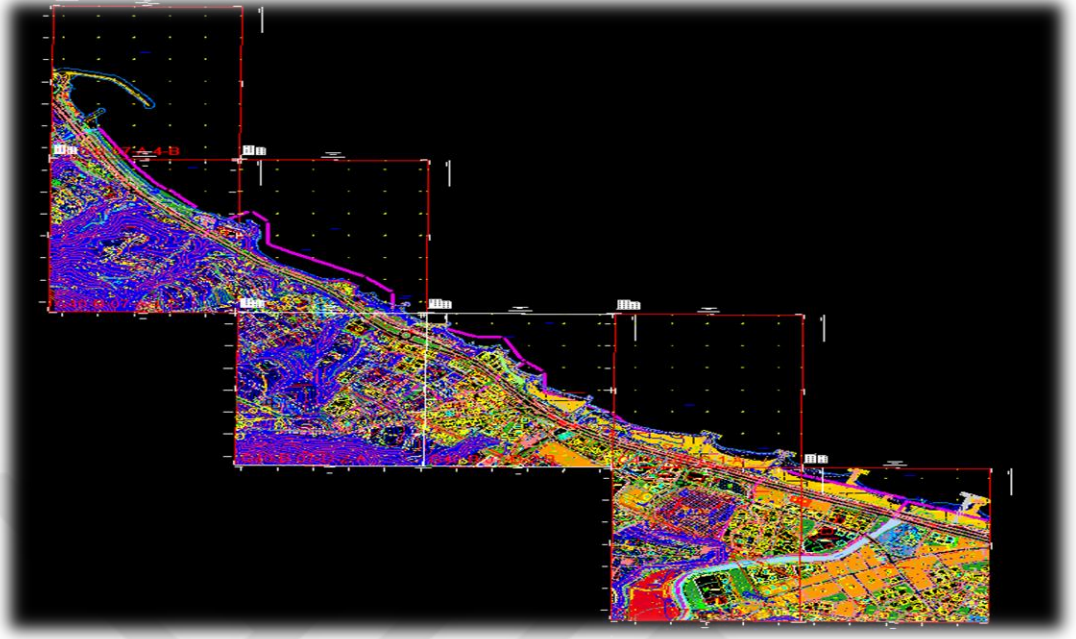
Fotoğraf 9: 2008 Yılı ıtlakkale Kıyı Şeridi Planı

Kaynak: Giresun Belediyesi.

Fotoğraf 10: 2008 Yılı Batlama Kıyı Şeridi Planı

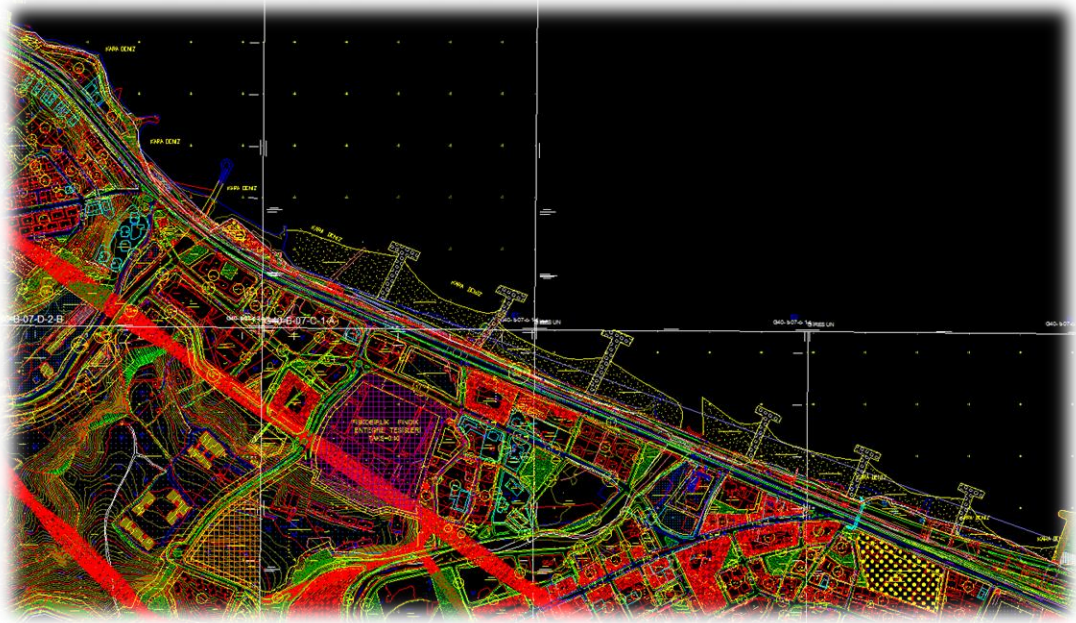
Kaynak: Giresun Belediyesi.

Fotoğraf 11: Giresun Erikliman ve Teyyaredüzü Kıyı Şeridi Planı

Kaynak: Giresun Belediyesi.

Fotoğraf 12: 2008 Giresun Güre Mevki Planı

Kaynak: Giresun Belediyesi

1998, 2008 ve 2019 (bkz: Fotoğraf: 3-4-5-6-7-8-9-10-11-12) yılları arasında Giresun sahil şeridinde verdiğimiz örneklerde Kıyı Kenar Çizgisi sınırının¹ değişmediği görülmektedir. Karadeniz sahil yolu yapım çalışmaları ile kıyı kenar çizgisi, il merkezinin ortasından geçmektedir. Bu yıllar arasında karadeniz sahil yolunun yapımının tamamlanması, şehrin genişlemesi ve kıyıya olan öncelikli tercihlerin artması hem birincil hem de ikincil yapıların kıyı bölgesinde artmasına neden olmuştur. Bu durum Giresun halkının kıyı ile bağlantısı büyük oranda engellemiştir.

Giresun kıyı kenti olması bakımından kanalizasyon sorununu kıyılarda uzun yıllar yaşamıştır. Son dönemlerde kıyısı olan kentlerde zorunlu hale getirilen atık suların denizen iç bölgelerine doğru derin drenaj ile kıyıdan uzaklaştırılması sistemi ile bu durum kıyılarda uygulanmaya başlanmıştır. Bu sistem kıyılardaki kirliliği önlerken çevre sağlığını ve estetik görünümünü de korumaya çalışmıştır.

Giresun Merkezde, Batlama ve Aksu mevkielelerinde Deniz Derin Deşarj sistemleri bulunmaktadır. Kanalizasyonlardan evsel nitelikli atıkların ayırımında altı noktadan kolektör sistemi uygulanmaktadır. Ayrıştırılan atıklar çöpe götürülürken arıtılan atık su boru ve difüzörlerle kıyıdan 1800 metre uzaklıkta 38 metre derine deşarj edilmektedir.

Kentleşme ve sanayileşme ile kirlilik açısından risk oluşturan kanalizasyonlar, Atık Su Arıtma Tesisleri (AAT) ile biyolojik ve kimyasal kirlilikten arıtılarak çevre sağlığını korumaktadır. *“TUİK’den alınan veriler dikkate alındığında ilimizde tüm ilçe ve belediyelerde kanalizasyon sistemi bulunmadığı anlaşılmıştır. İlimizde 2016 yılı itibari ile toplam nüfusun %81 kadarı kentsel kanalizasyon sistemini kullanmaktadır. İlimizde faaliyette olan iki adet Organize Sanayi Bölgesi bulunmakta olup, Giresun Organize Sanayi Bölgesine ait atıksu arıtma tesisi bulunmamaktadır. Giresun Organize Sanayi Bölgesinde oluşan atıksular ön arıtma ile merkez Giresun Belediye Başkanlığı alt yapı kanalizasyonuna bırakılmaktadır”* (Giresun İli Çevre Raporu, 2016: 53).

¹ Kıyı mevzuatında da yer aldığı gibi Kıyı Kenar Çizgisi sınırı doldurma suretiyle arazi elde edilmesi halinde değiştirilemez.

İlimizde yerel yönetimler tarafından kirli su atıklarının geri dönüşümü yönünde çalışma yapılmamıştır. Giresun'da hazır beton tesisleri, mermer atölyesi ve kömür eleme, depolama sistemlerinde atık suyun geri dönüşümü tesisi kurularak, atık suyun kalıcı ortama deşarjını önlemek amaçlanmıştır. (Giresun İli Çevre Raporu, 2016: 39).

Giresun kent merkezinin çöpü, Giresun Adası'nın karşısına Aksu Deresiyle denizin birleştiği alana dökülmektedir. Bu durum Giresun için çirkin bir görüntü oluşturmaktadır. Görele İlçesi Çavuşlu beldesinde kurulan ve Giresun İli Katı-Sıvı Atık ve İçme Suları Birliği tarafından işletilen, katı atık yok etme işletmesinin çalışmaya geçmesiyle deniz ve dere kenarlarına dökülen çöplerin çevreyi kirletmesinin önüne geçildiği söylenebilir.

Giresun kıyı kesimi ve kent merkezinde çöplerin imha edilmesinde belediye büyük zorluklarla karşılaşmaktadır. Kentselleşme, sanayiden kaynaklı, kurum ve kuruluşlardan toplanan katı atık kent merkezinin uzağı götürülerek boş arazilere dökülmesi uygun görülmüştür. (Giresun İli Çevre Raporu, 2016: 60). Uygun depolama sahalarının bulunmaması çöplerin denize gelişigüzel boşaltılmasına sebep olmaktadır.

Sürdürebilir bir çevrenin önemli hususlarından bir tanesi katı atık yönetimidir. Katı, sıvı ve gaz hali gibi çeşitli hallerde ortaya çıkan atıklar, iyi yönetilmediği takdirde birinci dereceden çevre sorununu meydana getirmektedir. Özellikle kentsel tüketimin fazla olduğu şehirlerde atıklar, çevresel ve ekonomik açıdan çok fazla öneme sahiptir (Memiş, 2016: 120).

Giresun katı ve sıvı atık problemini çözmek için adımlar atmıştır. *“Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi, Giresun İli Katı Sıvı Atık ve İçme Suları Birliği bünyesinde Giresun İli Görele İlçesi Çavuşlu Beldesi mevkiinde bulunmaktadır. Düzenli depolama tesisinde oluşan atıksular fiziksel ve biyolojik atıksu arıtma sisteminde arıtıldıktan sonra alıcı ortama verilmektedir. Atıksu arıtma sisteminde, fiziksel olarak membran sistemi bulunmaktadır. Katı atık bertaraf tesisinde atıksu arıtma tesisi, geri dönüşüm atıklarını ayrıştırma ünitesi ve lastik yıkama ünitesi bulunmaktadır”* (Giresun İli Çevre Raporu, 2017: 54).

Giresun ili genelinde, daha çok, atıkların kamusal alana çıkışıyla, vahşi depolama alanından düzenli depolamaya geçilmesi amacıyla katı atık yönetimine odaklanılmaktadır. Bu bağlamda, yapımı ve işletmeciliği birlik tarafından gerçekleştirilen katı atık ayrıştırma ve bertaraf tesisi çok fazla önemsenmektedir

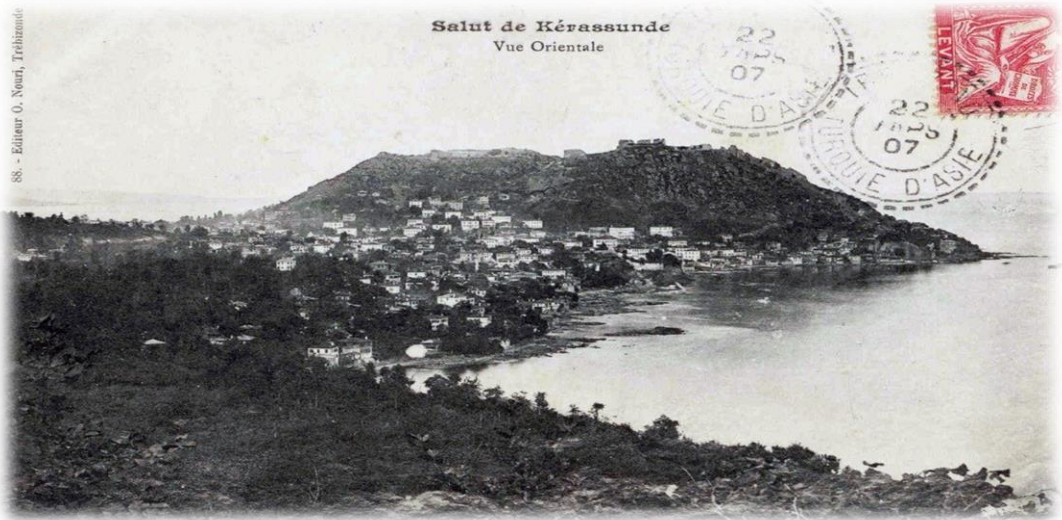
(Memiş, 2016: 275). Giresun ili özelinde belediye sınırları içinde sürdürülebilir ve etkin bir katı atık yönetiminin gerçekleştirilmemesinin önemli bir sebebi de, sorunun çok taraflı karmaşık bir durum olarak görülmemesi ve bu kabulden hareketle ilişkili olan farklı taraflar arasında işlevsel düzeyde işbirliklerinin olmayışıdır. Bu nedenden dolayı kurumlar arası klasik işbirliğinin bir çıktısı olarak karşılık bulan katı atık ve bertaraf tesisi de işlemeyen bir konuma sahip olmaktadır (Memiş 2016: 278).

Fotoğraf 13: 1910 Yılı Giresun Sahil Şeridi

Kaynak: (<https://twitter.com/nadirfotograf/status/1043960665717837825/photo/1>, 27.06.2019).

Fotoğraf 14: 1960 Yılı Giresun Kıyı Şeridi

Kaynak: <http://ozhanozturk.com/2018/01/10/giresun-kerasus-pharnakia/>, 19.07.2019)

Fotoğraf 15: 1975 Yılı Giresun Sahil Şeridi

Kaynak:(<https://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/1975-giresun-genel-gorunus-kartpostal-280853490>, 19.07.2019).

Fotoğraf 16: 1980 Yılı Giresun Sahil Şeridi

Kaynak:(<https://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/1980-giresun-genel-gorunus-kartpostal-400565386>, 20.06.2019).

Fotoğraf 17: 1990'lar Giresun Kıyı Şeridi

Kaynak:<https://www.gokcekoleksiyon.com/urun/giresun-eski-kartpostal-120.06.2019.18:20>.

Fotoğraf 18: 2019 Yılı Giresun Kıyı Şeridi

Kaynak: Cemil GÜRSOY'un kendi çekimi (Eylül 2019).

Örnek fotoğraflardan görüleceği üzere Giresun kıyı şeridine 1970’li (bkz: Fotoğraf: 13-14) yıllara kadar insan elinin değmediği görülmektedir. 1970’li yıllardan sonra (bkz: Fotoğraf: 15-16-17-18) fiziksel çevre unsurları kıyı bölgesinde etkisini göstermeye başlamıştır. Günümüzde sahil yolu sekiz şeritli olup büyük bir alan doldurmuştur. 1990’lara ait olan kartpostal (bkz: Fotoğraf: 17) bize Giresun kıyı alanında yapılaşmanın başladığını göstermektedir. Sektörel bir yapı olan Giresun Oteli’de bu yıllarda yapılmıştır. Giresun Sanayi ve Ticaret Odasının bulunduğu bina tarihi bir yapı olarak günümüzde koruma altındadır.

2019 yılına ait fotoğrafta görüldüğü üzere Giresun, kıyı kenti özelliği ve dar bir sahil şeridine sahip olmasından kaynaklı büyük bir kıyı dolgu çalışmasının etkisi altında kalmıştır. Kıyı bölgesinde gerçekleştirilen dolgu çalışmaları ile atıklar deniz dolgusunda kullanılmış, eğlence merkezleri, çocuk parkları, oteller, plajlar vb. yapılar kıyılarda yapılmıştır. Özellikle liman çalışmalarında Giresun merkez kıyı şeridinde önemli derecede bozulma meydana gelmiştir.

Denizin doldurularak kara alanına çevrilmesi sadece kıyının ekolojik denegesini bozmakla kalmayıp, dolgu malzemesinin akındığı yerin ekolojik dengesini de bozmaktadır. *“denizi doldurmak için dolgu malzemelerini yakın çevreden sağlanmış. İş makinelerinin ve patlatılan dinamitlerin çevredeki bitki örtüsüne, tarım alana ve kırsal bölgelere zarar vermesine neden olmuştur. Dolgu alanlarının altında dalgalar tarafından oluşturulan oyuklar gelecekte karayolunda çökmelere de neden olabilir. Kıyı bölgesinde verilen en büyük zarar ise milyonlarca yıl alan koy, körfez, delta, plaj, kıyı kumulu gibi birçok turistik kaynağın yok olması olacaktır. Yanlış yapılaşma, kıyılara yönelik ticari amaçlı dolgu inşaatları; koyların, plajların, kumulların ulaşım uğruna elden çıkarılmasına neden olurken sürdürülebilir kalkınma anlayışına da ters düşecektir”* (Bekdemir, 2007: 61).

Giresun Belediyesi İmar bölümü ile 2019 Mayıs ayında yapılan görüşmeye göre: Giresun merkez kıyılarında bir çok kanunsuz kaçak yapılaşma bulunmaktadır. İnşaat halindeki yapılarda 31/12/2017 tarihi itibari ile bitmiş olan kısımlar için ilave inşaat alanı ihdas etmemek şartı ile Yapı Kayıt Belgesi verilebilir ve Yapı Kayıt Belgesi verilen kısımların eksik inşaat işleri tamamlanabilir (<https://imarbarisi.csb.gov.tr/yapi-kayit-belgesi-verilmesine-iliskin-usul-ve-esaslar-i-86171>, [28.06.2019](https://imarbarisi.csb.gov.tr/yapi-kayit-belgesi-verilmesine-iliskin-usul-ve-esaslar-i-86171)).

Son çıkan İmar barışı ile 2017 yılı öncesi yapılan yapılar kayıt belgelerini alabilmekte, bu kayıt belgesi ile su ve elektrik ihtiyaçlarını yasal bir şekilde karşılayabilmektedirler. Bu alanlar için alınmış yıkım kararları ve idari para cezalarında iptal edilmiştir.

Aşağıda örneklerini yer verdiğimiz kıyı uygulamaları Giresun ilinin kıyı potansiyeli hakkında bilgi vermektedir. Bu amaçla uygulamaların görsellerine de yer verilmiştir. Bu alanlarla ilgili çalışmalarını gerçekleştiren kurumlar ellerinde kıyılarla ilgili net belgelerin olmamasından kaynaklı yardımcı olamamış, teknik bilgiler eksik kalmıştır.

Giresun kıyılarında gerçekleştirilmiş bir çok faaliyet alanı bulunmaktadır. Bu alanlar içinde dolgu çalışması ile kazanılmış alanlar, özel mülkiyet, rekreasyon alanları, oteller ve restoranlar, liman vb. (bkz: Tablo: 5) gibi faaliyetler bulunmaktadır.

Tablo 5: Giresun Kıyılarının Kullanım Alanları

KIYI MAHALLESİ	UYDU GÖRÜNTÜSÜ	ALANIN KULLANIMI
AYDINLAR MAHALLESİ		Torburnu Aile Çay Bahçesi ve yüksek katlı Leb-i Derya Evleri bu alan içerisinde bulunmaktadır. Söz Konusu alanda kumsal, çakıl alan ve otoyol bulunmaktadır.
AKSU MAHALLESİ		2019 yılı ortalarına kadar Aksu Deresi ile denizin birleştiği kıyı bölgesinde yer alan çöp atık noktası bu alanda bulunmaktadır. Bölge

		<p>Trafik Müdürlüğü ve Petrol Ofisi de Aksu Mahallesi kıyı alanında bulunmaktadır.</p>
<p>GEDİKKAYA MAHALLESİ</p>		<p>Hotel New Jasmin, Yalı, Türk Otel, Hüseyin Otel ve Restoran, Ellez Restoran, Çerkez Restoran gibi otel ve restoranlarının bulunduğu alandır. Bu alanda da kumsal, otoyol ve çakıl alan bulunmaktadır.</p>
<p>GEMİLERÇEKEĞİ MAHALLESİ</p>		<p>DOKAP ve Giresun İl Özel İdaresinin çalışmaları ile oluşturulan Botanik Bahçe bu alanda bulunmaktadır. Daha öncesinde bu alan yeşil arazi olarak kullanılmaktaydı. Bu alanda otoyol, kayalık alan ve yeşil alan bulunmaktadır.</p>

<p>HACI HÜSEYİN MAHALLESİ</p>		<p>Gemilerçekeği Üç Kayalar Balıkçı Barınağı, Giresun Lunapark, Ada Restoran-Kafe, 15 Temmuz Spor Kompleksi bu alanda bulunmaktadır. Bu alanda kayalık alan ve otoyol bulunmaktadır.</p>
<p>KALE MAHALLESİ</p>		<p>Fındık Sahil Evi bu alanda bulunmaktadır. Bölge boyu otoyol ve kayalık alan bulunmaktadır.</p>
<p>SULTAN SELİM MAHALLESİ</p>		<p>Giresun Limanı, Çakıroğlu Liman İşletmeciliği, Giresun Liman Başkanlığı, Giresun Ticaret ve Sanayi Odası, Otel Başar, Giresun Otel, Taşbaşı Parkı, Belediye Taşbaşı Sosyal Tesisi</p>

<p>HACİSİYAM MAHALLESİ</p>		<p>Cumhuriyet Parkı (Ayvasıl Liman Restoran- Feşmekan- Sirena- Aleste Kafe- Eşkina), Kumyalı Balıkçı Barınağı bu alanda bulunmaktadır.</p>
<p>ÇITLAKKALE MAHALLESİ</p>		<p>15 Temmuz Hatıra Ormanı,</p>
<p>TEYYAREDÜZÜ MAHALLESİ</p>		<p>Polisevi Restoran, Giresun Gençlik Merkezi, Ağsak Durağı Cafe, Sky Beach, Kafe Kumsal, Filika Fındık Evi bu alanda bulunmaktadır. T bölgeleri, kayalık alan ve otoyol</p>

<p>GÜRE MAHALLESİ</p>		<p>Kumsal alandır. Moda Plajı bu alanda bulunmaktadır. Plajın soyunma kabinleri ve kafesi bulunmaktadır.</p>
<p>GAZİLER MAHALLESİ</p>		<p>Plajların bulunduğu bölgedir. Belediye Plajı Uğur Böceği Plajı Kumru Plajı Jandarma Plajı bu alan içerisinde. Yine bu bölgede Opet Benzin İstasyonu bulunmaktadır.</p>
<p>Yalı Mahallesi</p>		<p>Efendi Restoran, otoyol ve bölge boyu kumsal alan bulunmaktadır. Çocuk parkı da bu alan içerisinde yer almaktadır.</p>

3.4.2. Gözlemlerden Elde Edilen Bulgular

3.4.2.1. Giresun Limanı

Fotoğraf 19: Giresun Eski Limanı

Kaynak: (<https://giresunblog.com/eski-giresun-fotografлари/>, 19.07.2019).

KSYP'nin olmadığı 1900'lü dönemlerde Karadeniz'de ulaşım aksaklıkları yaşanmaktaydı. Deniz yolu ile ulaşım bu dönemlerde gerçekleştirilmekteydi ve Giresun Karadeniz'in popüler limanı olma özelliğine sahipti. Bu dönemlerde Giresun kıyıları büyük gemilerin yanaşmasına uygun olmadığı için bu gemiler Giresun açıklarında beklerken kıyıya ulaşım kayıklarla sağlanmaktaydı. KSYP'nin tamamlanması ile Giresun Limanı etkisini kaybetmiş ve işlevini yitirmiştir. Şuanki limanın durumu ise halka ve yolcu taşımacılığına kapalı, gümrük limanı şeklindedir.

Karadenizin kıymetli sahil kenti olan Giresun Limanı 1959 senesinde açılmıştır. Yolcu, motor, şilep, klavuzluk ve balıkçılık rıhtımları olmak üzere beş rıhtıma sahiptir. Senelik yük kapasitesi 1.800.000 ton ölçülmüştür. Giresun Limanın Karadeniz için

önemli ticaret merkezidir (<http://www.giresunport.com.tr/hizmetlerimiz>, 29.03.2019).

Giresun Limanı, yapımı hızla devam eden ve tamamlandığında Karadeniz’i, Akdeniz’e, İç Anadolu’ya, Doğu ve Güneydoğu’ya bağlayacak olan, eski adıyla Dereyolu olarak bilinen 653 km’lik Karadeniz - Akdeniz bölünmüş yolu ile güzergahdaki birçok şehre birer ticaret yolu kapısı aralayacaktır. Giresun Limanı, Anadolu’nun merkezine olan yakınlığı, ihracatını deniz yoluna daha kısa ve daha hızlı ulaştırması, lojistik maliyetlerini düşürmesi, Türk mallarının dünya pazarındaki rekabet gücüne destek vermesi amacıyla geliştirilmektedir (<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/01/20100119-6.htm>, 29.03.2019).

Giresun Liman tüzüğüne göre liman sınırları içinde denize pasakül, moloz, safra, çöp ve emsali maddeler atılamaz. Yağ ve benzeri kirletici maddeler basılamaz, tank ve sintine yıkanamaz (<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/2.5.74249.pdf>, 29.03.2019).

27249 sayılı Gemilerden Atık Alınması Ve Atıkların Kontrolü Yönetmeliği çerçevesinde uygulanacak ücretler ve esasları hakkında tebliği kapsamında, limana yanan gemilere eğitimli personeller ile atık alım hizmeti verilebilmektedir” (<http://www.giresunport.com.tr/hizmetlerimiz> 29.03.2019). Giresun Liman işletmesi Nisan 2007 yılından sonra atık alım iznini almış ve bu alanda çalışmalarını devam ettirmiştir.

Denizlerin kirlenmesinin en etkili sebeplerinden bir tanesi de gemicilik faaliyetleridir. Bu durum genellikle gemilerin petrollerini denize boşaltması ile oluşmaktadır. Petrolün yanı sıra sintine suyu, slaç, slop, balast suları ile de kirlenme oluşabilmektedir. Sintine suyunun miktarı ise geminin yaşına ve aldığı yola bağlıdır. Gemiler tarafından üretilen sintine suyunun yağ ve yabancı miktarlardan arındırılması için birçok yöntem kullanılmakta ve bu alanda MARPOL (Gemilerden Kaynaklanan Kirliliğin Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi) göz önünde bulundurulmaktadır. Giresun Limanı ise gelişen standartları ile bu alanda çalışmalarını göstermektedir.

Kıyıda, Giresun Limanı, Çakıroğlu Liman İşletmeciliği, Giresun Liman Başkanlığı, tescilli bina (koruma altında) Giresun Ticaret ve Sanayi Odası, Otel Başar, Giresun Oteli, Taşbaşı Parkı, Belediye Taşbaşı Sosyal Tesisi alanlarının bulunmaktadır.

Kıyı Kanunu'na göre yolcu gemisine hizmet vermek amacıyla liman hizmetlerinin (elektrik, jeneratör, su, telefon, internet ve benzeri teknik bağlantı noktaları ve hatlarının) sağlandığı, yolcularla ilgili gümrüklü alan hizmetlerinin görüldüğü, ülke tanıtımı ve imajını üst seviyeye çıkaracak turizm amaçlı (yeme-içme tesisleri, alışveriş merkezleri, haberleşme ve ulaştırmaya yönelik üniteler, danışma, enformasyon ve banka hizmetleri, konaklama üniteleri, ofis binalar) fonksiyonlara sahip yapılar kıyıda bulunabilir.

Fotoğraf 20: 2019 yılı Giresun Limanı

Kaynak: Cemil GÜRSOY'un kendi çekimleri.

Giresun limanı dolgu çalışması ile elde edilmiştir. Son dönemlerde bu alan üzerinde, liman işletmeciliği, depolama, gümrük, vb. gibi yapılar inşa edilmiş, karmaşık ve kalabalık bir görüntü meydana gelmiştir. Giresun Limanını günümüze halka kapatılmış olması zaman zaman gündem haline getirilmiş fakat bu durumda bir değişiklik meydana gelmemiştir. Yukarıdaki fotoğraflarda (bkz: Fotoğraf 20: sağ alt) belirtilen tabela yasaktır ibaresini barındırmakta bu yasak alan ise (bkz: Fotoğraf 20: sağ üst) fotoğrafta yer alan 2019 yılına kadar halkın yürüyüş yaptığı mendirek olarak bilinmektedir.

3.4.2.2.Rekreasyon Faaliyetleri

Rekreasyon faaliyetleri, farklı hizmetlerin bir arada bulunduğu insanların boş zamanlarını geçirmesi için düzenlenen ortamın oluşturulmasıdır. Bu ortam içinde park, dinlenme noktaları, bahçe, yürüme alanları bulunmaktadır. Giresun kıyılarında gerçekleştirilen rekreatif amaçlı yapılan yapıların çoğunluğu dolgu alanı çalışmalarıdır.

Kıyı Kanunu'na göre kıyılar devletin hüküm ve tasarrufu altındadır ve kıyılar herkes için eşit kullanıma açık alanlardır. Kıyılarda kamu yararı için uygulama imar planı kararı ile doldurma ve kurutma çalışmaları ile arazi elde edilebilir. Bu doldurma ve kurutma çalışmaları mevzuat hükümlerine göre yapılır. Doldurulan bu araziler devletin hüküm ve tasarrufu altındadır ve özel mülkiyete konu olamaz. Kıyı Kanununun 6. Maddesinin eklerinde, bu alanlarda konaklama tesisleri, yol, otopark, park, yeşil alan, çocuk bahçesi gibi sosyal ve teknik düzenlemeler yapılabilir ifadesi yer almaktadır. Aynı kanununun 7. Maddesinde ise kanuna göre özel bütçeli idareler, belediyeler ile il özel idareleri tarafından her türlü spor aktiviteleri ve organizasyonların yapılmasına/yaptırılmasına yönelik spor tesisleri ve zorunluluk arz eden durumlarda bunların, bu gibi yerlerde doldurma veya kurutmayı yapacak ilgili idarenin valiliğe iletilen teklifi, valilik görüşü ile birlikte Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gönderilir, uygun bulunması halinde ilgili idare tarafından uygulama imar planı hazırlanır. Bu yerler için yapılacak planlar hakkında 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu hükümleri uygulanır. Ancak bu planlar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından; 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında kalan alanlardaki planlar, anılan Kanununun 7 nci maddesine göre ve 4737 sayılı Kanun kapsamında kalan alanlardaki planlar ise anılan Kanununun 4/A, 4/C ve 4/Ç maddelerine göre tasdik edilir ifadesi yer almaktadır.

Kıyı Kanunu'na göre yaklaşma mesafesi ve kıyı kenar çizgisi arasında kalan alanlar, ancak yaya yolu, gezinti, dinlenme, seyir ve rekreatif amaçla kullanılmak üzere düzenlenebilir. Sahil şeridinde yapılacak yapıların kullanım amacına bağlı olarak yapım koşulları yönetmelikte belirlenir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı,

konusuna göre ilgili kuruluşların görüşünü de almak suretiyle teklifi inceler. Uygulama imar planı bulunmayan alanlardaki sahil şeritlerinde, 4 üncü maddede belirtilen mesafeler içinde hiç bir yapı ve tesis yapılamaz. Ancak bu alanlarda; uygulama imar planı kararıyla altı ve yedinci maddede belirtilen yapı ve tesislerle birlikte toplum yararına açık olmak şartıyla konaklama hariç günü birlik turizm yapı ve tesisleri yapılabilir.

Fotoğraf 21: Giresun Cumhuriyet Parkı Rekreasyon Alanı

Kaynak: Cemil GÜR SOY'un kendi çekimi.

Kumyalı mevkinde bulunan 26.000 m²'lik dolgu alanına inşa edilen park ve rekreasyon alanı çalışmasıdır. Cumhuriyet Parkı olarak isimlendirilen bu alanda restoranlar, kafeler, spor tesisleri, çocuk oyun parkı, dinlenme tesisi de bulunmaktadır (bkz: Fotoğraf 21).

Cumhuriyet Parkında kurumlar arası çatışmadan doğan hukuksal süreçler uzun yıllar boyu devam etmiştir. Giresun Valiliği tarafından 22\04\2014 tarihinde Giresun Belediyesi'ne yazılan tebligata göre Cumhuriyet Parkı rekreasyon alanında kıyı kullanımının ihlal edilme şekli şu şekildedir: *“ilimiz Merkez Çıtlakkale Mahallesiinde bulunan 12.223 metrekare yüzölçümlü, Hacısıyam Mahallesiinde bulunan 26.600 metrekare yüzölçümlü ve Kumyalı Cumhuriyet Parkı olarak bilinen Hacısıyam*

Mahallesinde bulunan 26.500 metrekarelik yüzölçümlü olmak üzere üç parçada toplam 63.323 metrekare yüzölçümlü alanda taşınmazlar bulunmaktadır. Bu alanın on yıl süreyle Giresun Belediye Başkanlığına kiraya verilmesi Bakanlık Makamının 18\07\2007 tarihli ve 941 sayılı oluruyla uygun görülmüş, Giresun Defterdarlığı ile Giresun Belediyesi arasında imzalanan sözleşme 28\11\2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ancak bu alanlar 3621 Sayılı Kıyı Kanunu'na aykırı şekilde düzenlenmiştir. Bu durum sebebiyle 22\10\2010 tarih ve 1 sayılı olur ile bu protokol feshedilmiştir. 2013\747 Esas sayılı dosyanın davası halen devam etmektedir.”

“Kumyalı Cumhuriyet Parkı olarak bilinen Hacıhüseyin Mahallesinde bulunan 26.500 metrekare yüzölçümlü taşınmazın mahallinde 16\04\2014 tarihinde yapılan tespite göre, Giresun Belediyesi ile imzalanan protokol kapsamı dışında, kıyıda ve taş tahkimat duvarının deniz tarafında kalan devletin hüküm ve tasarrufu altında kalan taşınmazın 471,54 metrekarelik kısmı üzerinde Murat Aksu-Süleyman BEYAZ Adi ortaklığı (Puga Restoran) tarafından (bkz: Fotoğraf 22), 161,34 metrekarelik kısmı üzerinde Burhas Gıda Pazarlama San. Ltd. Şti. (Ayvasıl Restoran) tarafından, 320,87 metrekarelik kısmı üzerinde Gümüşkoç Gıda İnşaat ve Turizm San. Tic. Ltd. Şti. (Eşkına Restoran) tarafından ve yine Gümüşkoç Gıda İnşaat ve Turizm San. Tic. Ltd. Şti. tarafından Eşkına restoran batı tarafında ve ön kısmında 75,79 metrekarelik alanda (ahşap kulübe ve demir profil) idare izni dışında işgal edilmiş alanlardır.”

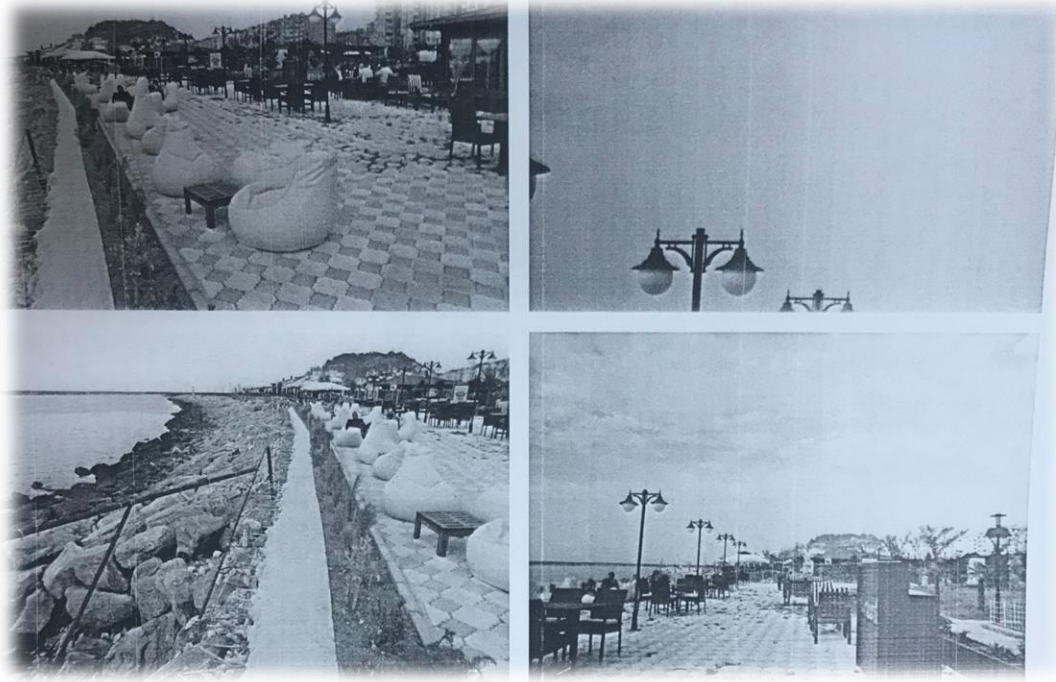
3621 sayılı Kıyı Kanunu'nun 6. Maddesinde Kıyı herkesin eşit ve serbeslikle yararlanacağı alanlardır ve bu alanlarda hiçbir yapı yapılamaz ifadesi yer almaktadır. Aynı kanunun Kontrol, İmar Mevzuatına Aykırı Yapı ve Ceza Hükümleri Kontrol başlıklı 13. Maddesinde bu alanlardaki uygulamalarda kontrolün belediye ve belediyenin mücavir sınırları içinde belediyeye, belediye dışında ise valilikçe yürütüldüğü belirtilmiştir.

İlimiz merkez Hacısiyam Mahallesi, Cumhuriyet parkında faaliyet gösteren Gümüş Koç San. Ve Tur Tic. Ltd. Şti., Puga Restoran, Alesta Cafe, Burhan Gıda Pazarlama San. Ltd. Şti. (bkz: Fotoğraf 23) tarafından ruhsata aykırı imalat yaptıkları için Belediye Encümeninin 15\07\2014 tarih ve 2724, 2725, 2726, 2729 sayılı kararları ile yıkım Giresun Belediyesi Encümen kararı alınmıştır.

Defterdarlık Milli Emlak Müdürlüğü'nün 22\04\2014 tarih ve 790 sayılı yazısında devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yere kaçak yapı imalatlarının

kaldırılması istenmiştir. Cumhuriyet Parkında faaliyet gösteren Gümüş Koç San. Ve Tur Tic. Ltd. Şti. devletin hüküm ve tasarrufu altındaki alana 328.87 metrekarelik yere beton dökerek işgal ettiği, ayrıca Eşkına Restoran'ın batı tarafına 75.79 metrekare alana üstü ve yanaları kapalı imalat yapıldığı tespit edilerek 04\06\2014 tarihinde imalatların kaldırılması istenmiştir. 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 32. Maddesi gereğince bu yapının kaldırılmasına 15\07\2014 tarihinde karar verilmiştir.

Fotoğraf 22: Kıyıda Yer Alan Plansız Dolgu Alanları

Kaynak: Giresun Belediyesi

Cumhuriyet Parkındaki Puga Restoran (bkz: Fotoğraf 22), Aleste Café'nin dolgu plansız alanlarını göstermektedir. Bu bölümde yapılan incelemelerde Giresun kıyılarında zaman içinde dolgu alanı üzerine inşa edilmiş birçok kaçak yapılaşma tespit edilmiştir. Bu yapılardan bazılarının yıkımı gerçekleştirilirken, bazıları için uzun süreli hukuksal yollara başvurulduğu görülmüştür.

Fotoğraf 23: Kıyıda Yer Alan Plansız Dolgu Alanları

Kaynak: Giresun Belediyesi.

Fotoğraf 24: 2019 Yılı Kaçak Dolgu Çalışmaları

Kaynak: Cemil GÜRSOY'un kendi çekimleri (Eylül 2019).

Kaçak dolgu alanı ve yapılaşmadan kaynaklı 2014 yılında açılan dava halen devam etmektedir (bkz: Fotoğraf 24). Bu dolgu alanlarının ve yapıların ortadan kaldırılması hala daha söz konusu olmamış işletmeler çalışmalarına devam etmektedir.

Fotoğraf 25 Giresun İl Özel İdaresi Gençlik Merkezi

Kaynak: (<https://images.app.goo.gl/jbVunFGitwHvYyaM8>, 19.04.2019)

Diğer rekreasyon alanı Giresun İl özel İdaresi tarafından yapılan Gençlik Merkezidir (bkz: Fotoğraf 25). 2014 yılında hizmete geçen tesis, Teyyaredüzü mahallesi kıyı alanına dolgu çalışması ile yapılmıştır. Alanda dört adet basketbol sahası, görsel havuz, iki tane halı saha, yürüyüş parkuru, oyun, dinlenme alanı ve çeşme bulunmaktadır.

Fotoğraf 26: Giresun 15 Temmuz Milli İrade Parkı

Kaynak: (<https://images.app.goo.gl/oqo7Bx7LoqPKYyM99>, 19.04.2019).

Diğer bir rekreasyon alanı Giresun İl Özel İdaresi tarafından yapılan 15 Temmuz Milli İrade Parkı, Gemiler çekeği mahallesinde 18 Bin 500 m2 dolgu alanları çalışması ile yapımına 2015 yılında başlanmıştır (bkz: Fotoğraf 26). Amatör spor kulüplerinin ve halka açık bir sosyal tesis olan gençlik merkezi 2017 yılında hizmete açılmıştır.

15 Temmuz Milli İrade Parkında Spor Kompleksi; basketbol sahası, 600 izleyici kapasiteli tribüne sahip halı saha, tenis kortu, kabinler, sekiz tane dinlenme alanı, yürüyüş parkuru, çocuk oyun parkı, spor araç ve gereçleri bulunmaktadır.

Giresun merkez kıyı doldurma alanlarında üç tane büyük rekreasyon hizmetine yer verildiği örneklerden görülmektedir.

Fotoğraf 27: Giresun Botanik Bahçe

Kaynak: (<https://giresunoncu.com/haber/15486/botanik-bahce-projesi-turizme-katki-saglayacak.html>, 31.07.2019).

Diğer rekreasyon alanı olan Botanik Bahçedir (bkz: Fotoğraf 27). Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) ve Giresun İl Özel İdaresi işbirliği ile yürütülen bir projedir. 23 bin 500 metrekare alana kuruluna rekreasyon alanında yeşil alan, çocuk oyun alanı, mescit, otopark, gezinti alanları, süs havuz ve yürüyüş alanları bulunmaktadır.

3.4.2.3.Fındık Büfeleri

Fındık büfeleri; Giresun ve bölgenin tanıtımı açısından değer yaratacak ve turizme katkıda bulunacak bir model oluşturmak. Giresun merkez ve kıyı ilçelerinde fındık sembolüne dayalı tanıtım, bilgi edinme ve yöresel ürün satış noktalarının alt yapısının oluşturulması için 10 adet Fındık Büfeler yapılmış, Giresun Merkez ve kıyı İlçelere dağıtılmıştır” (İl Özel İdaresi Stretijik plan, 2015-2019: 54). Bu alanların en büyük dezavantajı ise, dolgu alanları üzerine kurulmuş olmalarında dolayı, sel felaketinde buralarda maddi zararların meydana gelmesidir.

Fotoğraf 28: Fındık Büfesi Örnekleri

Kaynak: Cemil GÜR SOY’un kendi çekimleri.

Güre mevkinde ve Defterdarlık mevkinde (bkz: Fotoğraf 28) olmak üzere Giresun merkezinde iki tane fındık evi bulunmaktadır. Başlangıçta (bkz: Fotoğraf 28: sağ üst) fotoğrafta görülen kahverengi ahşap yapı şeklinde kurulan fındık evleri, zamanla geniş bir alana yayılmıştır. Yol kenarlarına dinlenme amaçlı oturma alanları oluşturulmuş, kayaların üzeri doldurularak kapalı bir yapı inşa edilmiştir.

Defterdarlık Milli Emlak Müdürlüğü’nün 06\06\2014 tarih ve 1022 sayılı yazısında devletin hüküm ve tasarrufu altında kaçak yapılaşma yapılmıştır. Bu alan Teyyaredüzü Atatürk Bulvarı (Sahil Retoran karşısı) karşısında fındık evinin yanına

4.5m×6m ebatında kaçak sundurma ve giriş kapısı yaptığı için 15\07\2014 tarihinde Giresun Belediyesi Encümen yıkım kararı alınmıştır.

05\05\2015 yılında Kale Mahallesinde Giresun Defterdarlığı ve Emniyet Müdürlüğünün hizmet binalarının karşısında bulunan devletin hüküm ve tasarrufu altındaki alan üzerine kurulan fındık büfesinin deniz tarafındaki dolgu alanı üzerine ahşaptan oturma zemini yapılan 33 metrekarelik alan 04\06\2015 tarihinde yıkımına karar verilmiştir (bkz: Fotoğraf 28: sağ alt). Giresun Belediyesi Encümen Kararı uygulanmamıştır. 13\11\2018 tarihinde yapı kayıt belgesi verilmiştir.

Fotoğraf 29: Dinlenme Alanları Örnekleri

Kaynak: Cemil GÜRSOY'un kendi çekimleri.

Fotoğraf 30: Dinlenme Alanı Örnekleri

Kaynak: Cemil GÜRSOY'un kendi çekimleri.

Giresun kıyılarında butik şekilde dinlenme alanları ve çay bahçeleri bulunmaktadır (bkz: Fotoğraf 29-30). Bunlar arasında seyyar satıcılar da yer almaktadır. Küçük ahşap yapıların son dönemlerde kıyılarda yoğunluğu da artmıştır.

3.4.2.4. Balıkçı Barınakları

Balıkçı Barınakları Yönetmeliği, Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında 3046 sayılı Kanununun 37. maddesi ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanununa dayanarak düzenlenmiştir.

Fotoğraf 31: Giresun Gemilerçekeği Balıkçı Barınağı

Kaynak: Cemil GÜRSOY'un kendi çekimleri

Giresun kıyılarında yapılan diğer bir faaliyet balıkçılıktır. Ekonomik getirisi olan bu alan kıyıya barınak şeklinde konulanır. Balıkçı Barınakları ile ilgili terimler: *“balıkçı Gemisi, denizlerde ve iç sularda suda yaşayan hayvanların yakalanmasında, üretiminde, yetiştirilmesinde ve elde edilmesinde, taşınmasında ve uygun duruma getirilmesinde kullanılan motorlu veya motorsuz araçlardır. Balıkçı Barınağı, motorlu veya motorsuz balıkçılara ait gemiler için hizmet amacı ile oluşturulmuş korunaklı ve her türlü imkâna sahip alanlardır. Balıkçı, ticari amaçla deniz ve iç sularda su ürünleri yakalayan kaptan, balıkçı ve tayfa gibi gerçek kişiler ve tüzel kişileri, bunların ortak ve çalışanları ile su ürünleri yetiştiricileridir. Barınak işletmecisi, barınağı kiralayarak işletmesini alan gerçek veya tüzel kişilerdir”* (13.12.1996 Resmî Gazete, Balıkçı Barınakları Yönetmeliği).

Giresun Merkez İlçesindeki balıkçılık faaliyeti daha çok kooperatif şeklinde örgütlenmiştir. Yakalanan balıklar komisyoncular aracılığıyla satılmaktadır. 630 adet balıkçı teknesi tespit edilmiş olup, balıkçı barınaklarına kayıtları yapılmıştır. Kıyıda

bulunan teknelerin büyük çoğunluğu on iki metreden kısadır. On iki metreden uzun olan balıkçı teknelerinin ruhsatları olup dalış takımları vb. araç gereklere bulunmaktadır (Mutlu, vd., 2018: 91-92).

Balıkçı Limanı, balıkçılara ait gemiler için kurulmuş, dalgakıranlarla korumaya alınmış alanlardır. Barınma yeri, balıkçılara ait gemilerde kötü hava durumlarında kullanabilecekleri dalgakıranlarla korunmuş gemilerin rahat hareket edebileceği ve demir atabilecekleri ve bu alanlarda kalabilecekleri her türlü yapısal planı bulunan alanlardır. Çekek yeri, balıkçıların barındıkları alan kapsamında, dalga kıran ile korunmuş, gemilerin bakımı ile onarımının kıyıya çekilerek yapılmasının mümkün olduğu her türlü imkanın bulunduğu kıyı alanıdır (13.12.1996 Resmî Gazete, Balıkçı Barınakları Yönetmeliği).

Giresun balıkçı barınakları ve çekek yerleri olarak şunlar öne çıkmaktadır: Giresun Balıkçı Barınağı, Gemiler Çekeği (bkz: Fotoğraf 31), Aksu Çekek Yeri, Kumyalı Barınağı (bkz: Fotoğraf 32), Yalıköy Barınağı (Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Tarafından Hazırlanan Balıkçılık Kıyı Yapıları Envanteri: 3).

Fotoğraf 32: Giresun Balıkçı Barınağı Örneği

Kaynak: Cemil GÜRSOY'un kendi çekimleri.

İl Gıda ve Hayvancılık Müdürlüğü'nün 04\05\2015 tarih ve 221\6043 sayılı yazısı ile Aksu Mahallesi, kayık çekek yerinde imar planına aykırı ve izinsiz olarak kulübeler yapıldığı, iş makineleri ile barınak içerisindeki mendirek ve rıhtım alanının

bozarak deniz alanı içerisine taş, kaya, moloz gibi kirletici etkisi bulunan malzemelerin doldurulduğu belirtilmiştir (bkz: Fotoğraf 33). 12\05\2015 tarihinde bu yapıların yıkımına Giresun Belediyesi Encümen kararı alınmıştır. 23\06\2016 yıkım gerçekleştirilmiştir.

Fotoğraf 33: Aksu Balıkçı Barınağında Kanuna Aykırı Yapılaşmalar

Kaynak: Giresun Belediyesi 04\05\2015 tarihli 221\6043 sayılı yazısı.

Giresun Balıkçı barınaklarında kaçak betonlaşma ve yapılaşma görülmektedir (bkz: Fotoğraf 33). Kanuna aykırı bulunan bu işlemlerin gereği yapılmış olsa da bu durumun hala devam etmediğini söyleyemeyiz.

3.4.2.5.Giresun Aksu Çöplük Alanı

Fotoğraf 34: Giresun Aksu Çöp Alanı

Kaynak1:(http://www.kerasushaber.net/haber/cevre_1/aksu-mahallesi_%E2%80%99nin_cop-cilesi-suruyor/4723.html, 01.08.2019).

Kaynak 2-3-4-: Cemil GÜRSOY'un Kendi Çekimi

2019 yılı öncesine ait olan çöp yığını (bkz: Fotoğraf 34: sol üst) Aksu deresinin kenarında şehrin içinde bulunmaktadır. 17.09.2019 tarihine ait fotoğrafta (bkz: Fotoğraf 34: sağ üst), çöp yığını şehir merkezinde taşınmıştır. Bu taşıma işleminin büyük çoğunluğu 2019 yılında gerçekleştirilmiştir. Diğer fotoğraflar (bkz: Fotoğraf: 34: sol ve sağ alt) ise yine 17.09.2019 yılına aittir ve çöpün temizlendiği alanın 1-2 kilometre yakınına kadar çöp kalıntılarının manzarası devam etmektedir (bkz: Fotoğraf 34: sol alt).

Çöp alanının yanında Aksu deresi ile denizin birleştiği alanda konteynırlar bulunmaktadır. Bu konteynerler ihtiyaç olduğunda kurbanlıklar için kullanılmaktadır.

Kıyı Kanunu'na göre kıyılara moloz, toprak, curuf, çöp gibi kirletici atıkların dökülmesi yasaktır. Bu gibi kıyıları kirletici ve bozucu etkiye sahip hareketler Türk Ceza Kanunu, Kabahatler Kanunu ve Çevre Kanunu hükümlerine göre cezalandırılır. Çöplerin döküldüğü bu alan Kıyı Kanunu hükümlerine uymamaktadır. Giresun'da yıllarca devam eden çöp sorunu 2019 yılında alanda bulunan çöplerin taşınmaya başlamasıyla, bu du durum kıyı ve insan faktörü için olumlu sonuçlanmıştır.

Türkiye’de kıyılar çok uzun zamandır tahrip ediliyor. Tahribatın ana gerekçesi, kıyıda halkın konut edinmesi, karayolu, sosyal tesisler ve ekonomik getiri için kıyının ekolojik dengesi bozulmuştur. İlk olarak Samsun, Trabzon, Rize, Giresun gibi kıyı kentlerinde deniz doldurulacak arazi kazanımı elde edilmiştir. Sonrasında belediyeler tarafından deniz doldurulup arazi kazanımı hızlanmıştır (Bekdemir, 2007: 60).

3.4.2.6.Kıyı Mezarlığı

Bu mezarlıklar Yalıköy (bkz: Fotoğraf 35) ve Deliklitaş (bkz: Fotoğraf 35) mevkieinde bulunan, kıyı alanlarında çok fazla rastlanmayan bir durumun örneğidir. Bu mevkieerin muhtarı ile yapılan görüşmelerde elde edilen bilgilere göre Dereli Aile Kabristanlığı olan alan 1800 ile 1900’lü yıllara kadar uzanan çok eski bir mezarlıktır. Özellikle Deliklitaş’ta bulunan aile kabristanlığının deniz kıyısından yükselerek devam etmesinden dolayı bu alanlardaki toprak kaymalarına karşı önlemler alınmıştır.

Fotoğraf 35: Kıyıda Bulunan Kabristanlıklar

Kaynak: Cemil GÜRSOY’un kendi çekimleri.

Bu alan 2005 yılında Erikliman Köyünden ayrılarak mahalle olmuştur. İlk başlarda kişiye ait olan bu kabristanlık günümüzde mahallede oturan kişilerin defin edildiği alan olmuştur.

Dereli aile kabristanlığının 300 metre kadar ilerisinde Yalıköy’de bulunan diğer kıyı mezarlığı ise hemen hemen denizle aynı mesafe içerisinde hafif bir yükseltide kalmaktadır.

Mezarlıklar, insanların içme ve kullanma suyunun temini amacıyla yapılmış kuyu, göl, gölet, baraj gibi su kaynaklarından arazinin meyil durumu, mezarlığın kapasitesi ve toprağın yapısına göre, killi topraklarda en az 150 metre, kumlu topraklarda ise en az 250 metre mesafede kurulabilir. Umumî mezarlıkların kurulması belediye bulunan yerlerde belediyelere, köylerde ise köy tüzel kişiliklerine aittir. Bu yerler satılamaz ve kazandırıcı zamanaşımı zilyetliği yolu ile iktisap edilemez. Mezarlık olarak seçilecek alanın, rüzgarların ve akarsuların yerleşim yerinden gittiği yönde ve ulaşım yolları ile münasebeti kolay olan yerlerde olması zorunludur. Çukur veya bataklıklara ve su birikintilerinin olduğu yerlere mezarlık yapılmaz. Bu hususta hafif meyilli düzlükler tercih edilir (<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/01/20100119-6.htm>, 29.03.2019). Tüm bu durumlar göz önünde bulundurulduğunda Deliklitaş’ta ve Erikliman bölgesinde yapılan bu mezarlıkların mevzuata net bir aykırılığı görülmemektedir.

3.4.2.7.Özel Mülkiyet Alanları

Fotoğraf 36: Torburnu Leb-i Derya Evleri

Kaynak: Cemil GÜRSOY’un kendi çekimi.

Kıyı Kanunu’na göre sahil şeridinde yapılacak alanlar kıyı kenar çizgisine en fazla 50 metre yaklaşabilir. Bu alanda kıyı kenar çizgisi ile yüksek katlı evlerin arasında 50

metreden fazla mesafe bulunmaktadır (bkz: Fotoğraf 36). Kanunda bulunan sahil şeridinde yapılacak yapıların kullanım amacına bağlı olarak yapım koşulları yönetmelikte belirlenir ifadesi ise bu tür yapıların kıyılarda meydana gelmesine yardım etmiştir. Kıyılarda bu kadar yüksek katlı özel mülkiyet binalarının bulunmasına dair kanunda bir madde bulunmamaktadır. Bu konuda yer alan bu bilgi kıyıların özel mülkiyete konu olmayacağı hususudur.

Fotoğraf 37: Doğu Kıyı Bölgesinde Yer Alan Evlerin Yapısı

Kaynak: Google Map haritası

Kıyılar devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerdir ve özel mülkiyete konu olamazlar. Günümüzde kıyıların kamunun ortak kullanımına ayrılan yerler olduğunun kabul edilmesine ve kıyılar üzerinde özel mülkiyet kurulmasına izin verilmemesine rağmen ülkemizde 1972 yılına kadar yürürlükte olan yasal mevzuat,

kıyılarda özel mülkiyet oluşmasına izin vermiş, hatta teşvik etmiştir (Şimşek, 2011: 88) (bkz: Fotoğraf 37-38).

Fotoğraf 38: Batı Kıyı Bölgesinde Bulunan Evler

Kaynak: Google Map Harita

1972 yılından sonra yürürlüğe giren mevzuat kıyıların özel mülkiyete konu olmasını yasakladığı için, 1972 yılından önce oluşmuş bulunan tapu kayıtlarının iptali için Hazinece tapu iptali davası açılmaya başlanmıştır (Şimşek, 2011: 87). Tapu kayıtlarının bedel ödenmeksizin iptal edilmesi ise AİHM tarafından mülkiyet hakkına aykırı bulunmuştur. AİHM'ne göre tapuların bedel ödenmeksizin iptal edilmesi, bireysel menfaat ile toplumun genel menfaati (kamu yararı) arasında bulunması gereken adil dengeyi bozmuştur. AİHM'nin bu kararları üzerine Yargıtay 1. ve 4. Hukuk Daireleri de içtihatlarını değiştirerek, kıyıda kalması nedeniyle iptal edilen taşınmazlar için taşınmaz malikine tazminat ödenmesine karar vermişlerdir. Fakat bu durum dahi, gerek yargılama süresinin uzunluğu ve gerekse taşınmaz malikine vekalet ücreti ve yargılama gideri yüklemesi nedeniyle sorunu tam anlamıyla çözememiştir (Şimşek, 2011: 87).

Doğu ve Batı şeklinde ayırdığımız özel mülkiyetler evlerinin doğu kısmı ana yolun altında bulunurken batı kısmındaki evlerin çoğu ana yolun üzerinde yer almaktadır. Bu durumu belirleyen unsur ise iki nokta arasındaki yükseklik olan kot farkıdır.

Fotoğraf 39: Özel Mülkiyet Girilmez

Kaynak: Cemil GÜR SOY'un kendi çekimi.

Kıyıların çok önceden özel mülkiyet olarak edinilmiş olması bu alanların sahiplerine girilmez tabelalarını astırmıştır (bkz: Fotoğraf 39). Bu durum kıyılardan herkesin eşit bir şekilde yararlanabilmesini engellemiş, kıyıyı sınırlandırmıştır.

3.4.2.8. Restoran ve Otel İşletmeleri

Giresun kıyılarında birçok otel ve restoran alanı bulunmaktadır. Giresun Belediye'sinde incelenen belgeler hususunda bu alanların ruhsatlarının olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Bazı restoran ve cafelerde dolgu alanı ile kaçak yapılaşmalarının meydana geldiği görülmüştür.

Fotoğraf 40: Kıyı Bölgesinde Bulunan Otel ve Restorantlar

Kaynak: Google Map Harita

Kıyı Kanunu'na göre, ülke tanıtımı ve imajını üst seviyeye çıkaracak turizm amaçlı yeme-içme tesisleri, alışveriş merkezleri, haberleşme ve ulaştırmaya yönelik üniteler, danışma, enformasyon ve banka hizmetleri, konaklama üniteleri, ofis binalar kıyı alanlarında yer alabilir. Yukarıdaki yapılar da Giresun kıyılarında bu amaç ile kullanılmaktadır (bkz: Fotoğraf 40).

3.4.2.9. Kumsal ve Plajlar

Fotoğraf 41: Giresun Merkez Kumsal ve Plajları

Kaynak: Cemil GÜRSOY'un kendi çekimleri

Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğe göre, kıyılarda hariçten uygulama imar planı söz konusu olmadan sabitlenmemiş duş, gölgelik ve soyunma kabini bulunabilir. Bu alanlarla aralarında en az 150 metre mesafe olmak şartı ile 6 m² ‘den büyük olmayan büfe ve fosseptik yapımına ihtiyaç duyulmayan seyyar tuvalet ve ahşap iskeleler yapılabilir.

Giresun merkezde yer alan Kumru Plajı (bkz: Fotoğraf: 41 sağ ve sol alt), Uğurböceği Plajı (bkz: Fotoğraf 41: sol üst), eski Belediye Plajı (bkz: Fotoğraf 41: sağ üst), Sky Beach, Moda Plajı gibi alanlarda duş, gölgelik ve soyunma kabinleri bulunmaktadır. Bir çoğunda bu alanlarla büfe ve tuvaletlerin aralığının 150 metreyi bulduğunu söylemek mümkün değildir. Belediye tarafından bu alanlarda kıyıya dair yeni çalışmaların meydana getirilerek, farklı uygulamaların ilerleyen zamanlarda planlanması düşünülmektedir. Bu plajlar arasında sadece Sky Beach özel mülke aittir ve yapı kayıt belgesi bulunmaktadır. Bu alanda saydığımız yapılar haricinde bir de düğün salonu yer almaktadır.

Fotoğraf 42: Giresun Merkez Plaj Yapıları

Kaynak: Cemil GÜRSOY’un kendi çekimi.

Fotoğraf 43 Giresun Merkez Plaj Yapıları

Kaynak: Cemil GÜRSOY'un kendi çekimleri

Merkez Teyyaredüzü Mahallesi, Doğramacılar Petrol Yanında (Kumru Plajı) (bkz: Fotoğraf 43: sol alt) Devletin Hüküm ve Tasarrufu altında bulunan alana 05\04\2011'de ruhsatsız yapı yapıldığı tespit edilmiştir. Encümen kararı ile 24\05\2011 tarihinde yapının yıkılmasına Giresun Belediyesi Encümen kararı verilmiştir. 15\11\2018 tarihinde yapı kayıt belgesini almıştır.

Teyyaredüzü Mahallesi, Özel İdare Karşısı kumsal alanda Devletin Hüküm ve tasarrufu altında bulunan alana ruhsatsız yapı yapıldığı tespit edilmiştir. 24\05\2011 tarihinde bu yapının yıkımına Giresun Belediyesi Encümen kararı verilmiştir.

Kıyı Denetimi konu başlığında 16\08\2018 tarihli 145688 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Rehberlik ve Teftiş Kurulu Başkanlığı yazısı ile İmar Barışına aykırı yapılar hakkında şikayetlerde bulunulmuştur. Bu durum ile belediyelere, İl Özel İdareleri vs. gibi ilgili kurumlar ve Cumhuriyet Başsavcılığına bildirimde bulunulması gerektiği bildirilmiştir (Giresun Belediyesi Encümen Kararı).

3194 sayılı İmar Kanunu'na 18\05\2018 tarihinde eklenen 16. Madde ile 06\06\2018 tarih ve 30443 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar hakkındaki tebliğ hükümlerine göre

21\09\2018 tarihinde Giresun Merkez kıyı hattında denetim yapılmış tutanak tutulmuştur. 3621 sayılı Kıyı Kanunu'nun 6 ıncı, 13 üncü, 14 üncü maddeleri göz önünde bulundurulmuştur. Denetimde alınan kararların uygulanışı: Giresun Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ve Milli Emlak Müdürlüğü'nün 24\10\2018 tarihli 4675 sayılı yazıları, 10\10\2018 tarihli 3959 sayılı yazıları, 04\10\2018 tarihli 3741 sayılı yazıları, 21\09\2018 tarihli 3438 sayılı yazıları, 12\07\2018 tarihli 3632 sayılı yazıları, 07\06\2018 tarihli 3087 sayılı yazıları gereği Giresun sahil şeridi devletin hüküm ve tasarrufu altındaki alanda yapılmış olan kaçak yapıların 31\10\2018 tarihinde başlanan yıkımı 14\11\2018 tarihinde tamamlanmıştır.

2019 yılında Giresun Belediyesi'nin yeni döneme girmesiyle sahil kısmının batı bölümünde bulunan plajlarda Sky Beach'in özel mülkiyeti haricinde yıkım kararları alınmıştır. Bu karar ile Jandarma plajının kaldırılması adına ilgili bakanlığa yazı yazılmıştır. Onun dışında Moda, kumru, uğurböceği, Ağsak Durağı (bkz: Fotoğraf 44) gibi plajlarda bulunan yapıların ortadan kaldırılmasına karar verilmiştir. Bu yıkım kararına örnek Giresun Belediyesi Encümen Kararı şu şekildedir:

Fotoğraf 44: 2019 Yılı Ağsak Durağının Yıkımı

Kaynak: Cemil GÜR SOY'un kendi çekimleri.

İlimiz Merkez Teyyaredüzü Mahallesi, Atatürk Bulvarı sahil kıyısında kaçak olarak ahşap malzemeden yapı yapıldığı tespit edilmiştir (bkz: Fotoğraf 44). Bu yapılarla ilgili 3621 sayılı Kıyı Kanunu'nun 6. Maddesinin, 14. Maddesinin ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun ilgili hükümlerinin uygulanacağı bildirilmiştir. Bu sebeple 25\06\2019 tarihinde bu yapı mühürlenmiştir. İmar Kanunu'nun 32. Maddesi gereğince kaçak ahşap yapının yıkılmasına Belediye Encümeninin 02\07\2019 tarihli toplantısında Giresun Belediyesi Encümen kararı verilmiştir.

3.4.3. Mülakatlardan Elde Edilen Bulgular

3.4.3.1. Giresun Belediyesinin Kıyıya Yönelik Yaklaşımları ve Faaliyetleri

Kıyılar devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Mücavir sınırları içerisinde belediye, belediye sınırları dışında ise kıyının kontrolünden valilik sorumludur. Giresun Belediyesinin kıyıdaکی tasarrufları, uyguladığı projeler geçmişten günümüze ele alınmış. Kıyılar üzerinde söz sahibi Giresun Belediyesi Çevre ve İmar Müdürlüğünde yetkilisiyle yapı yapılandırılmış mülakat gerçekleştirilmiştir.

Kıyılarının etkin yönetilmesinde kanun yapıcının koyduğu kurallardan çok kanunları uygulayıcıların kıyılar üzerinde etkin olduğunu görmekteyiz. Aynı zaman ve aynı mekân üzerinde farklı uygulamaların olması, kanunların değişkenliğinden değil kanunları uygulayıcıların değişkenliğinden kaynaklanmaktadır.

Bir dönemin belediyesinde kıyıdaکی kanuna aykırı yapılar olağan görülürken diğer bir dönemde belediye bu yapıların kanuna aykırı olduğunu, işgalcileri kıyıdan çıkarmak için mücadeleler veriyor. Giresun kıyılarındaki problem kanunların yetersiz olmasından değil kanunların kişilere farklı uygulanmasından kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Giresun Belediyesi kıyıdaکی kanuna aykırı yapıları yıkarsa kıyılar için yepyeni bir dönem başlayacaktır. Ulaştığımız bu verilere Giresun Belediyesi Çevre ve İmar Müdürlüğü yöneticisi H.O. ile yapılan görüşmede Belediyenin kıyı alanlarıyla ilgili çalışmaları hakkında şu bilgiler verilmiştir.

Giresun Belediyesinin kıyıdaki çalışmaları: “...Giresun kıyılarında belediye tarafından Hacısıham Mahallesinde Cumhuriyet Parkı yapılmıştır. Bu projeye 2005 yılında eski belediye başkanı H.Y zamanında başlanılmış olup, proje 2009 yıllarını kapsamaktadır. Cumhuriyet Parkında restoranlar, büfe, çay bahçeleri, çocuk oyun alanı, otopark vardır. Buralar hafta içi veya hafta sonu halkın nefes alma alanlarıdır. Belediyenin diğer projesi olan Teyyaredüzü mahallesinde belediye plajıdır. Hem plaj hem de çay bahçesi olarak kullanılan alan bazen de nişan ve kına gecesi düzenlemek amacıyla kullanılmaktadır” Şeklinde değerlendirmiştir.

Cumhuriyet Parkı, Belediye plajı vb. projelerin çıkış noktası: “...Cumhuriyet Parkının ve belediye plajının yapılış amacı, halka kaliteli bir hizmet vermektir. Tek amacı kamu yararadır. Bilindiği üzere Giresun şehri engebeli arazi üzerine kurulmuştur. Düz arazisi çok sınırlıdır. Bu alanlarda dolgu çalışmalarından sonra belediye tarafından düzenleme yapılmış ve bu alanlar hizmete açılmıştır” şeklinde değerlendirilmiştir.

Gençlik Merkezi, 15 Temmuz Milli İrade Parkı ve Botanik Bahçesi Giresun Merkez İlçesi sınırlarında yer almaktadır. Belediye sınırları içinde olmasına rağmen bu projeler Giresun İl Özel İdaresi tarafından gerçekleştirilmiştir. “...Giresun Hacı Hüseyin Mahallesindeki 15 Temmuz Milli İrade Parkı, Botanik Bahçe ve Teyyaredüzü Mahallesindeki Gençlik Merkezi her ne kadar belediye sınırları içinde olsa da bu alanlar o dönemde Giresun Milli Emlak Müdürlüğü'nün tahsisli arazisiydi. Bu araziye o dönemin valisi bu projeleri yapmak istemiştir. Bu tahsis İl Özel İdaresine verilmiştir. Tahsisle birlikte Giresun kıyılarında 3 tane proje yapılmıştır. O dönemde bu projelerle ilgili belediyeye bir şey sorulmamış konu belediyenin dışında gelişmiştir. Bu durumun gerekçesini o dönemin siyasal iktidarı ile Giresun Belediyesi'nin farklı partilerden meydana gelmesine bağlıyorum” şeklinde değerlendirilmiştir.

Giresun Belediyesinde atıl arazi ve geleceğe yönelik projeler: “...Giresun Belediyesinin şu anda tahsisli arazisi yoktur. Aksu Deresinde bulunan çöplük Görele ilçesine katı atık depolarına taşınmaktadır. Aksu çöplüğüne moloz taşımaktayız. Bu alanı regresyon alanı yapma çabalarımız var. Kıyıların doldurulması için 3 bakanlıktan izin alınması gerekmektedir. Yazışmalarımızı yaptık Devlet Hava Meydanları İşletmeciliğine proje yazıldı. Aksu çöplüğünün yerine 100 dönümlük alan

oluşturulacaktır. Bu alandan halkımızın en güzel şekilde yararlanması için hizmete açacağız. Çöplük bizim içinde utanç vericiydi” şeklinde değerlendirilmiştir.

Giresun Milli Emlak Müdürlüğü ve diğer kamu kurum kuruluşlarından gelen kıyıda bulunan kanuna aykırı yapılar hakkında ihbar ve şikâyetlerin sonuçlanma süresinin uzun olmasının nedeni: “...*Milli Emlak Müdürlüğünden veya başka bir kurumdan gelen ihbar ve şikâyetin tespit edilip yıkılma süresi ortalama 1,5 aydır. Bu sürenin bu kadar uzun sürmesinin nedeni kamu bürokrasisidir. Bu yazı Encümene yazılır oradan bir karar alınır, belediyenin fen işleri müdürlüğüne, zabıtasına, Giresun emniyetine yazılır yazılır ve yıkım kararının işgalciye tebliğ edilmesi 1.5 aydır. Bu süreyi hızlandırmak istesek bile 20-25 gün kadar sürmektedir”* şeklinde değerlendirilmiştir.

Giresun kıyılarında son dönemlerde Cancan Büfe ve yanında yeni işletmelerin açıldığı görülmektedir. Yeni açılan ve eski işletmelerin yapı kullanım iznilerini durumu hakkında: “...*Teyyaredüzünde bulunan Cancan Büfe ve yanındaki büfelerin hiçbirinin yapı kullanım izni yoktur. Hepsi kanuna aykırı yapılmış yapılardır. Kıyıda kanuna aykırı büfeler yıkıldı. Giresun kıyısında 8 tane daha yıkılacak plaj ve çay bahçesi vardır. Onlarda zamanı gelince yıkılacak”* şeklinde değerlendirilmiştir.

Giresun sahilinde kanuna aykırı yapıların elektririk ve su aboneliklerinin olduğu gözlemlenmiştir. “...*2004 yılı öncesi yapılan yapılara, yapı kullanma izni olmadan 3194 sayılı İmar kanuna göre su verilebilir maddesi dayanak gösterilerek su verilmektedir. Bu işletmelere su verilmesinin dayanağı burasıdır”* şeklinde değerlendirilmiştir.

Giresun sahilinde bulunan kimi işletmeler kanuna aykırı olmasına rağmen uzun bir süre ticari faaliyetini sürdürmüşlerdir. Ticari hayatın haksız rekabet ilkesi bozulmuş, bu tarzda diğer işletmeler için kötü örnek teşkil etmiştir. “...*Teyyaredüzü, Erikliman Mahallesiinde kıyı alanındaki kanuna aykırı yapılmış bütün yapılar yıkılacaktır. Teyyaredüzü Mahallesiindeki Giresun Gençlik Merkezinin yanında bulunan Ağsak Durağı ve yanındaki baraka 10.09.2019 tarihinde buradan kaldırılmıştır. Ağsak Durağının belediyemize itirazı olmuştur. Bu işletmenin 31.12.2017 tarihinden önce yapıldığını bu alanın imar barışı için ödeme yapıldığını yıkılmaması gerektiği itirazlarını dile getirmiştir. Bu itiraz ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ilgili birimi uydu görüntülerinden yola çıkarak bu alanın 2018 yılından*

sonra yapıldığını tespit etmiştir. İlk önce yalan beyandaki imar izni iptal edilmiş sonrasında yıkılmıştır” şeklinde değerlendirilmiştir.

Giresun Aksu Mahallesiindeki Torburnu mevkiinin özel mülkiyet durumu hakkında: “...Aksu Mahallesi Torburnu mevki tamamen özel mülkiyete aittir. Bu alandaki binaların kat sayısı 3 katlı iken 1990 yıllarda 6-7 kata çıkarılmıştır. Bu alanda kıyının işgali söz konusu değildir” şeklinde değerlendirilmiştir.”

Giresun Valiliğin önünde 15 Temmuz Şehitleri adına ağaçlandırılmış alan bulunmaktadır. Kıyıların ağaçlandırılması hakkında: “...Giresun Merkezde Valiliğin önündeki ağaçlandırılmış alanın tahsisi Milli Emlak Müdürlüğündedir. Bu alan önceden boş bir araziydi. Bir önceki Valimizin talimatıyla Orman Bölge Müdürlüğü tarafından ağaçlandırılmıştır. Belediye başkanımız Aytekin ŞENLİKOĞLU, Sayın Cumhurbaşkanımızla temasa geçerek bu alanının Giresun şehir için trafiğini rahatlatması açısından önemli olduğunu belirtilmiştir. Karayollarıyla gerekli yazışmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu alan Keşap yönünden gelen aracın şehir içine girmeden valiliğin önüne çıkmasını sağlayacaktır. Bu sayede de Giresun trafiğini rahatlatacak alternatif çözümlerden olacaktır” şeklinde değerlendirilmiştir.

Giresun Belediyesinin geleceği yönelik projelerinin ilk adımı olarak: “...Giresun Belediyesini öncelikli amacı kanuna aykırı kıyıda yapılaşmayı kaldırmaktır. Kıyı alanlarının tahsisini Milli Emlak Müdürlüğünden istenmiş. Milli Emlak Müdürlüğü “kıyıda işgal varken tahsis olmaz” yanıtını vermiştir. Biz Giresun Belediyesi olarak çalışma yapmaya başladık. 3621 Kıyı kanununda kıyıda yapıların yıkımı için İmar kanununa atıfta bulunuyor. İmar Kanunu da 31.12.2017 tarihinde imar barışı altında yapılmış yapıların yıkılmasına izin vermiyor. İmar kanunu özel kanunlara aykırı olmamalıdır. Gece kondu kanunu, sit alanı kanunu, Orman kanunu, Mera kanunu vb. kanunlara aykırı olamayacağından, kıyıda yapıları 1966 tarihli 775 sayılı Gecekondu kanununun 18. Maddesini dayanak gösterip yıkacağız. Bu madde açıktır. Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan alanlar içinde yapılan yapılar hiçbir makamın kararına gerek kalmadan yıkılır. Kıyıda bu yapıların yıkılması için encümen kararına dahi gerek yoktur” şeklinde değerlendirilmiştir.

Giresun kıyılarındaki değişimin temel aktörü olarak yeni seçilen belediye başkanı olarak görülmektedir. “...bu şekilde radikal kararlar alınmasında ve kıyıda yapıların yıkılmasında en büyük aktör Giresun Belediye Başkanımız Aytekin

ŞENLİKOĞLU'dur. Kendisi bu davaya inanmıştır. Kıyıdaki bu işletmeleri kaldırmak gerçekten de çok zordur. Giresun sahilleri öncelikle kaçak yapılardan arındırılacaktır. Modern şehirler gibi Giresun kıyıları düzenlenecek ileriye doğru kıyılarımıza Turizm zabıtası, kamp çadır alanı, karavan alanı, duşluk, wc, çay bahçeleri, bekçiler konulacaktır. Elde edilen gelirin %25 Milli Emlak Müdürlüğüne %75'lik kısmı belediyemize gelir olacaktır” şeklinde değerlendirilmiştir.

3.4.3.2. Giresun İl Özel İdaresi'nin Kıyıya Yönelik Yaklaşımları ve Faaliyetleri

İnceleme alanımız her ne kadar Giresun Belediye sınırları içerisinde olsa da İl Özel İdaresi'nin kıyıları üzerinde söz sahibi olduğu görülmüştür. Giresun Valiliğinin talimatı üzerine İl Genel meclisi'nce 15 Temmuz Milli İrade Parkı, Geçlik Merkezi Parkı ve Botanik Bahçesini yaptırmış olduğu bulgulara ulaşılmıştır. Bu konuyu daha derinlemesine araştırmak için Giresun İl Özel İdaresi'nde yönetici H.K. ile yapılan görüşmede İl Özel İdaresi'nin kıyı alanlarıyla ilgili çalışmaları hakkında şu bilgiler verilmiştir.

Kıyılardan ve sahil şeritlerinden faydalanmada birincil esas kamu yararadır. Bu kamu yararını yerine belediye sınırları içinde belediye yerine getirmesi beklenirken durum her zaman bu şekilde gerçekleşmemektedir. Kıyıda bulunan bir alan tahsis ilkesine göre başka bir kamu kurumuna devredilip bu alan uygun görülen kamu kurumu tarafından kamu yararını çalıştırabilir. İl özel idaresinin buradaki çalışması rekreasyon alanıdır ve kamu yararadır. Bu tartışma bizim konumuzun dışındadır. İl Özel İdaresi yetkilisi H.K. ile yapılan görüşmede:

Giresun İl Özel İdaresi'nin kıyıya yönelik çalışmaları: “...Giresun İl Özel İdaresi Giresun kıyı alanındaki yaptığı çalışmalar üç tanedir. Bunlar Gemiler Çekeğindeki Botanik Bahçe, Hacı Hüseyin Mahallesi'nde 15 Temmuz Şehitler Parkı ve Son olarak Teyyaredüzü Mahallesi'ndeki Gençlik Merkezidir. Bunların dışında kurumumuzun kıyıya yönelik çalışması yoktur şeklinde değerlendirilmiştir.

Gençlik Merkezi, 15 Temmuz Milli İrade Parkı ve Botanik Bahçe'nin çıkış noktasını, yapılma amacı : “...Gençlik Merkezi ve diğer projelerin kararı siyaset

tarafından alınmış. Valinin talimatıyla İl Özel idaresi Genel Meclisi bu yönde karar alıp bu alanları oluşturmuştur. Buradaki amaç halkın kullanımına kıyıları açmaktır. Bu alanlarda halkımız için tamamen ücretsiz halısahalar, çocuk oyun parkları, araç park yerleri, basketbol sahası bulunmaktadır. Buradaki asıl amaç kamunun yaralanmasıdır. Kurumumuzun bu tesislerden en küçük menfaati yoktur” şeklinde değerlendirilmiştir.

Giresun Merkez İlçe kıyısındaki tasarruf hakkı Giresun Belediyesi’nde olmasına rağmen Gençlik Merkezi, 15 Temmuz Milli İrade Parkı ve Botanik Bahçe Giresun İl Özel İdaresi tarafından yapılmıştır. Bu durum: “...Giresun kıyılarında bulunan Gençlik Merkezi, 15 Temmuz Milli İrade Parkı ve Botanik Bahçesi belediye sınırları içindedir. Normal şartlarda belediyenin yapması gerekirken o dönemin belediyesi kıyılardaki görevini yerine getiremediğinden bu görevi kurumumuza verdiler. Bizden önce bu alanlar çöplük halinde, daha çok belli kişilerin alkol aldığı alanlardı. Kurumumuzun faaliyetleriyle kıyılarımız daha yaşanılabilir hala gelmiştir. Özellikle hafta sonları bu alanlar o kadar yoğun oluyor ki araç çekmeye yer kalmamaktadır. Teyyaredüzünde bulunan Gençlik Merkezinin yapımında Spor Toto Genel Müdürlüğünden, Botanik Bahçenin yapımında DOKAP’dan destek almıştır” şeklinde değerlendirilmiştir.

Kıyılarda Devlet kurumlarına tahsisle arazi verilebilmektedir. Giresun İl Özel İdaresi’nin tahsisli arazisi hakkında: “...Giresun İl Özel İdaresinin tahsis talepli sadece 3 tane yeri vardır. Bunlar Gençlik merkezi, 15 Temmuz Milli İrade Parkı ve Botanik Bahçesidir. Lunaparkın bulunduğu alanının kurumumuzla bağlantısı yoktur. Bu alanları yakın zamanda Giresun Belediyesine devredeceğiz. Devir için İl Genel Meclisimiz karar almıştır ama henüz uygulamaya geçmemiştir” şeklinde değerlendirilmiştir.

Giresun kıyı şeridi boyunca Fındık Büfeleri bulunmaktadır. Büfelerin başlangıç ve geleceği hakkında: “...fındık Büfelerinin sahil yolunun kenarına konulmasının amacı yörenin kültürünü öne çıkarmak, yöresel ürünleri tanıtmak ve bu ürünlerin satışınıdır. Fındık Büfeleri 2012 yılında gündeme gelmiştir. Şu anda Fındık Büfeleri çay ocağı olarak hizmet vermektedir. Fındık büfeleri bu konumuyla devam etmektedir. Kurumumuzun gündeminde Fındık Büfelerine yönelik projesi yoktur” şeklinde değerlendirilmiştir.

Giresun Hacısıham Mahallesiinde bulunan Cumhuriyet Parkı rekreasyon alanı olup farklı kullanım amaçlarına hizmet ettiği görülmektedir. “...*Cumhuriyet Parkının yapımı 2004-2009 yılları arasında H.Y tarafından yapılmıştır. Kıyı kanununa göre kıyılarda bulunan yapılar kıyının sadece %3 kısmını işgal edilebilir. Cumhuriyet Parkında bu oran %30 oranına çıkmış, bu alan amacı dışında kullanılmaya başlanmıştır. Bu sebeple Cumhuriyet Parkı tahsisi Giresun Belediyesinden alınarak Milli Emlak Müdürlüğüne verilmiştir. Dolgu alanlarında tapu olmaz, bu alanlar dolgudur ve protokol uygulanır. Cumhuriyet Parkının bulunduğu alanda alkollü mekânlar açılmış, o dönemin belediyesi buna ruhsat vermiştir. Kıyılarda tam kamu yararı olmadığı sebebiyle belediyeden tahsis alınmıştır*” şeklinde değerlendirilmiştir.

3.4.3.3.Giresun Milli Emlak Müdürlüğü'nün Kıyıya Yönelik Yaklaşımları ve Faaliyetleri

Milli Emlak Müdürlükleri il merkezlerinde bulunurlar. Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlıdır. Kıyılar üzerinde kanuna aykırı işgal olduğu durumlarda yetkili idareden işgalin kaldırılması istemekle birlikte işgal alanına ve süresine bağlı olarak ecrimisil cezası kesilir. Mili Emlak Müdürlüğü'ne ait olan yerler tahsis ilkesine göre belediye sınırları içerisindeyse belediyeye devredilir. Tahsis ilkesinin amacına çıkıldığı durumda Milli Emlak Müdürlüğü'nün duruma müdahil olma yetkisi vardır.

Devletin hüküm ve tasarrufundaki yerler ve hazine taşınmazlarını kiraya vermek, irtifak hakkı tesis etmek, kıyıda kanuna aykırı yapıların kıyıda kaldırılması yazısını yazmak. Bu işgaller için idari para cezası kesme yetkisi Milli Emlak Müdürlüğüne aittir. Milli Emlak Müdürlüğünün kıyıda bulunan kanuna aykırı yapının doğrudan yıkma yetkisi yoktur. Buradaki görevi tespit yapmak ve idari para cezası kesmektir. İdari para cezasının tahsili 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü hakkında kanuna göre yetkili vergi dairesince tahsil edilir. Yıkım işlemiyse belediye mücavir sınırları içinde belediye, mücavir sınırları dışında valilikçe gerçekleştirilir. Giresun örneğinde müteşebbisin belediye ve tahsil dairesiyle ilişkilerinin iyi olduğunu göz önünde bulundurursak tahsil vergi dairesi alacağını tahsil etmek için erkeden

hareket geçmezse bu süre azama aşımı 5 yıla kadar uzayabilir. 5 yıldan sonra müteşebbis borcu kabul ederek veya kısmı ödemeye süreler sınırsız şekilde uzayabilir. Kesilen ecrimisilin tahsili olmadıkça bir anlam ifade etmemektedir. Belediye sınırları içindeki işgalleri belediye yıkabilir. Ulaştığımız bu sonuçlar mülakat sonucu elde edilmiştir. Giresun Milli Emlak Müdürlüğü yetkilisi B.C. ile yapılan görüşmede:

Milli Emlak Müdürlüğü kıyı alanlarını gerekli şartlar oluştuğunda ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edebilir. *“...Giresun İl Milli Emlak Müdürlüğü kıyadaki tahsisi genel olarak belediye sınırları içinde belediyeye, belediye sınırları dışında, il özel idaresine tahsiste bulunur. Bazı durumlarda köy tüzel kişiliğine de tahsis de bulunduğumuz olmuştur. Kurumumuz tahsisi sadece kamu idarelerine yapabilir”* şeklinde değerlendirilmiştir.

Milli Emlak Müdürlüğü kıyıların işgalini ve haksız rekabeti önlemek için ecrimisil cezası kesmektedir. Kesilen ecrimisiller kira olarak anlaşılmaktadır. *“...kurumumuz tarafından kesilen ecrimisiller kesinlikle kira değildir. Kira sözleşmesi ileriye yönelik imzalanır ve karşılıklı iki taraf vardır. Ecrimisilse geçmişe dönük olarak hesaplanır, idarenin tek taraflı işlemidir. Kira sözleşmesiyle kiracı hakkı olan yerde kalmaya devam eder oysa Kurumumuz ecrimisil kesdikten sonra buranın tahliye yazısı derhal yazılır. İlgili kişiden işgal alanının 15 gün içinde boşaltması istenir. İşverenlerce kira olarak görülmesinin sebebiyse bu alanlar belirtilen süre içinde boşaltılmazsa belediye sınırları içinde belediye, belediye sınırları dışında valiliğe bu alanın yıkılması için yazı gönderilir. Eğer bu alan yıkılmazsa ve tekrarı olursa kira olarak görebilir”* şeklinde değerlendirilmiştir.

Giresun Milli Emlak Müdürlüğü kıyadaki işgalleri belli aralıklarla yapmaktadır. Bu denetimin kaynağı ihbar ve şikâyet de olabilir. *“...Giresun İl Milli Emlak Müdürlüğü olarak kıyadaki işgalleri yıllık olarak kontrol etmekteyiz. Tabii olarak ihbar ve şikâyetleri de değerlendiriyoruz”* şeklinde değerlendirilmiştir.

Giresun Milli Emlak Müdürlüğü kıyı işgalleri için ecrimisilleri yıllık olarak kesmektedir. *“...ecrimisillerin yıllık kesilmesinin gerekçesi kıyıya konulan şezlog, deniz yatağı, çay bahçesi tarzı yerler genelde yazın başlar ekim ayında bittiği için bu tür işgallere senede bir kez gidilir. Tarım hasadında da durum böyledir”* şeklinde değerlendirilmiştir.

Giresun Milli Emlak Müdürlüğü'nün işgaliye olarak kestiği ecrimisiller birden fazla yılı tekrarlamaktadır. Kurumun işgal yapılarını kaldırmak için ceza kesmekten başka argumanı yoktur. *"...kurumumuz her yıl düzenli olarak kıyıların denetimini yapmaktadır. Ecmisil kesildikten sonra 2886 Devlet ihale kanununa göre ilgili kuruma bu yapının yıkılması için resmi yazı yazılır. Kaçak yapının yıkılması bizim işimiz değildir. İlgili yapılar yıkılmayınca Kurum olarak ilgili kurumlar hakkında suç duyurusunda bulunduğumuz da olmuştur"* şeklinde değerlendirilmiştir.

Hacı Hüseyin Mahallesi'ndeki lunapark arazisi, Erikliman Mahallesi'nde Kerasus Dinlenme Tesisi, Efendi Restoran ve yanındaki cami gibi yapıların hepsi kıyıda bulunmaktadır. *"... Hacıhüseyin Mahallesindeki lunaparkın arazisi dolgu alanıdır. Lunapark ve 15 Temmuz Şehitler Parkının tahsisi Giresun İl Özel İdaresindedir. Erikliman Mahallesi kıyı şeridindeki Kerausus dinlenme tesisinin alanı İl Özel idaresinin özel mülküdür. Erikliman Mahallesindeki Efendi Restoran'ın yeri işgaldir. Efendi Restoran'ın yanındaki kamu arazisine cami yapılmıştır. O sebeple bu alanda işgal yoktur"* şeklinde değerlendirilmiştir.

3.4.3.4.Giresun'da Plaj İşletmelerinin Kıyıya Yönelik Yaklaşımları ve Faaliyetleri

Giresun kıyı şeridinde özel müteşebbislere ait birçok plaj yapılanması bulunmaktadır. Bu plajlar ticari faaliyet gerçekleştirmekte olup plajların vergi levhaları, Bağ-Kur kayıtları bulunmaktadır. Plajların geçmişi 1990 yıllarına dayansa da 2010 yılından sonra sayılarından belirgin artış gözlemlenmiştir.

Giresun Güre Mahallesinde bulunan Kumru Plajı yetkilisiyle yapılan görüşmede: Kumru plajı Giresun sahilindeki en eski plaj işletmesidir. *"... Kumru benim babamın ismidir. 1990 yılından itibaren kumru plajındayız. Kumru plajından önce kıyıda bizim restoramız vardı. Karadeniz sahil yolu yapılırken yıkıldı. Babam işletmeyi buraya taşıdı. Babam rahmetli olunca işin başına geçmek için İstanbul'dan geldim"* şeklinde değerlendirilmiştir.

Kumru plajı uzun yıllar hizmet vermiştir. *"...kumru plajını yönetmeye bu sene geldim geçmişte neler oluyordu bilmiyorum. Bu sene belediye yıkmak için geldi İmar*

Barışı kapsamında borcumuzu ödedik. Gelmeyi bıraktılar” şeklinde değerlendirilmiştir.

Kumru plajına her yıl düzenli olarak ecrimisil cezası kesilmiştir. “... Biz burada halka hizmet vermekteyiz. Vergilerimizi ödüyoruz ve insanlara iş kapısı sağlıyoruz. Bu yıl 60 bin TL ecrimisil kesildi. Aylık 5 bin TL bu işyeri kazanmıyor” şeklinde değerlendirilmiştir.

İmar barışı kapsamında bedel ödeyen Kumru Plajı yıkılma kararı alınmıştır. “...imar barışı kapsamında 30 bin TL ödedim. 02.10.2019 tarihinde yıkılacağı yönünde tebligat aldım” şeklinde değerlendirilmiştir.

Giresun Sahilinde Güre ve Teyyararedüzü Mahalleri arasında işgalci diğer bir işletme olan Sun Beach plajı, diğer plajlara göre daha sonra kurulmuştur. Sun Beach plaj yetkilisiyle yapılan görüşmede:

Sun Beach plaj işletmesinin elektrik ve su aboneliği almış işletmelerdendir. “... Sun Beach plajı Giresun sahil şeridinde bulunuyor. Bu alanda 5 yıldan beri ticari faaliyet yapmaktayım. Moda plajının vergi kaydı, elektrik aboneliği, su aboneliği vardır” şeklinde değerlendirilmiştir.

Sun Beach’in kurulum aşamasında kamu bürokrasisinden icazet almıştır. “... Sun Beach plajını açarken kafama göre gidip açmadım. O dönemin kamu bürokrat yetkililerinden söz alarak hareket ettim. Bu alanı işsiz yeğenim için açtık ve orada çalışan herkese istihdam sağladık. Orası atıl çöplük halindeydi. O bölgeyi ağaçlandırdık. Giresunlunun, çay içip denize girebileceği alan yaptık” şeklinde değerlendirilmiştir.”

Kıyıda işgalci olarak kalmak için itibarlı çevreniz olmalıdır. “... Bulduğumuz alandan kaldırılmak istedik ama ismini vermek istemediğim bir kişi burada kalmamızı sağladı ve kendisi de bunun için sorumluluk aldı.” şeklinde değerlendirilmiştir.”

Kesilen ecrimisiller çaydıcılığı yoktur. “... Bize düzenli olarak ecrimisil cezası kesilmektedir. Cezalar aşırı yüksektir. Bu alan boş ve atıl olmasa buralardan herkes evine ekmek götürse, devlette parasını alsa kötü mü olur? Bizim sahilde olmamız bu alana şarapçıların girmesini önüyor. Diğer bir anlamda buranın güvenliğini sağlıyoruz” şeklinde değerlendirilmiştir.

İmar başvurulması, yıkım kararını engelleyememiştir. “... İmar barışı için başvuru yaptım ve başvurum kabul oldu. İmar barışı için 20 bin TL ödedim. Giresun Belediyesi Çevre ve İmar biriminden gelen yazıyla 02.10.2019 tarihinde yıkılacağı tebligatını aldım” şeklinde değerlendirilmiştir.

Giresun kıyı şeridinde Teyyaredüzü Mahallesi de diğer bir işletme H.B. aittir. İşletme kurulduktan kısa bir süre sonra yıkılmıştır. İşletmesi yıkılan H.B. ile yapılan görüşmede:

İşletmesi yıkılan H.B.’nin çay ocağı kulübesi Teyyaredüzü Mahallesi deymiş. “...çay ocağı kulübem Teyyaredüzü Mahallesi Gençlik Merkezi ile Sky beach arasındaydı. Şimdiki Ağsak Durağının kaldırımının kenarındaydı.” şeklinde değerlendirilmiştir.

Yıkılan işletmenin kurulum ve yıkım aşamaları: “...2016 yılında hiç kimseye sormadan yukarıdaki belirttiği kaldırımın kenarına 5m² alana beton döktüm. Beton zemin üzerine çay ocağı kulübesi yaptım. Giresun Milli Emlak Müdürlüğüne böyle bir yere işletme açıyorum diyerek dilekçe verdim. 15 gün sonra burayı yıkacağız tebligatı geldi. Bu tür tebligatlar diğer işletmelere de geliyordu önemsemedim. Verilen süre dolduktan sonra kepçeyle kulübemi yıkmışlardı. Bende onlara kızdım, kulübeyi kaldırmadım. Benim çay ocağım yıkıldığı zaman kıyıda faaliyette olan hiçbir işletme yıkılmadı. Çünkü beni destekleyecek, yıkımı önleyecek tanıdığım siyasetçi yoktu” şeklinde değerlendirilmiştir.

İşletmenin yıkılmasından sonraki durumuysa: “...benim yıkılan çay ocağımın yerin sahiline 2018 yılında Ağsak Durağı açıldı. Özellikle takip ettim, ne zaman yıkacaklar diye. 2 yıl boyunca hizmet verdi. Teyyaredüzü Mahallesi’ndeki Sky Beach plajının sahiplerini tanırım, bir kısmı tapulu arazi olmak üzere bir kısmı da kamu arazisini işgal etmiştir. Cancan Büfe açılmadan önce 50 metre ilerisine Giresun Valiliği 20 tane kulübe yaptırdı. Yerel seçimi iktidarın dışında bir parti alınca bu kulübeler yıkıldı. Bu alanda Ş. K.’a ait bir tane kulübe kaldı. Kendisi dönemin ileri gelen bürokratını tanımaktaydı, kulübenin elektriği suyu vardı. Cancan Büfe açıldı elektrik ve suyu bu kulübeden almaya başladı. Belediyeye ilişkileri iyi olduğu için su bağlandı, peşine elektrik geldi. 10 yıldır Cancan Büfe Giresun sahilinde işletmesini devam ettiriyor. Filika (Fındık Evi) işletmecileri kapı komşumdur. 2012 yılında dönemin valisi tarafından fındık evi sözü almışlar şuanki konumunu ben belirledim.

Elektrik, su ustalığı olduğu için tesisatını, lavabolarını ben kurdum. Filika kafe verilen yerin dışına çıkarak deniz tarafına doğru genişlemiştir. Filika kafenin yıkılmamasının sebebi o dönem milletvekiliydi. Eğer kıyıda bir işletmeniz ayakta kalmasını istiyorsanız tanıdıklarınız olmalıdır. Uğurböceği Plajı ise ilk önce işe kaldırılma minibüs koymakla başladı, sonra sahile indi. Kumru Plajı sahilde bulunan plajlar arasında bulunan en eski plajdır, 1990 yılından bu yana vardır. Kumru abinin önceleri sahilde restoranı vardı, yol yapım çalışmaları sırasında restoranın kaldırılmasıyla kumsala plaj açtı” şeklinde değerlendirilmiştir.

Giresun kıyı şeridinde Teyyaredüzü Mahallesiinde bir başka işletme Cancan Büfe’dir. Cancan Büfe yetkilisiyle yapılan görüşmede:

Cancan Büfenin geçmişi oldukça eskidir. “... Cancan Büfenin Giresun sahil şeridinde bulunuyor. Bu alanda 10 yıldan fazla zamandır ticari faaliyet yapmaktayım. Cancan plajının vergi kaydı, elektrik aboneliği, su aboneliği vardır” şeklinde değerlendirilmiştir.

Yerel seçimlerden sonra kıyıda değişim rüzgârları esmeye başlamıştır. “... Mart 2019 tarihinde yerel seçimler oldu belediye el değiştirdi. Ondan önce gelen giden yoktu” şeklinde değerlendirilmiştir.

Giresun Milli Emlak Müdürlüğü kıyıdaki yaptırımını uygulamıştır. “... Her yıl düzenli ecrimisil kesilir. Şimdiye kadar 1.5 trilyon para ödenmiştir” şeklinde değerlendirilmiştir

İmar barışı için ödenen bedel yıkım kararını durduramamıştır. “... İmar barışı başvurusunu yapıp ödemesini gerçekleştirdik. 02.10.2019 tarihinde yıkılacağı tebligatı geldi” şeklinde değerlendirilmiştir.

Mülakat bulgularından elde edilen bilgilere göre Giresun kıyı şeridinde BKAY planının olmaması sebebiyle müteşebbisler ortaya çıkmıştır. Kamu bürokrasisinin hantallığı ve kurumlar arasındaki iletişim eksikliği işletmelerin kıyıda kalma süresini uzatmıştır. Ceza yazan kurum ile yıkım gücünü kullanan kurumun farklı olmasından kaynaklı olarak, cezaların yaptırım gücü azalmaktadır.

4. DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA

Dünyada genel olarak kıyılarla ilgili hareketler çevre örgütlerinin çalışmalarıyla meydana gelmiştir. Dünyada 1976 yılında AEP'nin hazırlanması Akdeniz'in kirliliğe karşı korunmasını amaçlamış Türkiye 1980'de bu uygulamaya taraf olmuştur. Dünyada bu amaçla devam eden çalışmalar devam ederken Türkiye'de 1984 yılında ilk kez kıyı kanunu çıkarılmıştır.

AEP ile Türkiye kıyı bölgelerinde çalışmaların başlamasıyla 1990 yılında AEP yolunda İzmir Körfezi Kıyı Alanı Yönetimi Programı hazırlanmıştır. Daha sonra bir çok kıyı alanları programları Türkiye'de düzenlenmiş ve bu çalışmaların bazıları beklenen hedefe ulaşma yoluna giderken bazıları için bu durum olumlu bir sonuç gösterememiştir.

Türkiye'de genel olarak programların sürdürülememesi ya da gecikmesine sebep olan en büyük etken, bu bölgelerin yönetim alanının çok başlı olmasından kaynaklanmaktadır.

İncelememizin temel amacı, Giresun Merkez İlçesi'yle sahil şeridiyle sınırlı olup, kıyıda bulunan barakalar, çay bahçelerinin oluşması ve uzun yıllar burada kalması derinlemesine BKAY çerçevesinde incelenerek öneride bulunulmuştur.

Giresun kıyı alanlarını BKAY bağlamında ele aldığımız çalışmamızda; şehrin kıyı kullanımı, kıyıda yapılaşma, kıyı şeridindeki tesisler, karayolları, balıkçı barınakları vb. yapılar kamu yönetimi açısından ele aldığımızda Giresun kıyılarının yönetiminde alınan kararlar birbirinden bağımsız olup uygulanan projeler süreklilik göstermemiştir.

Giresun kıyı şeridindeki işletmelerin açılması 1990'lı yılların başına dayanmaktadır. Şehrin nüfus yoğunluğu günümüz kadar yüksek değildi. Karadeniz sahil yolu açılınca kıyıda geçen araç sayısının artmasıyla birlikte müteşebbisler kıyıda işyerleri kurmuşlardır. Kıyının özel kanunlara tabi olması mevzuat açısından ötelenmiştir. Giresun Belediyesi su aboneliğini vermesiyle birlikte Türkiye Elektrik İletişim Anonim Şirketi (TEİAŞ) elektrik aboneliğini de verebilmiştir. İşletmeciler için bu abonelikler yerin tespiti için yeterli olup Giresun Vergi Dairesi tarafından vergi mükellefi yapılmışlardır. Vergi mükellefiyeti olan işletmeler Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu(BAĞ-KUR) kaydı oluşturup

sigotalı tescil dosyası açabilirler. Kuruluşu temelden kanuna aykırıdır. Yani Gömleğin ilk düğmesini yanlış iliklediğini son düğmeye gelince anlamışlardır. Giresun kıyılarındaki işletmelerin özeti budur.

Mülakattan elde edilern verilere göre: Kuru plajı 1990 yılından itibaren faaliyet göstermeye başlamıştır. Kıyıyla ilgili çıkan düzenlemeler kumru plajının ticari hayatını etkilememiştir. Kumru plajının kıyıda kurulan ilk işletme olması ve uzun yıllar yıkılmaması, diğer işletmeler için kötü örnek teşkil etmektedir. Kumru işletmecisi kıyıları tapulu arazisi gibi benimsemiş. Babadan oğula kadar devir olmuştur. Bu durumun sorumlusu sadece işletme sahibi değil yerel yöneticiler ve tahsil vergi dairesidir.

Mülakattan elde edilern verilere göre: Kıyıda mütteşebbislere çifte standart oluşturulduğu görülmektedir. Kıyıda kanuna aykırı bir işletmenin kalabilmesi için siyasetten güçlü tanıdıklarının olmasına bağlı olduğu görülmektedir. Diğer işletmelerin karlılığını gören H.B.'ın serbest piyasa kurallarına göre kıyıda işletme açmayı denemiş fakat diğer işletmeler gibi şanslı olamamıştır. Yıkılan işletmesinin arkasına bir yıl içinde Ağsak Durağı işletmesi açılmış ve ticari hayatına devam etmiştir. Diğer alanlarda olduğu gibi siyaset kıyı işgallerinde de söz sahibidir.

Mülakattan elde edilern verilere göre: Elektrik, su aboneliği ve Bağ-Kur kaydına sahip olmak kıyıda işletmelerin kalması için yeterli olmayıp bir işletmenin kıyıda kalabilmesinin temel şartı kıyı kanuna uygun şekilde kurulmasıdır. Ecrimisil cezalarıyla işletmeyi yıldırılmak istenmesine rağmen başarılı olunamamıştır. İstihdam sağlamak çok önemli bir şeydir ama istihdamı nerede sağladığınız daha önemlidir. Burada kamuya iş düşmekte kıyıları kaderine terk edilmesinden kaynaklı olarak bu tarz mütteşebbisler ortaya çıkmıştır.

Mülakattan elde edilern verilere göre: Giresun kıyı şerinde 2012 yılında Giresun Valiliğinin yöresel ürünlerin tanıtımı için konulan Fındık Büfeleri amaçlarının dışına çıkmış. Fındık Büfelerindeki ticari karlılığı gören özel teşebbüs sahillere çay ocağı açma, plaj işletme işine girmişlerdir. Kıyıda işletme açabilmek için sadece ekonomik güç yeterli olmayıp siyasetende tanınmış kişiler tarafından korunulmanız gerekmektedir aksi halde açılan işletmeniz çok kısa bir sürede yıkılacaktır.

Mülakattan elde edilen verilere göre: Bu gibi hesaplaşmaların arkasından siyaset etkili olduğu görülmektedir. Siyasal iktidar elindeki argümanlarla belediyenin çalışma alanını sınırlayabilir. Kıyılar üzerindeki yetkiler her ne kadar yerel yönetimlere devredilmiş gözüksede uygulamada merkezi yönetimin müdahale ettiğini görmekteyiz.

Mülakattan elde edilen verilere göre: Müteşebbisin belediye ile ilişkilerinin kuvvetli olduğu dikkate alınırsa kıyıdaki işgal kalıcı olmaya başlamaktadır. Giresun gibi küçük ölçekli şehirlerde kıyı için uygulanan kanunların uygulamasının yavaş olduğunu görmekteyiz.

Mülakattan elde edilen verilere göre: Kıyılardaki artan denetimin sebebi Mart 2019 tarihinde yerel yönetimlerin seçimle el değiştirilmesi olarak görülmektedir. Eğer yerel seçimde aynı yönetim seçimi kazansaydı. Kıyıdaki Cancan Büfenin 10.02.2019 tarihinde yıkılacağı tebligatı alınmayacağı verisi elde edilmiştir. Kıyıda işgali kesen sebeplerin biri de belediye seçimleri olarak görülebilir.

Mülakattan elde edilen verilere göre: İncelememiz tam geçiş dönemini kapsamakla birlikte geçiş dönemine şahitlik etmekteyiz. Giresun Valiliği ve Giresun Belediyesi'nin işbirliğiyle Gecekondu kanununun 18. Maddesine göre 02.10.2019 tarihinde yıkım gerçekleştirilse Giresun Merkez kıyı şeridi için yeni dönem başlayacaktır. Yıkılan işletmeler, boşaltılan alanlara nasıl bir sistem konulacağını zaman gösterecektir.

BKAY pınlarına uygun olarak kıyıya müdahaleyi en aza indirilip, kıyının ekolojik yapısı bozulmamalıdır. Kıyı yönetimi, siyasal iktidar değişimlerinden etkilenmeden projelendirilmelidir. İşgal halinde olan Giresun kıyılarındaki yapılar yıkılıp yerine seçilen belediyeye yakın müteşebbislere verilmesinden daha çok modern ve kanuna uygun işletmelerin açılarak kıyıyla halk yeniden kavuşturulmalıdır.

Giresun kıyı yönetiminde sivil toplum örgütleri ve Giresun halkı duyarsız kalmış kıyıların gelişmesi ve muasır medeniyetler seviyesine çıkması için etkili talepleri olmamıştır. Kıyıların kullanımında halkın bütününe kucaklayan kararlar alınmamış BKAY anlayışından çok uzaktır.

SONUÇ

Kıyılar üretilip çoğaltılmayan ancak planlı kullanımla kullanışı artırılabilen, yanlış kullanım ile niteliği bozulan ve azalan kaynaklardır. Bu bakımdan kıyılarla ilgili alınabilecek önlemler ve yapılabilecek çalışmalar şu şekilde özetlenebilir: Kıyıların sahip olduğu değerlerinin korunması ve en az hasarla gelecek kuşaklara aktarılması gereklidir.

Kıyı kaynaklarının kullanımında ekonomik baskılara taviz verilmemelidir. Koruma kullanma dengesinin devamlılığı sağlanmalı, kendi içinde program geliştirilerek kıyılar ile ilgili uzun vadeli planlar yapılmalıdır.

Burada kamu, sivil toplum kuruluşlarının denetimi sürekli olmalıdır. Kıyıların korunması veya düzenlenmesinde ülkesel politikalar oluşturulmalı, kıyı kentlerinde kentsel gelişmenin yönü kıyının devamlılığını ve doğal değerleri bozmayacak şekilde belirlenmelidir.

Kıyı boyunda gelişme yoğunluğu azaltılmalı, kent-kıyı ilişkisi korunmalıdır. Kıyıya erişilebilirlik mutlaka sağlanmalıdır. Bunların hazırlanmasında hukuki boyut her aşamada dikkate alınmalı, kanunlar kıyıların morfolojik özellikleri dikkate alınarak hazırlanmalıdır.

Kıyılar kamuya ayrılmış alanlar olmasının yanı sıra ihtiyaca cevap vermeli ve kıyı düzenlemelerinde ekolojik sosyo- kültürel fayda sağlayacak gereksinimlere dikkat edilmelidir. Bitki ve yeşil alan varlığı bozularak ekosisteme zarar verilmemelidir.

Bu çalışmalar yapılırken kıyı, deniz, kara bir bütün olarak ele alınmalı BKAY sistemine önem verilmeli, farklı disiplinler bir arada kullanılmalıdır.

Dolgu çalışmaları sırasında kıyı beslenme projelerine önem verilmeli çevreye verilen zararlar en aza indirilmelidir.

Kıyılarda kurulan işletmelere dikkat edilmeli, çöp atıklarının yanında kanalizasyonların denize ve çevreye vereceği zararlar düşünülerek bunlar için gerekli önlemler alınmalıdır.

Kıyı alanlarının kullanımında uyumlu ve dengeli olunmalı ve doğru kararlar işbirliği ile verilmelidir. Dünyada ortaya çıkan BKAY ile kıyılarla ilgili kamusal çalışmalara önem verilmeli bu alanların devlet kontrolü altına alınmalıdır.

Kıyı alanları ile ilgili akademik çalışmalara önem verilmesi, bu alanların önemszenmesine ve farkındalığının sağlanmasına katkıda bulunacaktır. Net bir kıyı politikasının düzenlenmesi ve bu politika çerçevesinde kıyı planlamalarının yapılması da gerekmektedir.

Denize kıyısı bulunan iller kıyı kullanım amacı ve ihtiyaçlarına göre bölgelere ayrılmalıdır. Ulusal ve mahalli komisyonların oluşturulması alınacak kararlarda etkin bir çalışma yapılmasına fayda sağlayacaktır. Uzman bir ekip her zaman çalışmanın başında olmalıdır. Kıyılar kullanılırken mahalli halkın yararı gözetilmeli; kıyılar özel mülkiyet ile kamulaştırmadan kurtulmalıdır. Kıyı alanlarında bilinçli bir şekilde ihtiyaçlar doğrultusunda ekolojik dengesi bozulmadan çalışmalar yapılmalıdır.

Türkiye’de kıyı bölgelerinde birçok BKAY programları düzenlenmiş ve bu alanda adımlar atılmıştır, Giresun ili ihmal edilmiştir. Şehirleşmeyle beraber turizm sektörünün kıyılardaki ekonomik beklentisi artmış bu durum kıyılar üzerinde yoğun bir baskı oluşturmuştur.

Giresun’da kıyı alanları 2019 yılına kadar bütüncül bir yaklaşımla ele alınmamıştır. Giresun kıyılarında dolgu çalışmaları yoğun şekilde bu alanlarda yapılaşmayı meydana getirmiş doğal denge bozulmuştur. Giresun kent kıyıları, gerek dolgu çalışmaları gerekse ikincil yapılara bağlı olarak merkeze bağlı bölgelerde geri dönülemeyecek şekilde kayba uğramıştır.

Kıyı alanlarının diğer problemlerinden birisi olan kıyı üzerinde hakimiyetin yetkili ve sorumlularının çok başlılık göstermesi Giresun ilinde de sorunların çözülmesini geciktirmiştir. Giresun’da kıyılar yönetilmesi gereken doğal kaynak olarak görülememiştir. Ekonomik gelir elde etmek için daha çok rekreasyon amaçlı kullanılmıştır.

Kıyı kirliliği büyük ölçüde önlenememiş, kıyıya dökülen şehir çöpleri şehir merkezine yakın alanda hem görüntü kirliliği hem de hava kirliliğini neden olmuştur. Liman ve kıyı şehirlerinin sağladığı bir çok imkana karşı Giresun ili kapalı kalmış bu alanda geliştirilememiştir.

Sistem içindeki karışıklıklar çözülerek Giresun’da yetkili idarelerce kıyı planlaması etkili bir şekilde yapılmalı, master planı hazırlanmalı, kaynağın en doğal ve sürdürülebilir bir şekilde kullanımının sağlanabilmesi için çalışılmalar yapılmalıdır. Su ve Kanalizasyon altyapı eksikliği Giresun ilinin eksik yönleri arasındadır ve bu

durum belediyenin plan ve projeleriyle desteklenerek alanında uzman kişiler tarafından iyileştirilmelidir.

Giresun kıyılarında şehir görselliğini bozan bir çok kanunsuz inşa edilmiş yapı bulunmaktadır. Bu alanlar imar barışı ile kayıt belgelerini ellerinde bulundurmaktadır. Bu alanlarda gerçekleştirilen kanunsuz yapılaşmalar daha önceden kontrol altına alınmalı kıyıların ana hatlarına ve görselliğine zarar verecek yapıların yapımları erkenden engellenmelidir.

Giresun'da arazi yapısının engebeli olmasından dolayı sanayi tesislerinin inşa edilebileceği alanlar sınırlıdır. Bu nedenle Giresun kültür zenginliklerine sahip çıkılmalı kıyı ve kültür turizmi geliştirilmelidir. Giresun Limanı'nın teknik sorunları çözülmeli, limana yönelik projeler üretilmeli Giresun Limanı'nın ticari faaliyetleri geliştirilmelidir. Bu faaliyetler gerçekleştirilirken kıyıya zarar vermeyecek planlarla ilerlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Ahrendt, Dr. Kai, (2006) “Integrated Coastal Zone Management (ICZM): The Coastal Futures Project and ICZM approaches in Germany, bundesminister für bildung und forschung”,
- Akıncı, H., Sesli, F. Ahmet, Doğan, S., “Kıyı Alanlarının Yönetiminde Konumsal Veri Altyapılarının Önemi”, **3. Uzaktan Algılama Ve Coğrafi Bilgi Sistemleri Sempozyumu**, 2010 Gebze – Kocaeli,
- Akyarlı, A., Yüksel, Y., Çevik, E., Yalçın, A. Cevdet, Güler, I., “Kıyı Bölgesi Yönetimi ve Sorunları”, **Kıyı ve Liman Mühendisliği THM**, 2002,
- Algan, N., “Akdeniz Eylem Planı, Sürdürülebilir Kalkınma Ve Türkiye”, **Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni Arşivi**, 1997,
- Antalya Bütünleşik Kıyı Alanları Planı, 2012
- Arat, G., Türkeş, M., “Uluslararası Sözleşmeler Ön Raporu”, **Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma Paneli**, 2002 Ankara,
- Arslan M., E. S. Yavuz Özalp, A., (2018), “Kıyı Alanlarının Rekreatif Amaçlı Alternatif Kullanımının Artvin Örneğinde İrdelenmesi”, **Bartın Orman Fakültesi Dergisi**.
- Atik, S., “Bütünleşik Kıyı Alanı Yönetimi Ve Türkiye’deki Bazı Uygulamaların Değerlendirilmesi”, **7. Kıyı Mühendisliği Sempozyumu**, 2011 Trabzon.
- Balıkesir-Çanakkale Bütünleşik Kıyı Alanı Planı Raporu, 2017., https://webdosya.csb.gov.tr/db/mpgm/editedosya/file/CDP_100000/balikesir_canakkale/BAL_CAN_PLAN_HUKUMLARI_01072016.pdf, 18.08.2018.
- Bekdemir, Ü., **Karadeniz Kıyı Kentleri**, Çizgi Kitabevi, Konya 2007.
- Bekdemir, Ü., Elmacı, S., “Giresun Kentinin Gelişimini Etkileyen Faktörler”, **Giresun ve Doğu Karadeniz Sosyal Bilimler Sempozyumu**, Giresun 2008.
- Bird, Eric C. F. (1996), “Beach Management”, John Wiley & Sons, Chichester.
- Bursa Bütünleşik Kıyı Alanları Planı, 2015., https://webdosya.csb.gov.tr/db/mpgm/editedosya/file/BKAP/BURSA%20BKAP/BKAP_PLAN_ACIKLAMA_RAPORU.pdf, 18.08.2018.

BKAY için Olumlu ve Olumsuz Sonuçlanan Uygulama Örnekleri: Kavala Kıyı Bölgesi,

<http://www.coastlearn.org/tr/practice/kavala.htm>, 22.05.19.

Cantasano, N, Pellicone, G, Ietto, F, (2017), “Integrated coastal zone management in Italy: a gap between science and policy”, **Journal Coast Conservation**.

Cicin-Sain, B. ve Knecht, R.W, “**Integrated Coastal and Ocean Management: Concepts and Practices**”, Island Press, Washington DC 1998.

Climate Change Post, Birleşik Krallık

<https://www.climatechange.org/united-kingdom/coastal-erosion/>, 03.11.2018.

Climate Change Post, Birleşik Krallık Kıyı Erozyonu

<https://www.climatechange.org/united-kingdom/coastal-erosion/>, 03.11.2018.

Conservation Nature, Biyoçeşitlilik

<http://www.conservation-nature.fr/article3.php?id=800>, 1.05.2019.

Conservatoire du littoral – Département de la gestion patrimoniale – juin 2015.,

[http://www.conservatoire-du-](http://www.conservatoire-du-littoral.fr/include/viewFile.php?idtf=7377&path=e7%2F7377_750_CCL-V7-tirage-2pages-53-56.pdf)

[littoral.fr/include/viewFile.php?idtf=7377&path=e7%2F7377_750_CCL-V7-tirage-2pages-53-56.pdf](http://www.conservatoire-du-littoral.fr/include/viewFile.php?idtf=7377&path=e7%2F7377_750_CCL-V7-tirage-2pages-53-56.pdf), 10.05.2019.

Deboudt, P., Dauvin, J. C., Lozachmeur, O, (2008), “Recent developments in coastal zone management in France: the transition towards integrated coastal zone management (1973-2007)”, **Ocean & Coastal Management**,

DOCPLAYER, Akdeniz Eylam Planı’nın Sekreteryası,

<https://docplayer.biz.tr/10345641-Akdeniz-eylam-plani-sekretaryasi-aep.html>, 07.06.2019.

Duru, B., (2001). “Kıyı Yönetiminde Bütünleşik Yaklaşımlar Ve Ulusal Kıyı Politikası”, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ve Siyaset Bilimi, Ankara.

EPA, EPA’nın Misyonu,

<https://www.epa.gov/aboutepa/our-mission-and-what-we-do>, 12.01.2019.

Erkal, T, (2015), “Kıyı Yönetimi Açısından Türkiye’de Yapılan Kıyı Jeomorfolojisi Çalışmalarının Değerlendirilmesi”, **Türkiye Coğrafya Dergisi**,

Erol, O, (1997), “Türkiye’deki Kıyı Kullanım Sorunlarına Jeomorfolojik Yaklaşım”,
Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi,

European Environment Agency, Kıyılar ve Denizler,

https://www.eea.europa.eu/tr/themes/coast_sea/intro , 20.07.2018.

European Environment Agency, Kıyılar ve Denizler,

https://www.eea.europa.eu/tr/themes/coast_sea/intro, 02. 01.2019.

European Commision, Entegre Kıyı Yönetimi,

http://ec.europa.eu/environment/iczm/index_en.htm, 16.05.2019.

European Commision, Deniz Mekansal Planlama,

https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/maritime_spatial_planning_en19.04.2019.

European MSP Platform, Sürdürülebilir Bir Mavi Ekonomi Nasıl Planlanır?

<https://www.msp-platform.eu/events/msp-blue-growth-how-plan-sustainable-blue-economy>, 19.04.2019.

EUR-LEX, Akdeniz’de Bütünleşik Kıyı Bölgesi Yönetimi Protokolü

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:22009A0204\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:22009A0204(01)),
16.04.2019.

Ferudun, A., (2009), “Kıyı Alanlarının Hukuki Statüsü”, **Journal of Naval Science and Engineering.**

Fransa Resmi Dergisi

http://www.journal-officiel.gouv.fr/lois_decrets_marches_publics/journal-officiel-republique-francaise.htm, 13.03.2019.

Giresunport, Liman Hizmetleri

<http://www.giresunport.com.tr/hizmetlerimiz>, 29.03.2019.

Giresun Liman Tüzüğü,

<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/2.5.74249.pdf>, 29.03.2019.

Giresun Master Planı, 2016-2019.

<http://bolge12.ormansu.gov.tr/12bolge/Files/doga%20master/Giresun%20Tabiat%20Turizmi%20Master%20Plan%C4%B1.pdf>, 12.06.2018.

Giresun İli 2016 Yılı Çevre Durum Raporu, T.C. Giresun Valiliği Çevre Ve Şehircilik

İl Müdürlüğü.,

https://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/eduardosya/Giresun_icdr2016.pdf
12.06.2018.

Giresun İl Özel İdaresi Stretijik plan, 2015-2019.,

<http://www.giresunilozelidare.gov.tr/kurumlar/giresunilozelidare.gov.tr/planlar/2015sp.pdf>12.03.2019.

Görer, N., Duru B., “Türkiyede Kıyı Yönetimi Uygulamaları”, Türkiye Kıyı ve Deniz Alanları 3. Uluslararası Konferansı Bildiriler Kitabı, 2001 Ankara.

Görmez, K, **Çevre Sorunları**, Nobel Dağıtım, (2. basım), Ankara 2010.

Henocque Y., (2003). “Development Of Process Indicators for Coastal Zone Management Assessment in France”, **Ocean & Coastal Management**.

ICZM in the UK:A Stocktake, Final Report, March 2004.
[file:///C:/Users/GTM/Downloads/ME1404_1999_FRP%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/GTM/Downloads/ME1404_1999_FRP%20(1).pdf)10.04.2019.

İskenderun Körfezi (Adana-Mersin-Hatay) Bütünleşik Kıyı Alanı Yönetimi Planı Raporu, 2015., <https://mpgm.csb.gov.tr/iskenderun-korfezi-adana-mersin-hatay-butunlesik-kiyi-alanlari-plani-i-82314>, 04.07.2018.

İzmit Körfezi (Kocaeli – Yalova) Kıyı Alanları Bütünleşik Plan Raporu, 2015., [https://webdosya.csb.gov.tr/db/mpgm/eduardosya/file/BKAP/IZMIT%20KORFEZI%20\(KOCAELI%20_YALOVA\)/IKBKAP_AciklamaRaporu_v02.pdf](https://webdosya.csb.gov.tr/db/mpgm/eduardosya/file/BKAP/IZMIT%20KORFEZI%20(KOCAELI%20_YALOVA)/IKBKAP_AciklamaRaporu_v02.pdf), 04.07.2018.

İstanbulu Dinçer, F., Bayram, G. Erkol, Ak, S., “Dünyada Ve Türkiye’de Deniz Turizmi Açısından Kıyı Alanlarını Koruma Yönetiminin İncelenmesi”, **4. Ulusal Deniz Turizmi Sempozyumu**, 2018 İzmir.

Karadenizin Kirliliğe Karşı Korunması Sözleşmesinin Karadenizde Biyolojik Çeşitliliğin Ve Peyzajın Korunması Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun, 2004,
<https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5212.html>.

Karadeniz Sahil yolu Açılışı,

<https://www.cnnturk.com/2007/turkiye/04/07/karadeniz.sahil.yolu.resmen.acildi/328523.0/index.html>, 21.04.2019.

Kaypak, Ş., “Kıyı Alanları Yönetiminde Bütünleşik Politikalar”, **Türkiye’nin Kıyı ve Deniz Alanları IX. Ulusal Kongresi**, 2012 Antakya-Hatay.

- Kay, R., and Alder, J. (1999), "Coastal Planning and Management", E & FN Spon, London.
- Konuk, N., (2015), *Samsun İli Merkezinde Kıyı Yönetimi*, Doktora Tezi, Çevre Mühendisliği Anabilim Dalı, Samsun.
- Le journal officiel du republic france, (Journal Officiel du 11 juillet 1975).
- Lalenis, K., "Integrated Coastal Zone Management in Greece: the legislative framework and its influence on policy making and implementation", 1 st CONFERENCE Cross-Border Cooperation on ICZM 2014 Greece.
- Memiş, L., (2016). "Sürdürülebilir *Kentsel Kalkınma ve Katı Atık Yönetiminde Ağ Yönetişimi: Giresun İli Örneği*", Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Sakarya.
- Mutlu, C., vd., (2018) "Giresun'un Balıkçılık Faaliyetlerinin Ekonomik Analizi", **Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi**.
- Nandelstädt T., (2008). *Development Of Guidelines For Integrated Coastal Zone Management In Germany*, Wageningen University, Msc. Thesis In Environmental Sciences, Hollanda.
- Narlı, F., (1998), "Türkiyede Kıyı Alanları Yönetimiyle İlgili Sorunlar", **Türk Coğrafya Dergisi**.
- NOAA, Kıyı Bölgesi Yönetimi Kanunu,
<https://coast.noaa.gov/czm/act/>, 18.05.2018.
- NOAA, Kıyı Bölgesi Gelişim Programı 1972 Kıyı Bölgesi Yönetim Kanunu,
<https://coast.noaa.gov/czm/act/sections/#302>, 18.04.2019.
- Ordu-Trabzon-Rize-Giresun-Gümüşhaneartvin Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı,
https://webdosya.csb.gov.tr/db/mpgm/editorosya/file/CDP_100000/otrgga/PlanHukumleri_rev_17082016.pdf, 04.05.2019.
- Özyurt, Gülizar, "Yapı Denetimi Hakkında Kanun ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Taslağı 'Kıyı Kanunu'nu Nasıl Etkiliyor?", THM, 474- 2012/4.
- Pala, K., (1975), "Türkiye'nin Kıyı Sorunları ve Politikası", **MMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Dergisi**.

Post, Jan C. and Lundin Carl G. (Ed.) (1993), “Guidelines For Integrated Zone Management” Environmentally Sustainable Development Ser. 9, The World Bank.

Resmi Gazete, Mezarlık Yerlerinin İnşası,

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/01/20100119-6.htm>, 29.03.2019.

Samsun Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi Planlaması Raporu, 2007.,
<https://mpgm.csb.gov.tr/planlar-ve-projeler-i-84130>, 05.07.2018.

Sesli, F. A., Aydınoglu, A. Ç. ve Akyol, N., “Kıyı Alanlarının Yönetimi”, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 9. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, Bildiriler Kitabı, 2003 Ankara.

Söylemez, E., vd., “Türkiye’de Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi Ve Planlaması Yaklaşımında Yaşanan Değişim Süreci Ve Sonuçları Açısından Bir Değerlendirme”, **9. Kıyı Mühendisliği Sempozyumu**, 2018 Adana.

Strymonikos Kıyı Bölgesi Yönetimi için Eylem Planı,

<http://www.coastlearn.org/tr/planning/casestudy.htm>, 22.05.2019.

Şimşek, S., (2011), “Kıyılarda Mülkiyet Sorunu: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin İptal Kararları Işığında Bir Çözüm Önerisi”, **Sayıştay Dergisi**.

TEMA, Akdeniz Eylem Planı – Akdeniz’in ve Kıyı Bölgelerinin Kirliliğe Karşı Korunması Sözleşmesi (Barcelona Sözleşmesi) 14. Taraflar Toplantısı

http://www.tema.org.tr/web_14966-

[2_1/entitalfocus.aspx?primary_id=745&type=2&target=categorial1&detail=single&sp_table=&sp_primary=&sp_table_extra=&openfrom=sortial](http://www.tema.org.tr/web_14966-2_1/entitalfocus.aspx?primary_id=745&type=2&target=categorial1&detail=single&sp_table=&sp_primary=&sp_table_extra=&openfrom=sortial), 19.03.2019.

T.C. Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü İzmit Körfezi Bütünleşik Kıyı Alanları Planı Plan Açıklama Raporu, 2015.

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kıyı Alanlarında Yer alan Faaliyetler,

<http://mpgm.csb.gov.tr/kiyi-alanlarinda-yer-alan-faaliyetler-i-84352> , 19.02.2019.

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi ve Planlaması,
<https://mpgm.csb.gov.tr/sss/butunles-ik-kiyi-alanlari-yonetimi-ve-planlamasi>,

[23.05.2019.](https://mpgm.csb.gov.tr/sss/butunles-ik-kiyi-alanlari-yonetimi-ve-planlamasi)

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kıyı Dolgu Alanlarında Yapılabilecek Yapılar,

<http://mpgm.csb.gov.tr/kiyi-ve-dolgu-alanlarinda-ne-tur-yapilar-yapilir-i-4464>,

[30.11.2018.](http://mpgm.csb.gov.tr/kiyi-ve-dolgu-alanlarinda-ne-tur-yapilar-yapilir-i-4464)

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi Planlaması
<https://mpgm.csb.gov.tr/sss/butunles-ik-kiyi-alanlari-yonetimi-ve-planlamasi>,
 23.05.2019.

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kıyı Alanlarında Yer Alan Faaliyetler,
<http://mpgm.csb.gov.tr/kiyi-alanlarinda-yer-alan-faaliyetler-i-84352> , 19.02.2019.

T.C. Giresun Valiliği, Giresun İli Genel Bilgiler
<http://www.giresun.gov.tr/cografya1>, 06.09.2019.

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar
<https://imarbarisi.csb.gov.tr/yapi-kayit-belgesi-verilmesine-iliskin-usul-ve-esaslar-i-86171>, 28.06.2019.

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Tarafından Hazırlanan Balıkçılık Kıyı Yapıları Envanteri.,
<https://www.tarimorman.gov.tr/BSGM/Belgeler/Icerikler/Su%20%C3%9Cr%C3%BCnleri%20Altyap%C4%B1lar%C4%B1/Bal%C4%B1k%C3%A7%C4%B1%20Bar%C4%B1naklar%C4%B1.pdf>, 04.03.2019.

Umwelt Bundesamt, Almanya’da Entegre Kıyı Yönetimi,
<https://www.umweltbundesamt.de/en/integrated-coastal-zone-management-in-germany>, 05.09.2018.

Ünal, Ö., “Kıyıların Yönetimi ve Planlamasında Kamu Yararı”, Türkiye’nin Kıyı ve Deniz Alanları 1. Ulusal Konferansı, Türkiye Kıyıları 97 Konferansı Bildiriler Kitabı, 1997 Ankara,

Yazar, A., (2017). *Kıyı Alanlarında Turizm Odaklı Mekânsal Dönüşüm: Antalya Kemerağzı-Kundu Örneği*", Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Antalya.

Yıldırım, A., Şimşek, H., **Nitel Araştırma Yöntemleri**, Seçkin Yay., Ankara, 2008

Yılmaz, C., “Karadeniz Sahil Yolunun Kıyı Kentleri Üzerine Etkileri” Ankara Üniversitesi, Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi, (TÜCAUM) V.Ulusal Coğrafya Sempozyumu 2008, (16-17 Ekim 2008), Bildiriler Kitabı, Ankara 2008,

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1986-1992), <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/%C4%B0kinci-Be%C5%9F->

[Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1968-1972%E2%80%8B.pdf](http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1968-1972%E2%80%8B.pdf), 04.07.2018.

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı(1973-1977), <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/%C3%9C%C3%A7%C3%BCnc%C3%BC-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1973-1977%E2%80%8B.pdf>, 04.07.2018.

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983), http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/10/Dorduncu_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-1979-1983.pdf, 05.07.2018.

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1983-1985), <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Be%C5%9Finci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1985-1989.pdf>, 07.07.2019.

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994), http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/10/Altinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-1990-1994.pdf, 07.07.2018.

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı(1996-2000), <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Yedinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1996-2000%E2%80%8B.pdf>, 12.07.2018.

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı(2001-2005), <http://www3.kalkinma.gov.tr/DocObjects/View/769/destek02.pdf>, 13.07.2018.

Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2007-2013), <https://www.metu.edu.tr/system/files/kalkinma.pdf>, 13.07.2018.

Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2014-2018), <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Onuncu-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2014-2018.pdf>, 14.07.2018.

Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2019-2023).

04/04/1990 T.C. Resmi Gazetesi, 3621 Sayılı Kıyı Kanunu, <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/20495.pdf>, 02.03.2018.

2014-2023 İzmir Bölge Kalkınma Planı.

13.12.1996 Resmî Gazete, Balıkçı Barnakları Yönetmeliği,
<https://www.tarimorman.gov.tr/Belgeler/Mevzuat/Yonemelikler/balikcibarinaklariyonetmeliği.pdf>, 02.07.2018.

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI: Cemil GÜRSOY

Eğitim Durumu

Mezun Olduğu Lise: Ardanuç Çok Programlı Lisesi

Lisans Diploması: İzmir 9 Eylül Üniversitesi, İİBF, Kamu Yönetimi

Yüksek Lisans Diploması: Giresun Üniversitesi, 2019

Tez Konusu: Bütünleşik Kıyı Yönetimi: Giresun Örneği

Yabancı Diller: İngilizce, Fransızca

İş Denevimi

Çalıştığı Kurumlar: Giresun Vergi Dairesi, Gelir Uzman Yrd.

Ordu SGK İl Müdürlüğü, Denetmen Yrd.

E-Posta : cemilgursoy112@gmail.com